

Cha Killingwan Cha Apostoles

Ha Laikari Un Ispiritu Santu

¹ Potpotgok un Teofilo,

Si ummula'n liblu un inggilik, imbyegak losan un killingwan Jesus ya intudtuchula inggan chi lanlugiyala'n lantudtuchuwan ² inggala si eygew un lipangatuwala'd langit. Sakbyey un langulin ud langit, gapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus, bililinla cha apostoles un chilutukala. ³ Latoy pun ot latagu kasin, lampaila kan cha apostolesla ot achu killingwala un mangipaloklok un ummuli siya latagu. Si opatpuyu'n eygew langampigan lampaila kan chicha ya lantudtuchu mipanggop si Mampangatan Apudyus.

⁴ Ha lamingsan un lachagupancha, bililin Jesus chicha, "Achiyu telan utla Jerusalem ngim uwayonyu Ispiritun Apudyus un maatod kan chikayu, ti siya imbyegbyegak kan chikayu si hachi un ingkarin Apudyus un Amak.

⁵ Bilunyagen John cha tagu si chelum ngim achipun mabyeyeg ked mabunyagen kayu si Ispiritun Apudyus."

Ha Lipangatuwan Jesus Ud Langit

⁶ Lachagup ked kasin cha apostoles ya si Jesus, ilimuscha kan siya, "Apu, sala kamma timpu un mangkaalan kan cha iRome un manturay kan chitaku ta chitakun iyIsrael chi manturay?"

⁷ Summongbyat si Jesus kan chicha, "Lappun biyangyu un maligammu, ti abus si Amak chi alla kalobbongala un mangikodchong lu kam-amma makwaan chi piola'n

makwa. ⁸ Ngim lu umali Ispiritun Apudyus kan chikayu, maidchen kayu si kilabyelin un mangibyegbyega kan cha tagu mipanggop kan sakon utla Jerusalem ya losan un ili ud Judea ya Samaria ya inggala si intilun chi lubung.”

⁹ Lagamput pun Jesus imbyega hachi, lipangatu siyad langit si langitutullongancha inggala laseilan si libuu.

¹⁰ Si lalatangngachencha kan siya si ummoyolala'd langit, lasaliked cha chuwa'n anghel un lansisillup si mamputilak si cheegcha. ¹¹ Ot kalan chi osa, “Chikayu'n iGalilee, pakayuggey sumisiked utla'n mantatanged ud langit? Si Jesus un intullongyu'n lipangatu'd langit ked mangulin un isun chi intullongyu'n ummoyolala'd langit.”

Ha Lamasalot Kan Judas

¹² Lagamput pun, langulin cha apostoles ud Jerusalem un lampeypucha'd Bilig Olivo. Ha kaachayun chi Olivo un umoy ud Jerusalem ked sinkilometro. ¹³ Gummatongcha pun ud Jerusalem, ummoycha si langingngatu un kuwetun chi byeyoy un inggewancha. Cha inggew ked cha Peter, John, James, Andres, Philip, Thomas, Bartolome, Matthew, James un alak Alphaeus, Simon un Mangipapakat si ilila ya Judas un alak James. ¹⁴ Lan-ossaaloncha langipapati un malluwalu, pati cha uchum un byebyai ya si Mary un ilan Jesus ya cha susuludla.

¹⁵ Si osa'n eygew lauppun cha singgasut ya chuwapuyyu'n mamati. Summiked si Peter ot kalala, ¹⁶ “Susulud, ha impadtun chi Ispiritun Apudyus kan Ari David un liigili si ugud Apudyus mipanggop si makwa kan Judas ked masapuy'n matungpey. Si Judas chi langipuyut kan cha tagu'n lalokma kan Jesus, ¹⁷ ngim si lummaus un timpu kadwa taku si Judas, ti chilutukan Jesus siya un makakawachi kan chitaku'n apostoles.”

¹⁸ Ha lakwa kan Judas. Ha pilak un ilawatla si lawwing un kingwala kan Jesus, siya lingila si pita ot udchi latoyala. Lan-uuslung un lan-odcheg ot bilumtak chi buwangla ot lummoswa cha chilayomla. ¹⁹ Laammuwan pun cha tagu'd Jerusalem chi lakwa kan Judas, lingachencha hachi'n pita Akeldama, piola'n uguchon, Lachimok un Pita.*

²⁰ Intuyuy Peter kalan, "Ha inggilin David si liblun chi Salmo ked allaya:

'Mabyaawan chi byeyoyla ked lappun kasin inggew udchi,'
ya 'Awed otyan mipasalot mangaya si akomla.' ”†

²¹⁻²² "Ked masapuy'n mampili taku si mipasalot kan Judas ta awed michoga kan chikami un mantistigu si ummulian Jesus lataguwan. Ha masapuy'n piliyan taku ked osa un likadkadwa kan chitaku si inggewan Jesus kan chitaku, malipud si lambunyagen John inggala si lipangatuan Jesus ud langit."

²³ Ot ummibyegecha si chuwa'n leyaki un mampiliyan-cha, si Matthias ya si Jose Barsabbas un mangngachen bo Justus. ²⁴ Oli pun lalluwalucha ot kalan-cha, "Apu, gapu ta ammun cha somsomok cha losan un tagu, ipakaammum kan chikami lu silu chilutukam kan cha alla'n chuwa ²⁵ un mipasalot man-apostoles kan Judas, ti lan-awichela lansimbiyalan apostoles ot ummoy si lugey'n para kan siya." ²⁶ Ot lambibillulutcha ot labulut si Matthias, ot lichoga kan cha lasawayan un apostoles.

2

Ha Gummatngan Chi Ispiritun Apudyus

* 1:19 1:19 Ha ibyegala si Greek ked Pita un Lachimok. Ha osa'n piola'n uguchon, Pita un Lasuyatan si Chaya. Itullongyu Matthew 27:6-8 † 1:20 1:20 Psalm 69:25; Psalm 109:8

¹ Chillumtong pu piyasta un eygew chi Pentecost, lachagup cha losan un mamati si osa'n byeyoy. ² Hachi ked, kakma inggew chi unguyn un lampeypu'd langit un isun chi unguyn chi lapigsan bidbid ot langaliwebweb si byeyoy un lachagupancha. ³ Ot intullongcha isun chi gileb chi apuy un liwayas ya lanchissu si kacha osa kan chicha. ⁴ Ot ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha losan ot laidchencha si kilabyelin ot illugicha'n man-ugud si mansabsabyalin ugud un achipuncha maawatan.

⁵ Si hachi'n timpu, inggew cha Judio un mangapudyus un ummili'd Jerusalem. Lampeypucha si lansabsabyalin ili utla lubung.* ⁶ Chingngeycha pu hachi'n unguyn, ummoy cha amod un tagu intullong ot lataegcha ti chingngeycha cha mamati'n man-ugud si uwacha'n ugud. ⁷ Patungedcha laslaschaaw un kangkalancha, "Himmaga in-ilon chi laoy? Chakampun kamman un losan cha alla'n man-ugu-ugud iGalilee?" ⁸ Mugga in-ilola'n kacha osa kan chitaku ked chochongyola uwala'n ugud. ⁹ Ked awed cha uchum kan chitakun lampeypucha'd Parthia, Medes, Elam, Mesopotamia, Judea, Cappadocia, Pontus ya Asia, ¹⁰ Phrygia, Pamphylia, Egypt ya sakupon Libya un achali'd Cyrene. Cha uchum un iRome un langgagakay utla. ¹¹ Cha uchum Judio, cha uchum Gentil ngim suysuyutoncha ugalin cha Judio. Cha uchum bo iCreta ya iyArabia. Ked chochongyon taku losan cha mansabsabyalin ugud un us-useyoncha un mangibyega si lakaskaschaaw un killingwan Apudyus." ¹² Patungedcha laslaschaaw ya lappun ammucha si pin-acha koon ot lan-asi-imuscha, "Simma pion chi alla'n uguchon?"

¹³ Ngim inggew cha uchum un langam-amsiw kan cha

* 2:5 2:5 Piola'n ibyega, ha nasyun un Rome achipun lampatingga, ti ha somsomokcha chicha abus chi nasyun.

mamati un kalancha, “Labuuk cha alla’n tagu!”

Ha Imbyegbyegan Peter

¹⁴ Ot summiked si Peter pati cha lasawayan un apostoles ot lan-ichakeyla gingala un lan-ugud, “Kailiyan un Judio ya chikayu losan un ummili utla Jerusalem, chongyonyu ta ipakaawatku chi pion chi alla’n ugu-chon. ¹⁵ Kalanyu lin lu labuukcha ngim chakampun si labuukcha, ti achipun chi tagu mabuuk si machigas. ¹⁶ Ngim, allaya katungpayan chi impadtun propeta Joel si awi, ¹⁷ ‘Kalan Apudyus, Ha kook lu chumtong chi alungus chi eygew ked ibuunku Ispirituk ta inggew si tagu.

Ked ha makwa, gapu kan sakon cha aalakyu mam-madtucha ked cha bumaru
itullongcha mipain-ilop ya cha
mangkamayong-eg, man-in-ilopcha.

¹⁸ Ulay cha leyaki ya byebyai’n bubùulok, ibuunku Ispirituk ta umoy kan chicha
ked mammadtucha si umali’n eygew mipanggop kan sakon.

¹⁹ Si umali’n eygew awed cha ipailak ud langit un lakaskaschaaw. Ulay utla pita,
ipailak cha sinyey un chaya, apuy ya amod un asuk.

²⁰ Si umali’n eygew gumikbot chi ilit ya chumeyaeg chi buyan un isun chi chaya.
Ked makwa cha alla sakbyey un chumtong chi lapotog ya lakaskaschaaw un
eygew un manguisan Apudyus kan cha losan un tagu.

²¹ Ked cha losan un mangkadmachegu kan Apu, matatagucha.†
Hachi impadtun Joel,” kalan Peter.

† 2:21 2:21 Joel 2:28-32

²² Ot intuyuy Peter un kalala, “Kailiyan un iyIsrael, chongyonyu alla’n ibyegak. Impaloklok Apudyus kan chikayu un si Jesus un iNazareth imbuunla gapu si cha lakaskaschaaw ya sinyey un impakwala kan siya. Am-muyu hachi ti utla lakwaala kan chikayu. ²³ Si Jesus, sigud un simsimmok Apudyus un ipuyang kan chikayu ti siya planula si awi. Ked chikayu lamatoy ya langipuyang kan cha lawwing un tagu ta ilansacha siya si krus. ²⁴ Si lanwayawayaala kan siya si kilabyelin chi otoy, tilagun Apudyus kasin siya ti achipun makwa kilabyelin otoy kan siya. ²⁵ Si awi impadtun Ari David chi imbyegan Jesus, ‘Apu, achipulak umogyat, ti pasigka awed kan sakon ya pasiglu sakon tuyungan.

²⁶ Hachi gapula un lagalask ya chaychayawok sika ya lamlamaok bo un ulay lu matoyak sigulachu’n umuliyak matagu kasin

²⁷ Ti achipunlu byeybyey-an sakon ud Hades ya achipunlu bo ipalubus un meypos chi long-egku’n mangipapati mansimbi kan sika.

²⁸ Impakaammum kan sakon chi chayan si mataguwan ing-inggala ked amod chi galasku ti pasigka awed kan sakon.’‡
Hachi inggilin David.”

²⁹ Oli pun kalala, “Susulud, piok un ipakaammu ustu-ustu kan chikayu mipanggop kan Ari David un chachakkey taku. Latoy siya ya lilobon ked si sala sissiya un maila lobonla. ³⁰ Ngim gapu ta osa’n propeta siya, am-mula ingkarin Apudyus kan siya un awed chi osa’n galakla un man-Ariyon Apudyus un misagulud kan siya. [§] ³¹ Sigud un ammun David un pauliyon Apudyus taguwon kasin

‡ 2:28 2:28 Psalm 16:8-11 § 2:30 2:30 Psalm 132:11; 2 Samuel 7:12-13

chi hachi'n galakla ya achipunla byeybyey-an ud Hades ya achipun bo meypos chi long-egla, siyad ibyegbyegala Messias un ibuun Apudyus. ³² Si Jesus chi mismu'n Messias, ti siya tilagun Apudyus kasin ked chikami losan cha mangipakaammu si alla. ³³ Lipangatu siya'd langit ot un laidchen si kilabyelin* ya kalobbongan Apudyus. Ot si langawatala si Ispiritun Apudyus un ingkarila, si Jesus chi langibuun si Ispiritun Apudyus ta inggew kan chitaku. Cha intullongyu ya chingngeyyu si sala, ked kingwan chi Ispiritun Apudyus. ³⁴⁻³⁵ Awed chi inggilin David mipanggop si hachi'n lipangatu'd langit un kalala, 'Si Apudyus kalala kan Apuk: Umamuyka si machuwalanku, inggala abyakok cha kabusuym.'† Ngim ha ibyegbyegan David chakampun un long-egla, ti chakampun un siya hachi'n lipangatu'd langit ngim si Apula un si Jesus.

³⁶ Siya ipakaammuk kan chikayu'n galak Israel, si Jesus un illansayu si krus, siya gettok un chilutukan Apudyus un Apu ya Messias."

³⁷ Chingngeyn pun cha achu'n tagu imbyegan Peter, amod chi chachaulicha ot kalancha kan Peter ya cha uchum un apostoles, "Susulud, simma koonmi?"

³⁸ Ot kalan Peter kan chicha, "Losan kayu ked masapuy'n mambyabyawi kayu kan cha byasuyyu ya mam-pabunyeg kayu mipagapu si kilabyelin ya kalobbongan Jesu Kristu‡ ta mapakawan cha byasuyyu, ya awatonyu

* 2:33 2:33 Ha piola'n uguchon si Greek, lipangatu siya'd langit ot ummamuy si machuwalan Apudyus. † 2:34-35 2:34-35 Psalm 110:1 ‡ 2:38 2:38 Ha ibyegala si Greek, mampabunyeg kayu si ngachen Jesu Kristu. Itullongyu bo 10:48

Ispiritun Apudyus un idchola kan chikayu. ³⁹ Ti hachi ingkarin Apudyus un idchola kan chikayu ya cha galakyu ya cha tagu si adchayuwan un ili un pililiyalan mantagula.”

⁴⁰ Ot achu imbyegbyegan Peter kan chicha un kalala, “Masapuy’n ilisiyu long-egyu si machusaan cha lawwing un tagu si sala’n lolap.” ⁴¹ Ot achu cha lamati si imbyegan Peter ot lampabunyegecha ot si hachi’n eygew umoy si tiyullibu’n tagu lichoga kan cha mamati. ⁴² Ot impapaticha lan-achey ya siluyutcha tudtuchun cha apostoles. Litimpuyugcha bo kan cha mamati un malluluwalu ya mangkakakan si tilapay un mammammokancha si latoyan Jesus.

Lan-os-ossaan Cha Mamati

⁴³ Achu cha lakaskaschaaw ya sinyey un impakwan Apudyus kan cha apostoles, ot patunged laschaaw cha achu’n tagu. ⁴⁴ Ot intuyutuyuy cha losan un mamati un lachagup ya lampaatodcha si kacha osa kan chicha si kukkuwacha. ⁴⁵ Lan-ilakucha si kukkuwacha ya pitacha ta idchoncha kan cha kadwacha’n mamati un makasapuy. ⁴⁶ Ileygew un intuytuyuycha un lachagup lan-os-ossaan un lanchaychayaw si templo. Leyaluscha un pina mangkakakan si byebbyeyoy ot tuttuwa’n lagalascha. ⁴⁷ Chilaychayawcha si Apudyus ya masmas-om cha losan un tagu kan chicha. Ot ileygew un ichogan Apu kan chicha cha taguwola.

3

Ha Lummin-awaan Chi Lapilay

¹ Si osa’n eygew, ummoy cha Peter kan John si templo si machema un uras chi malluwaluwan. ² Si hachi inggew chi osa’n leyaki’n liyalak un lapilay un inggew si kalancha’n Bibiyu’n Sawang chi templo. Ileygew un achangoyoncha iyoy siya ta mampalimus kan cha tagu’n

lumlok. ³ Intullongla pun cha Peter kan John un lumlok si templo, lampalimus kan chicha. ⁴ Intutukkeycha siya ot kalan Peter kan siya, “Itullonglu u chikami.” ⁵ Ot intullongla chicha ti kalala lu awed idchoncha kan siya.

⁶ Ngim kalan Peter, “Lappun akit pilakku ya buyawanku, ngim ha awed kan sakon siya idchok. Mipagapu si kilabyelin ya kalobbongan un mampeypu kan Jesu Kristu un iNazareth, malidchayanka.” ⁷ Ot iloglen Peter chi machuwalan un imala ot pilasikedla siya ot kakma kummoschey cha ikila. ⁸ Ot lasaliked ot lampepetuk ot illugila’n lalidchayan. Oli pun litun-ud kan cha Peter kan John un ummoy si templo ot lalidtidchayan ya lampepetuk un lanchaychayaw kan Apudyus. ⁹ Intullong losan cha tagu siya’n lalidtidchayan ya lanchaychayaw kan Apudyus, ¹⁰ ot immatulancha siya, siya hachi’n tagu’n ummaammuy un mampampalimus si hachi’n Bibiyu’n Sawang chi templo ot patungedcha laslaschaaw lu simma lakwa kan siya.

¹¹ Si hachi, ummoycha Peter kan John si templo un kalancha’n Kallangan Solomon. Likikiwid chi hachi’n leyaki kan cha Peter kan John ked sintotodchak cha losan un tagu’n umoy si inggewancha, ti laschaawcha.

Ha Lantudtuchuwan Peter Si Templo

¹² Intullong pun Peter chicha, kalala, “Kailiyan un iyIsrael, pakayuggey masmaschaaw si alla? Ked payuggey chikami itutukkey un isun chi uwami’n kilabyelin willu kilabiyu chi lampatidchayan si alla’n tagu? ¹³ Chakampun kan chikami ngim si Apudyus un chilaychayaw cha chachakkey taku’n Abraham, Isaac ya Jacob. Siya lampalin-awa si alla’n tagu ta mipaila kila-Apudyus Jesus un lansimbi kan siya utla lubung, ti gilamputla impangatu

si Jesus ud langit. Si Jesus, un impuyangyu kan cha papan-gat ya ilissanyu si sangwalan Gubillachuyun Pilate, ulay lu imbyegalan mawayawayaan siya. ¹⁴ Lappun byasuyla ya lalintog, ngim ilissanyu siya ked ingkasinyu chilawat kan Pilate un wayawayaala osa'n kapapatoy. ¹⁵ Ot pilatoyyu mampeypuwan chi biyeg, ngim tilagun Apudyus siya kasin ked chikami tistigu si alla. ¹⁶ Gapu si kilabyelin chi ngachen Jesus kummoschey alla'n tagu un itutullongyu ya ammu. Ked gapu si pammati kan Jesus lummin-awa chi alla'n tagu si sangwalanyu losan.

¹⁷ “Susulud, ammu un pilatoyyu pun si Jesus, achipunyu ammu lu silu siya. Ulay cha papangaty, achipun cha bo ammu. ¹⁸ Ngim ha latoyan Jesus, hachi katungpayan chi impakaammun Apudyus kan cha losan un propeta, un kalala ha Messiah un ibuunla ked masapuy'n manligat ya matoy. ¹⁹ Ked chikayu masapuy'n mambyabyawi kayu ya mansagung kayu kan Apudyus ta pakawalola cha byasbyasuyyu. ²⁰ Ti lu koonyu hachi, idchen Apudyus chikayu si koscheyn chi somsomok ya ibuunla kasin si Jesus un Messiah un chilutukala un manturay kan chitaku. ²¹ Ngim masapuy'n inggew si Jesus ud langit inggala chumtong chi timpu'n mampabiyuwan Apudyus kan cha losan, ti siya ingkarin Apudyus si awi kan cha propetala.

²² Kalan Moses, ‘Si umali'n eygew awed chi osa'n propeta'n isuk un ibuun Apu taku'n Apudyus kan chikayu.

Siya ked osa un kailiyan taku un galak Israel.

Ked masapuy'n tuttuwaonyu losan un ibyegala.

²³ Ked lu silu achipun tumuttuwa kan siya ked misila kan cha tagun Apudyus

ta machusa ing-inggala.’*

²⁴ “Ked losan cha propeta mallugi kan Samuel inggala kan cha lisagsagulud kan siya ked impadtucha mipanggap kan cha makmakwa si sala. ²⁵ Chikayu galak cha propeta ked lipati kayu si katuyagen un ingkarin Apudyus kan cha aappuyu. Kalan Apudyus kan Abraham, ‘Mipagapu kan cha galaklu, mabinchisyulan cha losan un tagu si losan un ili utla lubang.’† ²⁶ Ked chitaku’n Judio chi ummula’n langibuulan Apudyus si Messiah un chilutukala un mansimbi kan siya, ta binchisyulala chitaku lu manawichen taku lawwing un kokdon taku.”

4

Silangun Cha Peter Kan John Cha Kukunsisey

¹ Si lakaug-ugguchen cha Peter kan John kan cha achu’n tagu, gummatong cha uchum un papachi, kapitan cha man-aachug si templo ya Saduceo. ² Summangacha ti cha Peter itudtuchucha ya ibyegbyegacha un ummuli latagu si Jesus, ked losan un matoy umuli cha bo matagu. ³ Ot chilokmaancha chicha ya gapu ta lummaschom, imbyayudcha chicha inggala labigat. ⁴ Ngim achu cha lanchochongney un lamati. Ot ummachu cha bilang cha lamati un umoy si limallibu si hachi’n timpu.

⁵ Labigat pun, lachagup cha papangat cha Judio, palakayoncha ya mimistulun chi lintog ud Jerusalem. ⁶ Ot inggew cha Annas un kangatuwan un pachi ya si Caiaphas, John, Alexander ya uchum un agin chi kangatuwan un pachi. ⁷ Ummoycha illaya cha Peter kan John ot pilasikedcha chicha si sangwalancha ot silumeyyacha chicha un kalancha, “Simma lampeypuwan chi kilabyelinyu un

* 3:23 3:23 Deuteronomy 18:15, 18-19 † 3:25 3:25 Genesis 22:18

lampalin-awa si alla'n lapilay? Simma ngachen un useyonyu?"

⁸ Ot langkawachi Ispiritun Apudyus kan Peter ot laidchen si kilabyelin ot kalala, "Chikayun papangat ya palakayon. ⁹ Lu sumeyyaonyu chikami si sala mipanggop si bibiyu'n killingwami si alla'n lapilay ya imusonyu kan chikami in-ilola'n lummin-awa, ¹⁰ chongyonyu ta ipakaammuk kan chikayu ya cha losan un tagu'd Israel, un lummin-awa chi alla'n leyaki si sangwalanyu mipagapu si kilabyelin chi ngachen Jesu Kristu un iNazareth. Siya hachi'n illansayu si krus, ngim tilagun Apudyus kasin.

¹¹ 'Siya chi byetu'n illissan cha mampaud, siya lambyalin un

kapopotgen un byetu un mampakoschey si byeyoy.*

¹² "Siya abus un Malagu kan chitaku. Ti lappun uchum si ngachen si intilun chi lubung un imbuun Apudyus un malagu kan chitaku malaksig kan Jesus."

¹³ Laschaaw cha Kukunsisey un langitullong si kilateyod cha Peter kan John, ti ammucha un tagucha un labyabya saedcha un achipuncha lan-achey. O gayam, chicha lituntun-ud un kadmawan Jesus. ¹⁴ Ngim achipuncha misulib chi lakwa ti inggew chi hachi'n leyaki'n lummin-awa un summisiked udchi si cheeg cha apostoles. ¹⁵ Ot pileyawacha cha Peter ta man-uugudcha. ¹⁶ Kalancha, "Simma koon taku kan cha alla'n tagu? Ti ammun cha losan un tagu utla Jerusalem cha lakaskaschaaw un killingwacha ked achipun makwa'n misulib taku. ¹⁷ Si sala og-ogyaton taku chicha ta achipuncha ug-ugguchon kasin kan cha tagu chi mipanggop si ngachen Jesus, pakalawa ta chongyon cha uchum chi mipanggop kan siya."

* 4:11 4:11 Psalm 118:22

¹⁸ Ot ilayagencha cha apostoles kasin ot bililinchacha chicha un kalancha, “Masapuy’ n achiyu ikasin ibyegbyega chi ngachen Jesus. Ya achiyu ibyegbyega ya itudtuchu chi mipanggop kan Jesus ulay silu’n tagu.”

¹⁹ Ngim summongbyat cha Peter kan John un kalancha, “Somsomkonyu, lu silu pion Apudyus un tuttuwaonmi, chikayu willu si Apudyus? ²⁰ Ti chikami, achipun makwa’n iyageymi un mangibyegbyega si cha intullongmi ya chingngeymi kan Jesus.”

²¹ Hachi ked ilog-ogyat cha Kukunsisey chicha kasin ot imbukatcha chicha ti lappun gapun chi manchusaancha kan chicha, ti cha achu’n tagu chaychayawoncha si Apudyus si lakaskaschaaw un lakwa. ²² Ha leyaki’n lummin-awa ked lasuyuk un opat puyu tawonla.

Ha Lanchawatan Cha Mamati Si Kilateyod

²³ Libukat pun cha Peter kan John, langulincha si igew cha kadwacha’n mamati ot imbyegacha kan chicha cha losan un imbyegan cha ap-apun cha papachi ya pal-lakayon. ²⁴ Chingngeyn pun cha kadwacha’n mamati, lan-os-ossaloncha somsomokcha un lalluwalu kan Apudyus un kalancha, “Mallakabyelin un Apu un langwa si langit ya pita ya byeybyey ya losan un inggew. ²⁵ Illidchon Apudyus mipagapu si Ispiritula cha alla’n ugud kan Ari David un langibyega,

‘Lappun bibiyu un panggop cha Gentil un sumanga ya cha tagu utla lubung un
mansomsomok si lappun simbilan planu un bumusuy kan siya, simma makwacha?

²⁶ Lachagup ya lansagala cha Ari ya cha papangat utla lubung un bumusuy

kan Apudyus ya Messias un chilutukala, simma makwacha?”†

²⁷ “Ha imbyegan David, ti cha Ari Herod ya Pontius Pilate ya cha Gentil ya cha tagu’d Israel lachagupcha utla Jerusalem ta mantutuyegcha’n patoyon si Jesus un lappun byasuyla un chilutukam siya’n Messias. ²⁸ Lakwa losan un killingwacha mipagapu si kilabyelinlu ya ingkodchonglu si awi un makwa. ²⁹ Ked si sala Apu, chongyom cha iyog-ogyatcha kan chikami ya idchem cha bubùulom si kilateyod un mangibyegyega si ugudlu. ³⁰ Ipailam chi kilabyelinlu ta makwa’n man-agas kami kan cha lasakit ya koonmi cha uchum un lakaskaschaaw mipagapu si ngachen Jesus, un lappun byasuyla un bubùulom.”

³¹ Lagamputchu pun lalluwalu, lanyuggayug chi byeyoy un lachagupancha. Ot langkawachi Ispiritun Apudyus ot laidchen cha losan si kilabyelin ot lateyodcha un langibyegyega si ugud Apudyus.

Lan-asituyung Cha Mamati

³² Lan-os-ossaan cha losan un mamati si somsomok ya panggopcha. Lappun mangibyega’n uwak si kukkuwala ngim id-idchencha losan cha kacha osa kan chicha. ³³ Ot gapu si amod un kilabyelin un laatod kan cha apostoles, intuytuyuycha’n mantistigu un ummuli latagu kasin si Apu Jesus ot amod chi kachegun Apudyus un laluyung kan cha losan un lamati. ³⁴ Lappun osà makuyangan kan chicha, ti cha awed pitacha willu byeyoycha illakucha, ³⁵ ot illidchoncha ngilala kan cha apostoles ta chicha mangatod kan cha mamati un makasapuy.

³⁶ Si hachi’n timpu, inggew si Joseph, osa’n Levita un iCyprus. Lingachelancha apostoles siyà Bernabas (piola’n

† 4:26 4:26 Psalm 2:1-2

uguchon, “Sumegeg”). ³⁷ Illakula pitala ot illidchola ngilala kan cha apostoles.

5

Cha Ananias Kan Safira

¹ Ngim inggew cha man-asawan Ananias kan Safira un langilaku si pitacha. ² Lantuyagencha'n itayucha uchum un ngilan chi pitacha ot illiyoy Ananias cha uchum un ngilala ot impeyangla kan cha apostoles un kalala, “Allaya ngilan chi pitami.”

³ Ot kalan Peter, “Ananias, puggey ipalubus un mangkawachi si Satalas si somsomoklu ya mantuntulli si Ispiritun Apudyus si langitayuwanyu si uchum un ngilan chi pitayu ⁴ Sakbyey un illakuyu pita, uwayu. Ot lagamputyu pun illaku, awed kan chikayu lu simma pionyu'n koon si ngilala, ked lappun mangipatut kan chikayu'n idchonyu kan chikami. Puggey un hachigga simsimmoklu'n koon? Chakampun si cha tagu tiluntulliyam, ngim si Apudyus!”

⁵⁻⁶ Chingngeyn pun Ananias chi imbyegan Peter, kakma latuwang ot latoy. Oli pun ummali cha uchum un bumaru ot bilussungcha lechegla si luput ot illawacha ummoy illobon siya. Ot amod chi ogyat cha losan un inggew si intullongcha'n lakwa kan siya.

⁷ Lummaus pu tiyun uras, gummatong si Safira un asawala ngim achipunla ammu lu silu lakwa. ⁸ Lagamput pun Peter impaila pilak, ilimusla kan siya, “Ibyegam, ha laoy chi losan un ngilan chi pitayu?”

Summongbyat, “O, lait losan.” ⁹ Oli pun kalan Peter kan siya, “Payuggey lantuyagen mangin-in-an chi Ispiritun chi Apu? Chongyom! Allatcha'n ased cha ummoy langimbon kan asawam ked umoy chika bo ipasali ilawa.” ¹⁰ Ot kakma latuwang si sangwalan Peter ot latoy. Lilumlok

pun cha bumaru, intullongcha bo'n latoy siya ot ilachangoycha illawa ot ummoycha illobon si cheeg asawala. ¹¹ Ot losan cha mamati ya losan un langngey si lakwa amod chi ilogyatcha.

Cha Lakaskaschaaw Un Killingwan Cha Apostoles

¹² Si hachi'n timpu, achu cha lakaskaschaaw un killingwan cha apostoles kan cha achu'n tagu. Ot pin-a lachagup losan cha mamati si templo un ngadloncha "Kallangan Solomon." ¹³ Cha achipun mamati, umogyatcha'n mitipug kan chicha ngim masmas-om cha tagu kan chicha. ¹⁴ Ngim ummachu-achu cha lamati'n leyaki ya byebyai kan Apu Jesus ot lichogacha kan cha mamati. ¹⁵ Gapu si kawachin cha apostoles, illiyoy cha tagu cha lasakit si kesa ya imbyelatcha chicha si katlicha ya obokcha, ti kalancha lu lumaus si Peter maayungancha si alliliwanla ya cha uchum ked makaan chi sakitcha. ¹⁶ Amod cha tagu'n lampeypu si ili-ili'n mampalikwos ud Jerusalem, inggetongcha cha lasakit ya cha laayan ot bummayucha losan.

Ha Lapaligatan Cha Apostoles

¹⁷ Ot si hachi, amod chi apos chi kangatuwan un pachi ya losan un kadowala'n chogacha un Saduceo kan cha apostoles. ¹⁸ Ot ummoycha chilokmaan cha apostoles ot imbyayudcha chicha. ¹⁹ Ngim si hachi'n labi, ummoy chi anghel Apudyus ot inwalitla olob chi byabyayyuchen ot illawala cha apostoles ot kalala kan chicha, ²⁰ "Ingkayu si templo ya ibyegayu kan cha achu'n tagu chi mipanggop kan Jesu Kristu un mangtod si biyeg ing-inggala."

²¹ Wiswisngit pun, tiluttuwan cha apostoles chi imbyegan chi anghel. Lilumlokcha si kallangan chi templo ot illugicha'n mantudtuchu kan cha tagu.

Oli pun, gummatong chi kangatuwan un pachi ya cha bubuyunla'n Saduceo si lugey'n mammimitingancha ot impaayegcha cha kukunsisey ya losan un pallakayon ta mammimitingcha. Ot lambuuncha si pulis chi templo un umoy mangaya kan cha apostoles si byabyayyuchen.

²² Ngim gummatongcha pun udchi, lappun cha apostoles ud chayom ot langulincha kan cha kukunsisey ot imbyegacha, ²³ “Gummatong kami pun ud byabyayyuchen, lichachakig cha olob. Inggew bo cha man-aachug udchi un summisiked si lasin chi sawang. Ngim inwalitmi pun, lappun tagu'd chayom.”

²⁴ Chingngeyn pun chi kapitan cha man-aachug si templo ya ap-apun cha papachi, achipuncha makaskasmok ya laschaawcha lu simma makwa kasin.*

²⁵ Oli pun gummatong chi osa'n lampeypu si templo ot imbyegala kan chicha, “Cha tagu'n imbyayudyu, awed cha si templon mantudtuchu kan cha tagu.”

²⁶ Ot ummoy chi kapitan pati cha man-aachug illaya chicha. Ngim achipuncha pilatut chicha ti umogyatcha kan cha achu'n tagu pakalawa ta bintukoncha chicha.

²⁷ Ot illiyoycha cha apostoles impasangu kan cha kukunsisey. Ot silukun chi kangatuwan un pachi chicha un kalala, ²⁸ “Bililinmi chikayu un achi kayu mantudtuchu mipanggop kan Jesus, ngim ilam-amodyu impakaammu siya si intilun chi Jerusalem ya pabyasuyonyu bo chikami un ibyegbyegayu un chikami lamatoy.”

²⁹ Ot summongbyat si Peter ya cha uchum un apostoles, “Masapuy'n tuttuwaonmi si Apudyus, chakampun un tagu. ³⁰ Chikayu langtoy kan Jesus, illansayu siya si krus. Ngim si Apudyus un chilaychayaw cha aappumi, siya lalagu kan Jesus kasin ³¹ ot impangatula siya si

* 5:24 5:24 Ha uchum un piolan uguchon si Greek ked simman lin chi lakwa kan chicha?

machuwalanla ta siya Pangat ya Malagu, taplu idchela cha tagu'd Israel si wayacha'n mambyabyawi kan cha byasuycha ked mapakawancha. ³² Chikami cha tistigu kan cha alla ya Ispiritun Apudyus un illidchola kan cha tumuttuwa kan siya."

³³ Chingngeyn pun cha kukunsisey hachi, amod chi silangacha ot pioncha'n otoyon cha apostoles. ³⁴ Ngim inggew chi osa'n Pariseo un mangngachen Gamaliel, un mistulun chi lintog un mas-oman cha losan un tagu. Summiked ot imbilinla un ilawacha yan akit chicha. ³⁵ Ot kalala kan chicha, "Susulud un iyIsrael, amman taku allechen chi koon taku kan cha alla'n tagu. ³⁶ Si sin-eygew, inggew chi osa'n leyaki'n mangngachen Theudas un ibyegbyegalan langatu siya. Umoy si opat gasut cha leyaki'n litun-ud kan siya un disipulusla. Ngim pilatoy cha suychachu siya ked cha disipulusla liwatakcha ot hachi alungusla. ³⁷ Lagamput pun siya, inggew bo si Judas un iGalilee un summupling si gubillun chi Rome si timpun chi lampalistaan cha tagu. Achu bo cha litun-ud kan siya. Ngim pilatoycha siya ot cha disipulusla liwatak cha bo. ³⁸ Si sala, ibyegak kan chikayu lu ngay wayawayaan taku ya byeybyey-an taku chicha. Ti lu ha panggopcha willu kooncha ked lampeypu si tagu, achipun mituyuy. ³⁹ Ngim lu lampeypu kan Apudyus, achipun taku maabyak chicha, ti Apudyus chi busuyon taku." Ot tiluttuwan cha kukunsisey imbyegan Gamaliel.

⁴⁰ Ot impaayegcha kasin cha apostoles ot impasaplitcha chicha. Ot imbilincha un achipuncha kasin man-ugud mipanggop kan Jesus ot imbukatcha chicha.

⁴¹ Ummoyon pun cha apostoles, amod chi galascha ti imbilang Apudyus chicha un kalobbongancha un mapaligatan mipagapu kan Jesus. ⁴² Ileygew un intuytuyuycha

lantudtuchu ya langibyegbyega si templo ya cha achu'n byebbyeyoy un si Jesus chi Messiah.

6

Cha Kawachin Cha Pitu'n Leyaki'n Lachutukan

¹ Si hachi'n timpu ummachu-achu cha bilang cha mamati ot inggew chi lansusubogen cha Grego'n Judio kan cha sigud un Judio. Ha lansusubogen cha Grego'n Judio ked bilaybyay-ancha cha labyayu si ileygew un lanwayasancha si makan.* ² Ot chilagup cha simpuyu ya chuwa'n apostoles cha losan un mamati ot kalancha kan chicha, "Ha kawachimi mangibyegbyega ya mantudtuchu si ugud Apudyus, chakampun un manwayas si makan. ³ Susulud, pumili kayu si pitu'n leyaki un bibiyu ugalicha, laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus ya lasilib. Chicha mangipiyeyan taku un manwayas kan cha makan. ⁴ Ked chikami, ipapuutmi un malluwalu ya mangibyegbyega si ugud Apudyus."

⁵ Las-om cha losan un mamati si imbyegan cha apostoles ot chilutukancha cha Stephen, osa'n lapigsa pammatila ya laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus. Cha uchum ked cha Philip, Prochorus, Nicanor, Timon, Parmenas ya Nicolaus un osa'n Gentil un iyAntioch ngim umulu-ulud si ugalin cha Judio. ⁶ Impasangucha chicha kan cha apostoles ot impatay cha apostoles cha imacha'n langiluwalu kan chicha.

⁷ Hachi ked, lituyutuyuy un lanchilongey ugud Apudyus ya ummachu-achu cha bilang cha mamati'd Jerusalem. Inggew bo cha achu'n papachi un tiluttuwacha si Apudyus si lamatiyancha kan Jesus.

Ha Lalokmaancha Kan Stephen

* 6:1 6:1 palagwayas si makan

⁸ Amod chi kachegun Apudyus kan Stephen ya illidchela siya si kilabyelin un mangwa si achu'n lakaskaschaaw ya sinyey si sangwalan cha tagu. ⁹ Ngim silupling cha uchum un tagu si Stephen. Cha Judio un lampeypu si grupu un ngadloncha Sinagogan cha Lawayawayaan un Lanmusassu un iCyrene ya iyAlexandria. Ya uchum un Judio un lampeypu si probinsiya ud Cilicia ya Asia, chicha lakasongsongbyat kan Stephen. ¹⁰ Ngim achipuncha kabyeeyan un sumongbyat kan Stephen ti illidchen chi Ispiritun Apudyus siya si kilasilib un makasillongbyat kan chicha.

¹¹ Ot ha kingwacha, pilasuksukancha cha uchum un leyaki ta pabyasu'oncha siya, un kalancha, "Chingngeymi siya un lan-ugud si lawwing un bumusuy si lintog Moses ya si Apudyus." ¹² Ot gilagayacha pasangaon cha achu'n tagu, cha pallakayon ya mimistulun chi lintog kan Stephen. Ot ummoycha chilokmaan si Stephen ot illiyoycha impasangu kan cha kukunsisey. ¹³ Oli pun lan-ayegcha bo kan cha latuli'n tistigu un lantuntulli mipanggop kan siya, un kalancha, "Ha alla'n tagu pasig man-ugud si bumusuy si alla'n lasantuwan un templo ya lintog Moses. ¹⁴ Ti chingngeymi siya un langibyega un si Jesus un iNazareth ked yam-alola alla'n templo ya sukatala bo cha ugali un impatawid Moses kan chitaku." ¹⁵ Losan cha kukunsisey ya uchum un lachagup udchi intutukkeycha si Stephen ot illilacha lupala un isun chi lupan chi anghel.

7

Ha Imbyegan Stephen

¹ Oli pun ilimus chi kangatuwan un pachi si Stephen, "Tuttuwa kamma ipabyasuycha kan sika?"

² Summongbyat si Stephen, un kalala, “Susulud ya Aamma, chongyonyu sakon. Si awi, lampaila si Apudyus un kangatuwan kan cha chachakkey taku’n Abraham si inggewala’d Mesopotamia, si chaampunla ayan ud Haran.

³ Kalan Apudyus kan siya, ‘Telam chi ilim ya cha aagim ta ingka si ili un asik ipaila kan sika.’*

⁴ “Ot tilelan Abraham chi ili’d Chaldea ot ummoy illinggew ud Haran. Latoy pun si amala, inchayan Apudyus siya si alla’n ili un ummiliyan taku si sala. ⁵ Si hachi’n timpu, lappun pità impatawid Apudyus kan siya, ulay sin-appayan. Ngim ingkarin Apudyus un asila idchon chi alla’n ili kan siya un mangkuwala ya cha galakla un misagsagulud kan siya. Si langibyeg-an Apudyus kan siya, cha Abraham kan asawala lappun alakcha. ⁶ Imbyegan bo Apudyus kan siya un cha galakla umoycha si sabyali’n ili ked mambyaliloncha chicha musassu ya mapaligatancha inggala lummaus chi opat gasut un tawon. ⁷ Ngim imbyegan Apudyus, ‘Chusaok cha tagu’n lammusassuwancha, ked telan cha galaklu udchi ked mangulincha si alla’n ili ya manchaychayawcha kan sakon.’† ⁸ Ot imbilin Apudyus kan Abraham un masapuy’n masogyatan cha losan un leyaki’n galakla ti siya sinyeyn chi katuyagen un inchategla kan chicha. Liyalak pun si Isaac un alak Abraham, silogyatala si mikawayun eygew.‡ Ot lummaus pu achu’n tawon silogyatan Isaac chi alakla’n Jacob. Lummaus pu achu’n tawon katchi bo kingwan Jacob kan cha simpuyu ya chuwa’n aalakla’n leyaki, un chachakkey taku.

⁹ “Ngim cha chachakkey taku maaposcha kan Joseph un suludcha, ot ingngilacha siya kan cha uchum un tagu’d Egypt ta mambyaliloncha musassu udchi. Ngim awed

* 7:3 7:3 Genesis 12:1 † 7:7 7:7 Genesis 15:13-14 ‡ 7:8 7:8 Genesis 17:10-14, 21:2-4

si Apudyus kan siya. ¹⁰ Ot illisila siya kan cha losan un ligatla. Illidchela siya si kilasilib ya bibiyu'n ugali si sangwalan Pharaoh, un Ari'd Egypt. Ot chilutukan Pharaoh siya un misagsagulud un pangat ud Egypt ya illiggala siya un man-aayyuwan si losan un kukkuwala.

¹¹ “Ummoy pu lakapigan tawon, chillumtong chi uyat si losan un ili'd Egypt ya Canaan, ot amod chi ligat cha tagu ot cha chachakkey taku lappun mangeancha si makan.

¹² Chingngeyn pun Jacob un awed cha litepon un makan ud Egypt, imbuunla cha aalakla'n lelleyaki un chachakkey taku ta umoycha malamchamuwan malukmun ud Egypt.

¹³ Si pidwa'n ummoyancha, impatigammun Joseph chi long-egla kan cha susuludla ya impatigammula bo kan Pharaoh cha mipanggop kan chicha ya si amala. ¹⁴ Ot impaayeg Joseph si amala'n Jacob ya losan cha susuludla ya cha pamilyacha ta umalicha'd Egypt. Pitumpuyu ya lima lamung cha losan. § ¹⁵ Ot ummoycha'd Egypt illinggew ot udchi latoyan cha Jacob ya aalakla un chachakkey taku. ¹⁶ Ot cha lechegcha illiyoycha ud Shechem ot illoboncha si gongeb un lingin-an Abraham si lapotog un palata kan cha alak Hamor.

¹⁷ “Ngim allà akit pun un tungpayon Apudyus chi ingkarila kan Abraham, cha chachakkey taku laam-amod cha ummachu-achu ud Egypt. ¹⁸ Oli pun lanturay osa'n Ari ud Egypt. Achipunla ammu chi mipanggop kan Joseph.

¹⁹ Ha alla'n Ari leyanggas kan cha chachakkey taku ya pilaligatala chicha ot impatutla impabyellu cha kàiyalak un leyaki ta matoycha.

²⁰ “Si hachi'n timpu liyalak si Moses, laleman un alak si sangwalan Apudyus. Tiyu'n buyan chi lalagibiyen ilala kan siya ud uwacha. ²¹ Si lalancha kan siya si igid chi chewwang, inchesan chi byebyeasang un alak Pharaoh

§ 7:14 7:14 v. 9-15 Genesis 37-49

siya. Illayala siya ot siya lamachakey kan siya un kamad alakla. ²² Litudtuchu kan Moses cha losan un kilasilib cha iyEgypt ot lambyalin un pangnguguchen ya pin-a mangwa si ustu.

²³ “Lantawon pun si Moses si opat puyu, simsimmokla’n umoy geggakayon cha chogala’n galak Israel. ²⁴ Ummoy pun, liyaspuy’n inchesala osa’n iyEgypt un palpaligatala osa’n iyIsrael. Ot ummoyla tiluyungan iyEsrael ot imbyayosla pilatoy chi hachi’n iyEgypt. ²⁵ Kalan Moses lu laawatan cha chogala’n iyIsrael un siya imbuun Apudyus un manwayawaya kan chicha’d Egypt, ngim achipun-cha laawatan. ²⁶ Labigat pun gilakgakayla kasin chicha ot inchesala cha chuwa’n iyIsrael un pin-a mantiliw, bilechakla chicha un mantiliw, un kalala, ‘Bubuyun, mansulud kayu, pakayuggey mantitillalung mantitiliw?’

²⁷ “Ngim hachi’n mamampaligat si osa intukbyangla si Moses ot kalala, ‘Silu langibyega kan sika un alla kalobbongam un mangituray ya manguis kan chikami?’ ²⁸ Ha piom bo’n otoyon sakon un isun chi killingwam si hachi’n iyEgypt gebyen?’ ²⁹ Ummogyat si Moses si chingngeyla hachi, ot ummawid ummoy illinggew si ili’d Midian. Udchi langasaw-ala ot gummalak si chuwa’n leyaki.*

³⁰ “Lummaus pu opat puyu’n tawon, lampaila osa’n anghel Apudyus kan Moses si gumilegileb un kayu si lugey un lappun ummili un achali si bilig Sinai. ³¹ Intullong pun Moses chi hachi, laschaaw ot ummachali ta itullongla ot si hachi met laing chingngeyla gingan Apudyus un kalala, ³² ‘Sakon si Apudyus un chilaychayaw cha chachakkeyyu, cha Abraham, Isaac ya Jacob.’ Chingngeyn pun Moses chi hachi, lamaypayogpog si ogyatla ot achipun makaiteyod un mangitullong.

* 7:29 7:29 v. 17-29 Exodus 1:7--2:15

³³ “Ot kalan Apudyus kan siya, ‘Kaalom chi sancheym, ti lasantuwan chi lugey’n sumisikkachem. ³⁴ Intullongku’n lapampaligatan cha taguk ud Egypt. Chingngeyk chi ayuwongcha. Ked ummaliyak un manwayawaya kan chicha. Umalika, ta ibuunku sika ud Egypt.’†

³⁵ “Si Moses chi lilaksig cha chachakkey taku si langibyeg-ancha, ‘Silu langibyega kan sika un alla kalob-bongam un mangituray ya manguis kan chikami?’ Ngim siya imbuun Apudyus un manturay ya manwayawaya kan chicha si tuyung chi anghel un lampaila kan siya si gumilegileb un kayu. ³⁶ Ot intallay Moses cha iyIsrael ud Egypt, ya achu killingwala’n lakaskaschaaw si inggewancha’d Egypt ya chummemangancha si Mancheyaeg un Byebyey ya lalidtidchayalancha si lugey un lappun ummili si opat puyu’n tawon. ³⁷ Si Moses mismu langibyega kan cha tagu’d Israel, ‘Si umali’n eygew awed chi propeta un isuk un ibuun Apudyus kan chikayu. Osa siya un lampeypu kan chitaku’n galak Israel.’ ³⁸ Si laam-ammungan cha chachakkey taku si lugey’n lappun ummili, si Moses chi kilaug-uggud chi anghel si lap-at chi Bilig ud Sinai, ya ilawatla tumagu’n ugud Apudyus ta idchola kan chitaku.

³⁹ “Ngim cha chachakkey taku, lilaksigcha si Moses achipuncha tiluttuwa imbyegala, ti pioncha’n mangulin ud Egypt. ⁴⁰ Labyeyeg pun si Moses si tuktuk chi hachi’n bilig, kalancha kan Aaron,‡ ‘Ikopyaam u chikami si chaychayawonmi un mangichayan kan chikami, ti lappun ammumi lu silu lakwa kan Moses un langitallay kan chikami’d Egypt.’ ⁴¹ Hachi timpu un langwaanacha si silanbyaka ot siya lanchatulancha ya piliyastaancha killingwan

† 7:34 7:34 Exodus 3:1-10 ‡ 7:40 7:40 Aaron ummula’n sulud Moses un laluyung kan siya un langichayan kan cha Judio si ummoyolancha’d Egypt. Siya bo ummula’n kangatuwan un pachin cha Judio.

chi imacha. ⁴²⁻⁴³ Ot lan-awichen Apudyus chicha ot bilay-ala chicha ta manchayawcha si ilit, seyeg ya bituwon, isun chi liigili si liblun cha propeta un kalala, 'Chikayu'n Israelitas! Alala! Pin-a kayu lanchatchatun kan sakon si inggewanyu si

lugey un lappun ummili si opat puyu'n tawon ngim kalanyu pun gey lu sakon chi lanchatulanyu. Chakampun!

Ti ha lanchatulanyu ked chi silan-apudyus un Moloch ya silan-apudyus un Refam, un killingwayu'n chaychayawonyu.

Hachi gapulan paoyolok chikayu si adchayuwan un ili'n malausan ud Babylon.'§

⁴⁴ "Si inggewan cha chachakkey taku si lugey un lappun ummili, langwacha si sigey un tinulda un mangipaila un awed si Apudyus kan chicha. Ha in-iloncha'n langwa, kingwacha si ustu-ustu'n kopyan impailan Apudyus kan Moses.* ⁴⁵ Latoy pun si Moses, lipasalot si Joshua un langipangat kan chicha si ummaliyancha utla'n ili. Ot hachi'n sigey un tinulda, inyaw-awitcha si ummoyan cha lansakupan si pitan cha tagun pileyyaw Apudyus. Hachi'n sigey illinggew si ili taku inggala si timpun Ari David.† ⁴⁶ Laslas-om si Apudyus kan David. Ot chilawat David kan Apudyus ta ipalubusla'n mampaud si ustu'n inggewala un manchaychayawan cha tagu'd Israel kan siya.‡ ⁴⁷ Ngim si Solomon un alakla§ chi lamaud si byeyoy para kan siya.

⁴⁸ "Ngim si Apudyus un Kangatuwan, achipun inggew si byeyoy un pilaud cha tagu, siya imbyegan chi osa'n propeta,

§ 7:42-43 7:42-43 Amos 5:25-27 * 7:44 7:44 Exodus 25:9, 40 † 7:45 7:45 Joshua 3:14-17 ‡ 7:46 7:46 2 Samuel 7:1-16 § 7:47 7:47 1 Kings 6:1-38

⁴⁹ Kalan Apudyus, ‘Ud langit chi umamuyak un mantu-
 rayan ked utla pita chi gugussak.

Tuttuwa’n achipun kayu makapaud si byeyoy un
 umalay para kan sakon.

Achipun kayu makakopya si lugey un man-
 illongak.

⁵⁰ Ti sakon chi langwa kan cha losan un awed.’ ”*

⁵¹ Ot intuyuy Stephen un kalala, “Chikayu’n
 mangkatangkin! Lasogyatan kayu ngim isun chi
 somsomok chi pagalu somsomokyu ya laamin kayu
 latuyong si ugud Apudyus. Pasigyu suplingon chi
 Ispiritun Apudyus un isun chi killingwan cha chachakkey
 taku. ⁵² Awed kamma propetan Apudyus un achipun cha
 chachakkey taku pilaligatan? Lappun pulus. Pilatoycha
 cha imbuun Apudyus un umoy langibyega si gumatngan
 alakla’n Jesus un lappun byasuyla. Ked chikayu, inyibityu
 ya pilatoyyu si Jesus. ⁵³ Chikayu lalawid si lintog un
 illidchon Apudyus kan chitaku mipagapu kan cha anghel,
 ngim achipunyu tiluttuwa.”

Ha Laminbintukancha Kan Stephen

⁵⁴ Chingngeyn pun cha papangat cha Judio imbyegan
 Stephen, amod chi silangacha ya langamu-amukcha’n
 singngingillot cha ngiponcha kan siya. ⁵⁵ Ngim si Stephen,
 laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus, lantanged ud
 langit ot intullongla lumilalilang un kilachayaw Apudyus
 ya si Jesu Kristu un summisiked si machuwalan Apudyus.
⁵⁶ Ot kalala, “Itullongyu! Lailak un liwalit ud langit ked ha
 ilawagencha’n Alak chi Tagu summisiked si machuwalan
 Apudyus.”

* 7:50 7:50 Isaiah 66:1-2

⁵⁷ Ked cha papangat cha Judio, ilupupcha ingacha ot simpapakuycha ta achipuncha chongyon chi ibyegbye-gala. Ot lichug-aycha kan siya ot chokmaancha siya, ⁵⁸ ot lilatlatcha siya lilasin si ciudad ot tilamtampukcha siya. Ot cha tistigu kilaancha takpin chi silupcha ot imbyelatcha kan Saul un osa'n bumaru. ⁵⁹ Si lalamtampukancha kan Stephen, lalluwalu un kalala, "Apu Jesus, awatom chi kalichodwak." ⁶⁰ Ot lampalintuming ot illipkawla, un kalala, "Apu, achim otyan ipabyasuy kan chicha chi alla'n kingwacha kan sakon." Lagamputla pun imbyega hachi, latoy.

8

Ha Lamaligatan Saul Kan Cha Mamati

¹ Si Saul chi langituluk si lamatoyancha kan Stephen. Si hachi'n eygew lanlugi patunged un lamaligatancha kan cha mamati'd Jerusalem ot liwatak cha kaachuwan un mamati. Ummoycha si kailili si probinsiyan chi Judea kan Samaria ngim latelan cha apostoles. ² Inggew cha uchum un lelleyaki'n mangapudyus un ummoy langimbon kan Stephen ot amod chi ilibincha si langchucha kan siya. ³ Ngim si Saul illugila'n pilaligatan cha mamati. Ummoyla lillok cha byebbyeyoy cha mamati ya lanlatlat kan cha leyaki man willu byebyai ot impabyayudla chicha.

Libyegbyega Bibiyu'n Chameg Ud Samaria

⁴ Cha lawatawatak un mamati, imbyegbyegacha ugud Apudyus si losan un ili'n ummoyancha. ⁵ Osa kan chicha ked si Philip. Ummoy si osa'n ili ud Samaria ot imbyegbyegala'n si Jesus chi Messias kan cha tagu udchi. ⁶ Chingngeyn pun cha amod un tagu chi imbyegbyegala ya intullongcha cha lakaskaschaaw un pin-ala killingwa, lamaticha si imbyegala. ⁷ Pileyyawla cha ayan un inggew

kan cha achu'n tagu ot ummak-akikis cha ayan un lum-mawa ya achu cha lapalalais ya lapilay un lummin-awa. ⁸ Ot amod chi galas cha tagu si hachi'n ciudad.

⁹ Inggew chi osa'n leyaki'n mangngachen Simon, un labyeyeg un pin-a mansalamangka si hachi'n ciudad. Laslaschaaw cha tagu'd Samaria si pin-ala killingwa. Ibyegbyegala un siya ked langatu'n tagu. ¹⁰ Ked cha achu'n tagu, langatu man kan labyabya, ammancha lan-chochongngey kan siya ya ibyegbyegacha un, "Ha alla'n tagu siya Pallakabyelin Apudyus un ngadloncha Kan-gatuwan." ¹¹ Ot intuyuycha lanchochongngey kan siya ti labyeyeg un laslaschaawcha si pin-a mansalamangka. ¹² Ngim si lamatiyancha si bibiyu'n chameg un imbyeg-byegan Philip mipanggop si Mampangatan Apudyus ya mipanggop kan Jesu Kristu, ot lampabunyegcha, cha leyaki ya cha byebyai. ¹³ Ulay si Simon lamati ya lam-pabunyeg bo ot lituntun-ud kan Philip. Ot intullongla pu lakaskaschaaw un killingwan Philip, laschaaw.

¹⁴ Chingngeyn pun cha apostoles ud Jerusalem un lamati cha tagu'd Samaria si ugud Apudyus, imbu-uncha cha Peter kan John udchi. ¹⁵ Gummatongcha pun, illuwaluwancha cha mamati ta awatoncha Ispiritun Apudyus. ¹⁶ Ti hachi'n timpu, chaan umoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha, labunyagencha abus si ngachen Jesu Kristu. ¹⁷ Oli pun impatay Peter kan John chi imacha kan chicha ot ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha.

¹⁸ Intullong pun Simon un laatod chi Ispiritun Apudyus kan chicha si langipatayan cha apostoles si imacha kan chicha, langatod si pilak kan cha Peter kan John. ¹⁹ Ot kalala, "Idchelak bo si lait un kilabyelin ta ulay silu mangipatayak si imak, maidchen si Ispiritun Apudyus."

²⁰ Ngim kalan Peter kan siya, "Mipati otyan cha pilaklu kan sika masgob ud impiyeylu, ti kalam pun lu makwa'n

mangin-an chi sagot Apudyus si pilak! ²¹ Lappun biyanglu si alla'n kawachimi ti chakampun si ustu mansosom-somoklu si sangwalan Apudyus. ²² Mambyabyawika si lawwing un simsimoklu ked malluwaluka kan Apu, ta lu makwa, pakawalola sika. ²³ Ti mailak un amod chi aposlu ya bilabyayud chika si byasuy."

²⁴ Ot kalan Simon, "Kewayu ta iluwaluwanyu sakon ta lappun makwa kan cha imbyegayu kan sakon."

²⁵ Lagamput pun cha Peter kan John impakaammu ya imbyegbyega ugud Apudyus udchi, langulincha'd Jerusalem. Si langulilancha, imbyegbyegacha bibiyu'n chameg si achu'n ili'd Samaria un illoycha.

Lamati Osa'n IyEthiopia

²⁶ Oli pun, imbyegan chi osa'n anghel Apudyus kan Philip, "Ingka si mampachaya un kesa un man-osog ud Jerusalem umoy ud Gaza."* Ha alla'n kesa mangoy si lugey un lappun chelum. ²⁷ Ot lallibbyat si Philip ot ummoy. Ot si inggewala si chayan, ilabotla osa'n langatu'n opisyeey un iyEthiopia un siya man-aayyuwan kan cha losan un kilabyaklang Candace, Reyna ud Ethiopia.† Ummoy ud Jerusalem lanchaychayaw kan Apudyus, ²⁸ ot mangulin un lanlulugen si kalisala ked byasbyasaola liblu un inggilin propeta Isaias. ²⁹ Kalan chi Ispiritun Apudyus kan Philip, "Ingka achaliyon chi kalisa."

³⁰ Ot lalodchak si Philip ummachali, ot chingngeyla siya un byasbyasaola liblu'n propeta Isaias. Ot ilimusla, "Maawatam kamman chi halat un byasbyasaom?"

* 8:26 8:26 Chuwa piola'n uguchon. Ha alla'n kesa ked achipun mausey si sala. Ha alla'n ili ked lappun ummili si sala. † 8:27 8:27 Candace - Achipun ngachen ngim title. Piolan uguchon queen willu byebyai un manturay.

³¹ Summongbyat chi opisyey, “Ma in-ilok un makaawat lu lappun mangipakaawat kan sakon?” Ot ilayagela si Philip ta makalugen kan siya. ³² Ha bilasbyasala allaya, “Isun chi keylilu un iyoycha si lugey’n peypeytiyan ya isun chi ayyubun chi keylilun
ammala gumigillok lu pukisancha, achipun pulus guminga.

³³ Imbibiiincha siya ya achipun lalintog chi langkukuischa kan siya. Lappun mangibyega mipanggop si galakla, ti laponged chi biyegla utla pita.”[‡]

³⁴ Si lamasbyasaala, kalala kan Philip, “Ibyegam u lu silu ibyegbyegan chi propeta. Ha long-egla willu sabyali?”
³⁵ Oli pun gumminga si Philip un illugila si alla’n liigili’n ugud Apudyus. Ot imbyegala bibiyu’n chameg mipanggop kan Jesus. ³⁶ Si lanluluggelancha, lichuumcha si awechen chi chelum. Ot kalan chi opisyey kan Philip, “Alliya chelum utla. Ha makwa kamman un mabunyagelak?”

³⁷ Ot kalan Philip, “O, makwa lu tuttuwa’n mamatika kan Jesus.”[§]

Kalan chi opisyey, “O, mamatiyak. Mamatiyak un si Jesu Kristu ked Alak Apudyus.” ³⁸ Ot pilailongla kalisa ot lummogsedcha ummoy si chelum ot bilunyagen Philip siya. ³⁹ Ummopwascha pun si chelum, kakman chi Ispiritun Apudyus intallay si Philip si sabyali’n lugey. Ot lappun kasin intullong chi opisyey kan siya. Ngim intuyuy chi opisyey’n ummoyon un langganggalas. ⁴⁰ Ngim si Philip illinggew ud Azotus. Imbyegbyegala bibiyu’n chameg mipanggop kan Jesus si losan un ili un illoyla inggala’d gummatong ud Caesarea.

[‡] 8:33 8:33 Isaiah 53:7-8 [§] 8:37 8:37 Ha alla’n bersikulu ked lappun si chachaan un manuscript si Greek.

9

Ha Lamatiyan Saul Kan Jesus
(Act. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Si hachi'n timpu, intuyuy Saul un man-og-ogyat un mamatoy kan cha mamati kan Apu Jesus. Ot ummoy si kangatuwan un pachi ² ot lampakwa si suyat kan cha papangat cha sinagogan cha Judio ud Damascus, taplu mapalubusan un manchokma si ulay silu'n maochesala un mamati kan Jesus, leyaki man willu byebyai ked iyoyla chicha ibyayud ud Jerusalem. ³ Si inggewala si chayan un ummachali'd Damascus, kakma lalising si lapigsaw silaw un lampeypu'd langit. ⁴ Ot laodcheg siya ot chingngeyla ginga un kalala, "Saul, Saul, puggey palpaligatan sakon?"

⁵ Ilimus Saul, "Siluka, Apu?"

Summongbyat, "Sakon si Jesus un palpaligatam. ⁶ Lumibbyatka ta ingka si ciudad ked awed chi mangibyega kan sika lu simma masapuy'n koom."

⁷ Summisiked cha kadwan Saul un lappun makaginga, ti chingngeycha hachi'n ginga ngim lappun intullongcha si tagu. ⁸ Ot lummibbyat si Saul ngim manchiyat pun, achipun makatullong. Ot kiliwidcha kadwala ot ipuyutcha siya'd Damascus. ⁹ Tiyu'n eygewla un achipun makatullong ya achipun langan ya ummilum.

¹⁰ Udchi Damascus, inggew chi osa'n disipulus Apudyus un mangngachen Ananias. Lampaila si Apu Jesus kan siya si in-ilopla ot kalala, "Ananias!"

Kalala, "Ma ibyegam, Apu?"

¹¹ Kalan Apu Jesus kan siya, "Lumibbyatka ya ingka si kesa un ngadloncha mallintog ked imusom chi byeyoy Judas lu awed si Saul un iTarsus udchi. Awed un mal-luwaluwalu si sala. ¹² Ot impailan Apudyus kan siya si in-ilo chi osa'n leyaki'n mangngachen Ananias un lilumlok

si inggewala ot impatayla imala kan siya ta makatullong kasin.”

¹³ Ngim kalan Ananias, “Apu, achu cha chingchinggek mipanggop si alla’n tagu ya cha lawwing un killingwala kan cha tagum ud Jerusalem. ¹⁴ Ked ummali utla un alla kalobbongala un lampeypu kan cha ap-apun cha papachi un manchokma kan cha losan un manchaychayaw kan sika.”

¹⁵ Ngim kalan Apu Jesus kan siya, “Ingka, ti siya chilutukak un mansimbi kan sakon ta ipatigammula sakon kan cha Gentil ya cha Ari ya cha tagu’d Israel. ¹⁶ Ya ipailak kan siya cha losan un mapaligatala gapu kan sakon.”

¹⁷ Ot ummoy si Ananias ot lilumlok si byeyoy un inggewan Saul. Impatayla imala kan siya ot kalala, “Suludku’n Saul, si Apu Jesus un lampaila kan sika si kesa, ked siya langibuun kan sakon utla ta makatullongka kasin ya maidchenka si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus.”

¹⁸ Ot kakma laodcheg chi isun chi sipsip un leypu si atala ot makatullong kasin. Lummibbyat ot lampabunyeg.

¹⁹ Lagamput pun, langan ot kummoschey. Illinggew si Saul kan cha mamati’d Damascus si pigan eygew.

Ha Lambyegbyegaan Saul Ud Damascus

²⁰ Ot kakma ummoy si cha sinagoga ot illugila’n langibyegbyega un Alak Apudyus si Jesus. ²¹ Laschaaw losan cha langngey kan siya ot kalanha, “Chakampun kamman un ha alla’n tagu ked siya lampalpaligat kan cha mamati kan Jesus ud Jerusalem. Ti siya ummaliyala utla ta chokmaala cha mamati ya iyoyla chicha un lakabyayud kan cha ap-apun cha papachi.” ²² Ngim pummigpigsu chi kilabyelin Saul un langibyegbyega ot impapatila un langipaloklok un si Jesus chi Kristu. Ked achipun lakasongbyat cha Judio un inggew ud Damascus.

²³ Lummaus pu achu'n eygew, lantutuyeg cha Judio un patoyon si Saul. ²⁴ Ngim laammuwan Saul chi planucha. Ot ileygew kan lilabin tatamchagencha sawang chi siudadcha ta patoyoncha siya. ²⁵ Ngim si osa'n labi, ummoy cha uchum un mamati illaya siya ot inyinchayuncha si chakey'n ayat ot impacheyacha siya si chingching un ayed chi siudad.

Ha Languilan Si Saul Ud Jerusalem

²⁶ Gummatong pun si Saul ud Jerusalem, pilachasla'n mitipug kan cha mamati.* Ngim ummogycha losan kan siya ti achipuncha patiyon un osa siya un mamati. ²⁷ Ngim intallay Barnabas siya ot illiyoyla kan cha apostoles. Ot imbyegala kan chicha in-ilon Saul un langitullong kan Apu Jesus si kesa un umoy ud Damascus ya in-ilon Apu Jesus un lakaug-uggud kan siya. Ya kilateyod Saul un langibyegbyega mipanggop kan Jesus ud Damascus. ²⁸ Ot illinggew si Saul kan chicha ud Jerusalem ya lateyod un langibyegbyega mipanggop kan Apu Jesus. ²⁹ Lakaug-uggud ya lakasongsongbyat kan cha Judio un Grego ugudcha, ngim pilachascha'n patoyon siya. ³⁰ Latagammuwan pun cha susulud un mamati, ummoycha illiyoy si Saul ud Caesarea ot imbuuncha siya'd Tarsus.

³¹ Si hachi'n timpu, mallin-awa cha mamati kan Jesus si achu'n ili'd Judea, Galilee ya Samaria. Gapu si tuyung chi Ispiritun Apudyus, kummoschey pammatica ya ummachu-achu cha mamati ya ummogycha kan Apudyus.

Ha Ummoyan Peter Ud Lidda Ya Jopa

* 9:26 9:26 Cha disipulus Jesus chi ibyegbyegala si alla'n bersikulu ked si uchum un bersikulu simma killingwan cha apostoles. Chakampun abus cha lasawayan si chuwa ngim losan un mamati kan Jesus. Ngadloncha susulud, ti losan cha lipati si paminyan Apudyus.

³² Ot si Peter, ummoy kan cha ili-ili langgagakay kan cha mamati. Gummatong pun ud Lydda, ³³ inchesala osa'n leyaki'n mangngachen Aeneas un illuumbog si wayun tawon, ti lapalalais siya. ³⁴ Kalan Peter kan siya, "Aeneas, palin-awaon Jesu Kristu sika! Bumangonka ya lukutom chi oboklu!" Ot labyalangon si Aeneas. ³⁵ Ot intullong losan cha tagu'n inggew ud Lydda ya Sharon siya, ot lamaticha kan Apu Jesus.

³⁶ Ud Joppa inggew chi byebyai'n mamati un mangngachen Tabitha. (Lingachencha siya Dorcas si Grego un ugud, piola'n uguchon ugsa.) Bibiyu pasigla killingwa kan cha tagu ya tiluyungala cha kakapus. ³⁷ Si inggewan Peter ud Lydda, lasakit si Tabitha ot latoy. Iomoscha lechegla ot ummoycha imbyelat si ngatun kuwetu. ³⁸ Chingngeyn pun cha mamati'n awed si Peter ud Lydda un achali'd Joppa, lambuuncha si chuwa'n leyaki'n umoy mangayeg kan Peter un kalancha, "Kewam, chesam ta intaku'd Joppa." ³⁹ Lummibbyat ot litun-ud kan chicha. Gummatongcha pun, impuyutcha si Peter si langingngatun kuwetu un inggewan chi latoy. Sin-iibin cha labyayun inggew udchi ilalibungbungancha siya ya impailacha silup ya pokos un killingwan Dorcas si katattagula.

⁴⁰ Ngim impalawan Peter chicha losan si kuwetu. Ot lampalintuming un lalluwalu kan Apudyus. Oli pun lansagung si lecheg ot kalala, "Tabitha, bumangonka!" Ot kakma lanchiyat ot intullongla pun si Peter, ummamuy. ⁴¹ Iloglen Peter imala ot pasikachola. Oli pun ilayagela cha mamati ya cha labyayu, ot impailala kan chicha si Dorcas un latagu kasin. ⁴² Lanchilameg chi alla'n lakwa si losan un ili ud Joppa ot achu cha lamati kan Apu Jesus. ⁴³ Illinggew si Peter ud Joppa si achu'n eygew ud byeyoy Simon un manchachait si lalat.

10

Ha Ummoyan Peter Si Byeyoy Cha Cornelius

¹ Ud Caesarea awed chi osa'n leyaki'n mangngachen Cornelius, kapitan cha singgasut un suychachu un Romano un kalancha'n "Kumpanyan chi Italia."

² Mangapudyus cha Cornelius un simbyeyan. Losancha chaychayawon si Apudyus. Malagtuyung kan cha kakapus un Judio ya pasig malluluwalu kan Apudyus.

³ Si simmachemaan, inggew chi impailan Apudyus si in-ilop kan siya. Intullongla osa'n anghel Apudyus un ummoy kan siya ot kalala, "Cornelius!"

⁴ Intutukkeyn Cornelius siya ot ummogyat ot kalala, "Ma ibyegam, Apu?"

Ot kalan chi anghel, "Chingngeyn Apudyus cha luwalum ya ammula in-ilom un tumuytuyung kan cha kapus. ⁵ Si sala mangibuunka si umoy ud Joppa mangayeg si osa'n leyaki'n mangngachen Simon un kalancha'n Peter. ⁶ Inggew uwan cha Simon, un manchachait si lalat, awed chi byeyoyla si igid chi byeybyey."

⁷ Ot ummoyon pun chi anghel, ilayagen Cornelius cha chuwa'n bubùulola ya osa'n mangapudyus un suychachu un lansimsimbi kan siya. ⁸ Imbyegala kan chicha cha losan un lakwa ot imbuunla chicha ud Joppa.

⁹ Labigat pun si lummamatuk ummachalicha'd Joppa, ustu bo'n ummoy lalluwalu si Peter si latalap un otop chi byeyoycha. ¹⁰ Labin ot piola'n mangan ngim si mangiyalaancha si makan, inggew chi impailan Apudyus kan siya impain-ilop. ¹¹ Intullongla'n liwalit ud langit ot inggew chi isun chi ewan luput un labubukyed lipacheya si pita un latatakkod chi mampasiigid. ¹² Cha inggew ked

losan un kalasin cha alimey, mangkakkachap ya mantat-tayap. ¹³ Oli pun chingngeyn Peter chi ginga un kalala, “Peter, lumibbyatka ta peytiyom chi piom un kalon.”

¹⁴ Ngim kalan Peter, “Lai Apu, ti lappun kilkillankù ibilangmi’n Judio un kiisaw.”

¹⁵ Hachi’n lan-ugud kalala kasin, “Achim ibilang un kiisaw cha makan un killingwan Apudyus.” ¹⁶ Lamitlu hachi lakwa, ot kakma lipangatu’d langit chi hachi’n luput.

¹⁷ Si malomsomsomkan Peter lu simma piola’n ugu-chon chi intullongla si in-ilop, gummatong cha tagu’n imbuun Cornelius ot ilimuscha byeyoy Simon. Ked inggewcha pun si liwangan un sumisiked, ¹⁸ ilimuscha lu awed lanchawos kan Simon Peter udchi.

¹⁹ Sissiya un somsomkon Peter lu simma pion chi impailan Apudyus kan siya un uguchon, ot kalan chi Ispiritu kan siya, “Peter, awed cha tiyu’n leyaki’n mangmangngit kan sika. ²⁰ Lumibbyatka ya lumogsedka. Achika manchuwachuwa un mitun-ud kan chicha ti sakon chi langibuun kan chicha.”

²¹ Ot lummogsed si Peter ot kalala kan cha hachi’n leyaki, “Sakon chi singsingtonyu. Simma panggopyu’n ummali utla?”

²² Summongbyatka, “Si kapitan Cornelius chi langibuun kan chikami un umoy mangayeg kan sika, ti imbyegan chi anghel Apudyus kan siya un paayegla sika ta chongyola ibyegam. Mangapudyus si Cornelius ya chaychayawola si Apudyus ya mas-oman cha Judio siya.”

²³ Ot limangilin Peter chicha ot ummiyancha udchi.

Labigat pun, lakalubbyat si Peter kan chicha ot litun-ud bo cha uchum un mamati’n iJoppa kan chicha.

²⁴ Kasin pun labigat gummatongcha’d Caesarea. Ilu-uway cha Cornelius chicha, pati cha agila ya bubuyunla

un ilayagela. ²⁵ Alla pun un lumlok si Peter, ummoy Cornelius ilabot siya ot lampalintuming si sangwalan Peter ta chayawola siya. ²⁶ Ngim pilasiked Peter siya un kalala, “Sumikedka, ti taguwak bo un isum.” ²⁷ Summiked si Cornelius ot lilumlokcha’n lan-ug-uggud. Intullong pun Peter cha achu un tagu’n lauppun udchi, ²⁸ kalala kan chicha, “Ammuyu’n mipalit si ugalimi’n Judio un makabibiyun ya ulay manggaggakay kan cha Gentil. Ngim impakaammun Apudyus kan sakon un masapuy’n achipunku ibilang cha asintatagak un kiisaw. ²⁹ Si lampaayagenyu kan sakon, ummaliyak un achipun lanchuwachuwa. Si sala piok un maammuwan lu puggey un ilayagelak.”

³⁰ Summongbyat si Cornelius, “Miikapat eygewla sala, malluwaluwaluwak ud uwami si machema. Ot kakma summiked si sangwalak chi osa un tagu’n malilisiling chi silupla. ³¹ Ot kalala kan sakon, ‘Cornelius, chingngeyn Apudyus cha luwalum ya simsimmokla cha pin-am koon un tumuyung kan cha kakapus. ³² Mangibuunka si umoy ud Joppa mangayeg kan Simon Peter. Lanchawos si byeyoy Simon, un manchachait si lalat, un awed chi byeyoyla si igid chi byeybyey.’ ³³ Ot kakmak impaayeg sika. Ked bibiyu ta ummalika. Si sala awed kami losan si sangwalan Apudyus ta chongyonmi losan cha imbilin Apudyus kan sika un ibyega.”

³⁴ Oli pun illugin Peter un lan-ugud, kalala, “Sala un maawatak un man-iisuwon Apudyus cha losan un tagu.*

³⁵ Awatola ulay silu’n tagu, Judio man willu Gentil, lu mamaticha kan Apudyus ya ustu kooncha. ³⁶ Ammuyu chi bibiyu’n chameg un illidchon Apudyus kan cha Israel, si langibyegybyeg-ala si lumin-awaan chi angos gapu kan Jesu Kristu un Apun cha losan un tagu. ³⁷ Ammuyu cha lapotog un laklakwa si intilun chi Judea. Mallugi’d Galilee

* [10:34](#) [10:34](#) [Deuteronomy 10:17](#)

si lagamput John langibyegbyeg-an mipanggop si bunyeg. ³⁸ Ya ammuyu'n chilutukan Apudyus si Jesus un iNazareth ya illidchola Ispiritula ya kilabyelinla kan Jesus ta ulay silu ayala pin-a langwa si bibiyu ya pin-a lampalin-awa kan cha losan un pilaligatan chimunyu ti awed si Apudyus kan siya. ³⁹ Ya chikami'n apostoles chi mampaloklok kan cha losan un killingwala ud Jerusalem ya uchum un ilin cha Judio. Illansacha si Jesus si krus ot hachi latoyala. ⁴⁰ Ngim tilagun Apudyus siya kasin si mikatlu'n eygew ot lampaila. ⁴¹ Chakampun si losan cha tagu ngim chikami abus un chilutukan Apudyus un mantistigu, un lakakan ya lakain-ilum kan siya si ummuliyala lataguwan. ⁴² Imbilinla kan chikami un ibyegbyegami bibiyu'n chameg kan cha tagu ya paloklokanmi un si Jesus chi chilutukan Apudyus un manguis kan cha latattagu ya latoy. ⁴³ Tistiguwan cha losan un propeta mipanggop kan Jesus ta lu silu mamati kan siya mapakawan cha byasuyla mipagapu si ngachenla.”

Ilawat Cha Gentil Chi Ispiritun Apudyus

⁴⁴ Si man-ugu-uguchen Peter, ummoy chi Ispiritun Apudyus kan cha losan un lanchochongngey si ugud. ⁴⁵ Oli pun, laschaaw cha mamati'n Judio un litun-ud kan Peter, un lampeypu'd Joppa, ti illidchon bo Apudyus chi Ispiritula ulay kan cha Gentil. ⁴⁶ Ti chingngeycha chicha un man-ug-uggudcha si sabyali'n ugud ya chay-chayawoncha si Apudyus. Ot kalan Peter, ⁴⁷ “Ilawat cha alla'n tagu Ispiritun Apudyus un isun chi langawatan taku. Ked awed kamma mangipalit kan chicha un mabunya-gencha?” ⁴⁸ Oli pun imbilin Peter un mabunya-gencha si ngachen Jesu Kristu. Ot tilawichencha si Peter ta inggew kan chicha si pigan eygew.

11

Ha Imbyegan Peter Kan Cha Mamati'd Jerusalem

¹ Chingngeyn cha apostoles ya cha mamati si intilun chi Judea un lamati bo cha Gentil si ugud Apudyus. ² Langulin pun si Peter ud Jerusalem, ilam-amsiw cha grupun cha Judio'n mamati si sogyat. ³ Kalancha, "Ummoyka impamangili kan cha Gentil ya lakakanka bo kan chicha!"

⁴ Oli pun ilug-uggud Peter kan chicha cha losan un lakwa malipud lugila. ⁵ Kalala, "Inggewak ud Joppa un malluluwalu ot inggew chi impain-ilop Apudyus impaila kan sakon. Intullongku isun chi ewa'n luput un labubukyed lipacheya'n lampeypu'd langit un latatakkod chi mampasiigid ot libyelat si sangwalak. ⁶ Ammak pun intullong chi chayomla, inggew cha mangkangkalasin alimey, laamu ya laatap, mangkadmachap ya achu'n kalasin tumattayap. ⁷ Oli pun chingngeyk chi ginga un kalala, 'Peter, Lumibbyatka ya peytiyom chi piom un kalon!' ⁸ Ngim kalak, 'Lai Apu, ti lappun kilkillanku' ibilangmi'n Judio un kiisaw.'

⁹ "Chingngeyk kasin chi ginga un lampeypu'd langit un kalala, 'Achim ibilang un kiisaw cha makan un pileykas Apudyus.' ¹⁰ Lamitlu lakwa chi alla ot lipangatu'd langit chi luput.

¹¹ "Si hachi met laing gummatong cha tiyu'n leyaki si byeyoy un illinggewak. Libuuncha un lampeypu'd Caesarea un umoy mangayeg kan sakon. ¹² Ot imbyegan chi Ispiritun Apudyus kan sakon un mitun-uchak kan chicha un achipulak manchuwachuwa. Kiladwaalak kan cha olom un mamati'n iJoppa ot ummoy kami ud Caesarea. Gummatong kami pun udchi, lilumlok kami ud byeyoy cha Cornelius. ¹³ Ot imbyegala kan chikami lampain-an chi anghel kan siya ud uwacha ya imbyegan

chi anghel kan siya un kalala, ‘Mangibuunka si umoy ud Joppa mangayeg si tagu’n mangngachen Simon Peter. ¹⁴ Siya mangibyega kan sika si ugud Apudyus un tumagu kan sika ya cha kabyeyoylu.’ ¹⁵ Ot lugiyak pun un manugud, ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha un isun chi ummoyala kan chitaku si chamu. ¹⁶ Oli pun ingkasmokku imbyegan chi Apu, ‘Bilunyagen John chikayu si chelum, ngim mabunyagen kayu si Ispiritun Apudyus.’ ¹⁷ Lu illidchon Apudyus chi Ispiritula kan cha Gentil un isun chi langidchela kan chitaku si lamatiyan taku kan Apu Jesu Kristu, siluwak man un mangipalit kan Apudyus un achipunla koon katchi?”

¹⁸ Ot chingngeycha pu hachi, inyageycha un langamamsiw kan siya ot chilaychayawcha si Apudyus un kalancha, “Illidchen bo Apudyus cha Gentil si wayachan mambyabyawi ta maidchenna si biyeg un mallalayun.”

Cha Mamati’d Antioch

¹⁹ Inggan chi lamatoyancha kan Stephen, lapalpali-gatan cha mamati ot liwatawatakcha. Cha uchum ummoycha inggala’d Phoenicia, Cyprus ya Antioch. Ot imbyegbyegacha ugud Apudyus kan cha Judio abus. ²⁰ Ngim cha uchum un mamati’n iCyprus ya iCyrene ummoycha’d Antioch. Ot imbyegbyegacha bibiyu’n chameg mipang-gop kan Apu Jesus kan cha Gentil. ²¹ Gapu ta inggew chi kilabyelin Apudyus kan chicha un mambyegbyega, achu-achu cha tagu’n lansagung kan Apu Jesus ya lamati.

²² Chingngeyn pun cha mamati’d Jerusalem chi chameg un lamati cha Gentil ud Antioch, imbuuncha si Barnabas ud Antioch. ²³ Gummatong pun udchi, intullongla un kilacheguwan Apudyus chicha, lagalasan ot silegegla chicha ta ipapaticha pammatica kan Apu Jesus. ²⁴ Ti bibiyu’n tagu si Barnabas ya inggew chi kilabyelin chi

Ispiritun Apudyus kan siya ya lapigsa pammatala. Si hachi ummachu-achu cha laawisla un lipati kan Apu Jesus.

²⁵ Oli pun ummoy Barnabas singngit si Saul ud Tarsus.

²⁶ Inchesala pun, ilawitla siya'd Antioch. Ot sintawon chi illiinggewancha udchi, litipugcha kan cha mamati. Ot tiludtuchuwancha cha achu-achu'n tagu udchi. Cha mamati'd Antioch, chicha ummula'n langachalan un Kristianu.

²⁷ Si hachi'n timpu, lan-osog cha uchum un propeta ud Antioch un lampeypu'd Jerusalem. ²⁸ Ha osa kan chicha mangngachen Agabus. Summiked siya ot gapu si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus impadtula un umali amod un uyat si achu'n ili utla pita. (Ot latungpey alla si timpun chi lanturayan Emperador Claudius.) ²⁹ Ot cha mamati'd Antioch, lantutuyegcha'n mangipaw-itcha si tuyungcha kan cha susuludcha si pammati un inggew ud Judea. Kacha osa langatod sigun si kabyeeyala un idchon. ³⁰ Killingwacha ot impaw-itcha kan cha Barnabas kan Saul ta iyoycha kan cha pallakayon cha mamati udchi.

12

Ha Libyayuchen Si Peter

¹ Si hachi'n timpu, illugin Ari Herod un mamaligat kan cha uchum un mamati. ² Impasiwatla uyun James, un sulud John.* ³ Laammuwala pun un lagalasan cha Judio si kingwala, imbilinla un pachokmala si Peter. (Lakwa alla si timpun chi piyasta un mangalancha si tilapay un lappun yeastla.) ⁴ Ot lachokmaan pun si Peter, impabyayudla siya ot imbilinla un man-achug cha sin-oppat un grupun suychachu kan Peter. Pilanggop Herod un kuison si

* 12:2 12:2 Ha alla'n ari ked Herod Agrippa 1 un apun Herod the Great ya amulakon Herod Antipas un lampasiwat si uyun John un Mambubunyg.

Peter si sangwalan cha tagu lu magamput chi Piyasta'n Lallausan.

⁵ Ngim si inggewan Peter si byabyayyuchen, intuy-tuyuy cha mamati illuluwalu siya kan Apudyus.

Libukat Si Peter Si Byabyayyuchen

⁶ Si hachi'n labi sakbyey un ilawan Herod si Peter ta makuis, lasusuyop si Peter si mambyeatan cha chuwa'n suychachu, un lakakawwayan chi imala si chuwa'n kawey. Cha uchum un suychachu lan-achugcha si sawang chi byabyayyuchen.

⁷ Ot kakma lampaila osa'n anghel Apudyus ot inggew chi silaw un sililawala kuwetun inggewan Peter. Pilikpikla butikan Peter ta byangolola siya ot kalala, "Chesam! Lumibbyatka!" Ot laodcheg cha kawey si imala. ⁸ Ot kalan chi anghel kan siya, "Mansilupka ya mansancheyka!" Ot kingwala. Ot kalan bo chi anghel kasin, "Iggam takpin chi siluplu ya tun-uchom sakon." ⁹ Ot tilun-ud Peter chi anghel un lummawa si byabyayyuchen. Achipunla ammu lu tuttuwa chi pin-an chi anghel koon, ngim kalala lu inilop abus. ¹⁰ Lilausancha ummula ya mikadwa un man-aachug ot lichuumcha si kilaga'n sawang un mangkapon si ciudad. Ot liwalit chi kilaga'n sawang un lappun langiwalit ot lummawacha. Si lalidtidchayalancha si osa'n kesa, kakman chi anghel tilelan si Peter.

¹¹ Oli pun lan-imamchong si Peter ot kalala, "Tuttuwa gayam! Imbuun Apudyus chi anghella ta seyaklibyelak kan Herod ya losan un simsimmok cha Judio un kooncha kan sakon."

¹² Si somsomsomkola, ummoy ud uwancha Mary un ilan John Mark. Udchi lauppulan cha achu'n tagu un malluwaluwalu. ¹³ Langkongkong si Peter si sawang ot ha osa'n bubùulon un byebyai un mangngachen Rhoda ummoyla intullong. ¹⁴ Lailasinla pun un gingan Peter,

amod chi galasla ot achipunla inwalit chi sawang. Ngim lalodchak un ummoy chayom ot imbyegala un awed si Peter un sumisiked si sawang.

¹⁵ Kalancha kan siya, “Latingangka lin!” Ngim impatutla un tuttuwa imbyegala. Kalancha, “Anghella lin!”

¹⁶ Intuyuy Peter langkongkongkong. Ot inwalitcha pu sawang ot intullongcha siya, laslaschaawcha. ¹⁷ Lansinyey si Peter ta gumilokcha. Imbyegala in-ilon Apudyus un langilawa kan siya si byabyayyuchen. Ot kalala, “Ibyegayu kan James ya cha susulud.” Ot ummoy si sabyali’n lugey.

¹⁸ Labigat pun, lagulu cha suychachu ti lappun si Peter. ¹⁹ Ot impasngit Ari Herod si Peter ngim lappun inche-sancha. Ot ilimbistigela cha lan-aachug ya impaotoyla chicha. Ummoyon si Herod ud Judea ot ummoy illinggew ud Caesarea.

Ha Latoyan Ari Herod

²⁰ Si inggewan Herod udchi, amod chi silangala kan cha tagu’d Tyre ya Sidon. Ngim gapu si alla, simsimmokcha’n umili un man-os-ossaancha un mangay-ayu kan Herod. Ot ilawischa si Blastus un ap-apun cha inggew si palasyun Herod ti pioncha’n makapippiya kan Herod, ti cha ili’n inturayala siya mangeancha si kaloncha.

²¹ Chillumtong pu eygew un lampamitingan Herod, iliggala silupla un silup chi Ari ot ummamuy si aammuyan chi Ari ot lan-ugud si sangwalan cha tagu. ²² Lagamput pun lan-ugud, simpapakuy cha tagu un kalancha, “Gingan chi osa’n apudyus, chakampun un tagu!” ²³ Hachi ked, kakman chi anghel Apudyus chilusa siya ti achipunla pilachayawan si Apudyus ot ilamin chi ogos chi long-egla ot latoy.

²⁴ Ngim lituytuyuy lanchilongey ugud Apudyus ot um-machu cha mamati.

²⁵ Lagamput pu kawachin cha Barnabas kan Saul ud Jerusalem, langulincha'd Antioch, inyawitcha si John Mark.

13

Lachutukan Ya Libuun Cha Barnabas Kan Saul

¹ Cha mamati'd Antioch, awed cha uchum un propeta ya mimistulun chi ugud Apudyus. Chicha cha Barnabas, Simeon un ngadloncha Niger, Lucius un iCyrene, si Saul ya si Manaen un silulud Gubillachuy Herod.

² Si osa'n eygew un manchaychayawancha kan Apudyus ya lallaulancha, imbyegan chi Ispiritun Apudyus kan chicha, "Chutukanyu cha Barnabas kan Saul ti chicha pililiyak un mangwa si kawachi'n imbilinku kan chicha."

³ Lagamputcha pun lallaun ya lalluwalu, impataycha imacha kan chicha ot imbuuncha chicha.

Cha Barnabas Kan Saul Ud Cyprus

⁴ Ot imbuun chi Ispiritun Apudyus chicha ot ummoycha ud Seleucia ot lanlugencha si bapur un umoy ud Cyprus.

⁵ Gummatongcha pun ud Salamis un osa'n ili ud Cyprus, imbyegbyegacha ugud Apudyus si sinagogan cha Judio. Inyawitcha si John Mark ta tumuyung kan chicha.

⁶ Gilaggagakaycha ili-ili ud Cyprus inggala gummatongcha'd Paphos. Udchi langabtancha si osa'n Judio un mansalsalamangka un mangngachen Bar-Jesus. Si Bar-Jesus ked imbilangla chi long-egla un propeta ulay lu chakampun. ⁷ Siya kadwan Gubillachuy Sergius Paulus. Ha Gubillachuy ked lalaing un tagu, impaayegla cha Barnabas kan Saul ti piola'n chongyon chi ugud Apudyus. ⁸ Ngim si Elymas un mansalsalamangka, (ti hachi ngachenla si ugud un Griego) ked siluplingla chicha ot pilachasla'n tilipod si Gubillachuy ta achipun mamati kan Jesus. ⁹ Ngim si Saul, un mangngachen bo Paul,

laidchen si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus ot intutukeyla si Elymas ¹⁰ ot kalala, “Sika un alak Satalas, sika kabusuyn cha losan un kilalintog. Amod chi sikaplu ya man-uyuyungka kan cha asintatagum ya pasiglu mambyalilon tilutuli cha katuttuwaan un ugud Apudyus. ¹¹ Si sala chusaon Apudyus sika ked makuyapka ked achipunlu maila ilit si pigan eygew.” Si hachi, kakma latap-ulan chi atala si mangngitit un libuu ot lanchawachawawong un mansingit si mangiwid kan siya.

¹² Intullong pun chi Gubillachuy lakwa, lamati kan Apu Jesus, ti laschaaw si intudtuchucha mipanggop kan Apu.

Cha Paul Kan Barnabas Ud Antioch Un Sakupon Chi Pisidia

¹³ Oli pun ummoyon cha Paul ya kakadwala ud Paphos ot lanlugencha si bapur un umoy ud Perga, osa'n ili si probinsiyan chi Pamphylia. Gummatongcha pun udchi, tilelan John Mark chicha ot langulin ud Jerusalem. ¹⁴ Ngim intuyuycha ummoy ud Antioch un sakupon chi Pisidia. Si eygew chi Sabyechu'n man-illongan cha Judio, ummoycha si sinagoga ot makaamuycha kan chicha. ¹⁵ Lagamput pun libyasa lintog Moses ya inggilin cha propeta, awed impaibyegan chi pangat chi sinagoga kan cha Paul un kalala, “Susulud, lu awed ugud un malegegyu kan cha alla'n tagu, kewayu ta ibyegayu.”

¹⁶ Ot summiked si Paul ot impangatula imala ta gumilokcha. Ot kalala, “Susulud un iyIsrael ya chikayu'n Gentil un manchaychayaw kan Apudyus, kewayu ta chongyonyu chi ibyegak! ¹⁷ Ha Apudyus cha tagu'd Israel chi lamili kan cha chachakkey taku ot lambyalilola chicha chakey un ili. Si illinggewanacha'd Egypt un chakampun si ilicha, bilinchisyulala chicha ot ummachu-achucha. Ot impeyawala chicha si hachi'n ili mipagapu

si pallakabyelinla* 18 Si inggewancha si lugey'n lappun ummili si opat puyu'n tawon, ilalu-alusala chicha ya ilay-ayyuwalala chicha.† 19 Gummatongcha pun ud Canaan, ilabyakcha pitu'n nasyun un inggew udchi ot illidchola pitacha un mallaksuncha.‡

20 “Lakwa losan cha alla si lummaus un opat gasut ya limampuyu'n tawon. Lagamput pun, illidchela chicha si cha kuis un langituray kan chicha inggala si timpun Samuel un propeta. 21 Oli pun lanchawatcha si Ari ot illidchola si Saul, un alak Kish un galak Benjamin. Ot lan-Ari si opatpuyu'n tawon.§ 22 Ngim kilaan Apudyus siya, ot chilutukala si David un man-aricha. Ot kalan Apudyus, ‘Si David, un alak Jesse chi ay-ayatok ti koola losan un piok.’* 23 Si David chi singgalak kan Jesus un imbuun Apudyus ta siya Malagu kan chitaku un galak Israel, un siya ingkarila. 24 Sakbyey un lallugi si Jesus si kawachila, inggew si John un lambyegbyega kan cha losan un iyIsrael un masapuy'n mambyabyawicha kan cha byasuycha ya mampabunygcha. 25 Alla pun un magamput chi kawachin John, kalala kan cha achu'n tagu, ‘Ha kalanyu lin un sakon chi imbuun Apudyus un malagu kan chikayu? Chakampun kan sakon ngim hachi'n misagsagulud kan sakon. Gapu si kilangatula, lappun kalobbongak un mangukas si sancheyla.’ ”

26 “Susulud un galak Abraham ya chikayu'n mangapudyus un Gentil, chitaku langipatigammuwan Apudyus si ugudla mipanggop si in-ilola'n malagu kan chitaku. 27 Ngim cha tagu'd Jerusalem ya cha papangatcha ked achipuncha laimatulan un si Jesus chi imbuun Apudyus.

* 13:17 13:17 Exodus 1:7, 12:51. † 13:18 13:18 Numbers 14:34 ‡ 13:19 13:19 Deuteronomy 7:1 § 13:21 13:21 1 Samuel 8:5, 10:21 * 13:22 13:22 1 Samuel 13:14, 16:12, Psalm 89:20

Achipuncha laawatan un siya ibyegbyegan cha propeta si awi, ulay lu silabyechu un byasbyasaoncha inggilicha. Ngim tilungpeycha imbyegan cha propeta, ti ingkod-chongcha'n mapatoy si Jesus. ²⁸ Ulay lappun inchesancha si gapun chi matoyan Jesus, chilawatcha kan Pilate ta ipapatoyla. ²⁹ Lagamputcha pun tilungpey losan un liigili mipanggop kan siya, ummoycha ilopas chi lechegla si krus ot illoboncha. ³⁰ Ngim tilagun Apudyus siya kasin. ³¹ Ot lampaila si achu'n eygew kan cha lituntun-ud kan siya malipud Galilee inggala Jerusalem. Si sala, chicha cha mantistigu kan cha tagu.

³² “Hachi ummaliyanmi ta ibyegbyegami kan chikayu chi bibiyu'n chameg un ingkarin Apudyus kan cha chachakkey taku, ³³ hachi lipatungpey kan chitakun galakcha, ti tilagula si Jesus kasin si timpu taku, un siya liigili si mikadwa'n Salmo, un kalala,

‘Sika alakku. Si sala'n eygew ipailak un sakon chi Amam.’†

³⁴ Mipanggop kan Jesus un latagu kasin ta achipun matoy kasin. Siya liigili un

ingkarin Apudyus kan cha tagula si awi un kalala,

‘Idchok kan chikayu chi lasantuwan un binchisyun un ingkarik kan David un

lappun chuwachuwalan matungpey.’‡

³⁵ “Si Jesus chi katungpayan chi hachi'n ingkarila, ti awed bo liigili un kalan David kan Apudyus,

‘Achipun Apudyus ipalubus un meypos chi long-eg chi Lasantuwan.’§

³⁶ “Ngim si David, gilamputla pu kawachi'n impakwan Apudyus kan siya, latoy. Illoboncha si liimbolan cha

† 13:33 13:33 Psalm 2:7 ‡ 13:34 13:34 Isaiah 53:3 Ha ingkarin Apudyus kan Ari David, awed chi osa'n galakla un miyalak un manturay kan cha Judio ing-inggala. § 13:35 13:35 Psalm 16:10

chachakkeyla ot ha long-egla leypos. ³⁷ Ngim si Jesus, achipun leypos chi long-egla, ti tilagun Apudyus siya kasin.

³⁸ “Mipatigammu kan chikayu’n susulud, un gapu si killingwan Jesus, makwa un pakawalon Apudyus cha byas-byasuy taku. ³⁹ Ti gapu kan siya, losan un mamati kan Jesus mapakawan cha losan un byasuy, un achipun chi lintog Moses makwa. ⁴⁰ Allechenyu ta achi makwa cha imbyegan cha propeta kan chikayu, un kalancha.

⁴¹ ‘Chongyonyu, chikayu’n kaaamsiw, ti awed chi kook si timpuyu un

maschaawanyu ngim matoy kayu mit laing, ti achipunyu

patiyon ulay lu awed mangibyegan ustu-ustu kan chikayu.’ ”*

⁴² Lummawa pun cha Paul kan Barnabas si sinagoga, chilawat cha tagu un mangulincha kasin ta man-ugudcha mipanggop kan cha alla’n byaleg si umali’n Sabyechu.

⁴³ Lummawa pun cha tagu, litun-ud kan cha Paul kan Barnabas cha achu’n Judio ya cha Gentil un lamati kan Apudyus. Bilegbyegaan cha Paul chicha un ituyuycha’n mantegod si kachegun Apudyus.

⁴⁴ Kasin pun un Sabyechu, lachagup cha losan un tagu si hachi’n ciudad ta manchongeycha si ugud Apudyus.

⁴⁵ Ngim intullong pun cha Judio cha amo-amod un tagu, ummaposcha ot ilisikcha pin-an Paul uguchon ya lan-ugu-uguchencha bo siya.

⁴⁶ Ngim lateyod cha Paul kan Barnabas un lan-ugud ot kalancha, “Masapuy’n umun-ula mibyegbyega ugud

* 13:41 13:41 Habakkuk 1:5 ha katungpayan chi lipadtu, cha iChaldea ummoycha lakagubyat kan cha Judio ot liyam-ancha templo ud Jerusalem ya pilatoycha achu. Killingwacha cha Judio un laschaaw, ti kalancha lu lappun makayam-an si bibiyun templo.

Apudyus kan chikayu'n Judio. Ngim illissanyu ya ibi-langyu long-egy'u'n mismu un achipunyu lobbong chi biyeg un mallalayun. Ked si sala telanmi chikayu ta ingkami kan cha Gentil. ⁴⁷ Ti allaya imbilin Apudyus kan chikami un kalala, 'Chilutukak sika un malilaw si somsomok cha Gentil ta awed wayan cha

losan un tagu utla pita un matagu gapu kan sika.' †

⁴⁸ Chingngeyn pun cha Gentil chi alla, lagalasan cha ot chilaychayawcha ugud Apudyus. Ot losan cha chilutukan Apudyus un maidchen si biyeg un mallalayun, lamaticha.

⁴⁹ Lanchilongey ugud Apudyus si losan un ili-ili si hachi'n lugey. ⁵⁰ Ngim cha achipun lamati'n Judio silub-subcha cha papangat si hachi'n siudad ya byebbyeyai'n Gentil un langangatu saedcha un pin-a lanchaychayaw kan Apudyus. Ot illugicha'n mamaligat kan cha Paul kan Barnabas ot pileyyawcha chicha si hachi'n siudad. ⁵¹ Ot pilukpukan cha tapuk si chepancha ta mangipain-ancha un mangamung cha gey si machusaancha. Ot ummoycha'd Iconium. ⁵² Ot cha mamati amod chi galascha ya laidchen cha si kilabyelin chi Ispiritun Apudyus.

14

Cha Paul Kan Barnabas Ud Iconium

¹ Ud Iconium, ummoy cha Paul si sinagogan cha Judio ot imbyegbyegacha mipanggop kan Jesus. Ot gapu si hachi, achu-achu cha Judio ya cha Gentil un lamati. ² Ngim cha Judio'n achipun mamati silubsubcha cha uchum un Gentil ot lumrawing chi somsomokcha kan cha mamati. ³ Labyeyeg chi illinggewan cha Paul kan Barnabas udchi. Lateyodcha'n langibyegbyega mipanggop kan Apu. Ot pilaloklokan chi Apu un tuttuwa ugud mipanggop si

† 13:47 13:47 Isaiah 42:6, 49:6

kachegula ti illidchela chicha si kilabyelin un mangwa si lakaskaschaaw ya sinyey. ⁴ Ngim lagodwa cha tagu udchi, ti cha uchum ilayulancha cha Judio un achipun mamati ked cha uchum ilayulancha bo cha apostoles. ⁵ Ot lantutuyagen cha Gentil ya cha Judio ya cha papangatcha un paligatancha ya tamtampukoncha chicha. ⁶ Ngim laammuwan pun cha apostoles chi hachi, ummawidcha ud Lystra ya Derbe, siudad ud Lycaonia ya cha mampalik-wos un ili-ili. ⁷ Ot intuyuycha'n langibyegbyega si bibiyu'n chameg udchi.

Cha Paul Kan Barnabas Ud Lystra Ya Derbe

⁸ Inggew ud Lystra chi osa'n leyaki'n ummaammuy un lapikon cha ikila ked achipun akit makatidchayan malipud si liyalakala. ⁹ Lanchochongney si imbyegbyegan Paul. Intutukkeyn Paul siya ot lailalan alla pammatila un lumin-awa. ¹⁰ Ot chilakeyla gingala un kalala, "Sumikedka!" Ot lasaliked siya ot illugila'n lalidchayan.

¹¹ Intullong pun cha amod un tagu chi killingwan Paul, illugicha'n impakuy si ugud un Lycaonia, "Lambyalin cha tagu cha alla'n apudyus un lan-osog kan chitaku." ¹² Ot lingachalancha chicha si ngachen cha apudyuscha. Si Barnabas lingachencha Zeus ked si Paul, lingachencha Hermes, ti siya pangnguguchen.* ¹³ Inggew si lasin chi siudad chi templo'n manchaychayawancha kan Zeus. Ot ha pachin un mansimbi kan Zeus inggetongla lakin byaka ya sabsabung si liwangan ti piola ya cha amod un tagu un manchatun kan cha apostoles.

* 14:12 14:12 Ha pammatin cha pagano udchi, Zeus chi kangatuwan un apudyuscha, Hermes chi imbuun cha uchum un apudyus lu awed ipakaam-mucha kan cha tagu, ti siya lalaing un man-ugud.

¹⁴ Ngim chingngeyn pun cha Barnabas kan Paul mipanggop si hachi, pilissaycha silupcha ta ipailacha sangacha ya sigeb chi somsomokcha, ot lalodchakcha ummoy si inggewan cha amod un tagu, ot impakuycha, ¹⁵ “Agey! Susulud, payuggey koon chi katla? Tagu kami bo un isuyu. Ummali kami utla un mangibyega si bibiyu’n chameg ta man-awichenyu cha alla’n lappun simbila ya mansagung kayu si latattagun Apudyus un langwa si langit ya pita ya byeybyey ya cha losan un inggew. ¹⁶ Si lummaus un lolap, impalubusla cha losan un tagu’n mangwa si pioncha. ¹⁷ Ngim ulay lu katchi, achipunla impalubus un lappun mampaloklok si kila-Apudyus la si langwaala si bibiyu. Siya langatod si uchen ya labyelin un apit ya langatod kan chikayu si achu’n makan ya galas chi biyegyu.” ¹⁸ Ngim ulay lu imbyegala hachi, achipuncha makatipod kan cha amod un tagu’n manchatun kan chicha.

¹⁹ Ot gummatong pun cha uchum un Judio un lampeypu’d Antioch ya Iconium. Ilawischa cha amod un tagu ta mamaticha si ibyegbyegacha. Ot tilamtampakcha si Paul ot giluyuguyudcha’n mangipeyawa si lasin chi siudad, ti kalancha pun lu latoy. ²⁰ Ngim ilalibungbungan pun cha mamati siya, lummibbyat ot langulin ummoy si siudad. Labigat pun, ummoy cha Paul kan Barnabas ud Derbe.

Langulilan Cha Paul Kan Barnabas Ud Antioch Un Sakupon Syria

²¹ Gummatongcha pun ud Derbe, imbyegbyegacha bibiyu’n chameg ot achu cha lamati kan Apu Jesus. Oli pun langulincha’d Lystra ya Iconium ya Antioch un sakupon chi Pisidia. ²² Pilakoscheycha cha mamati ya silegegcha chicha ta ituyutuyuycha si pammatica, un kalancha, “Masapuy’n achu mapaligatan taku si mipatiyan taku si Mampangatan Apudyus.” ²³ Lanchutuk cha Paul kan

Barnabas si pallakayon si kacha simbyaan, ot lagamputcha pun lalluwalu ya lallaun, impiyeycha chicha kan Apu Jesus un pilaticha, ta siya mangayyuwan kan chicha. ²⁴ Langoycha'd Pisidia ot gummatongcha'd Pamphylia. ²⁵ Imbyegbyegacha ugud Apudyus ud Perga, ot lanosogcha ud Attalia.

²⁶ Malipud udchi, lanlugencha si bapur un langulin ud Antioch, un langipiyeyan cha mamati kan chicha si kachegun Apudyus gapu si kawachin gilamputcha. ²⁷ Gummatongcha pun udchi, chilagupcha cha mamati ot ilug-uggudcha losan un killingwan Apudyus kan chicha ya in-ilon Apudyus un langatod si wayan cha Gentil un lamati kan Jesus. ²⁸ Oli pun labyeyeg chi illinggewancha kan cha mamati udchi.

15

Ha Lammimitingan Cha Kukunsisey

¹ Hachi ked, gummatong cha uchum un lelleyaki'n lampeypu'd Judea ot intudtuchucha kan cha mamati, un kalancha, "Achipun makwa'n maseyaklibyen kayu lu achipun kayu mampasogyat un malungpey si intudtuchun Moses."* ² Ngim lakasongsongbyat cha Paul kan Barnabas kan chicha. Ked siya lanchutukancha kan cha Paul kan Barnabas ya cha uchum un mamati ta umoycha'd Jerusalem makaugud kan cha apostoles ya cha pallakayon cha mamati mipanggop si alla'n palikut. ³ Pileyung-ud cha mamati chicha, ot langoycha ud Phoenicia ya Samaria, imbyegbyegacha lamatiyan cha Gentil kan Jesus. Ot amod chi galas cha losan un mamati. ⁴ Gummatongcha pun ud Jerusalem, limangilin cha mamati ya cha apostoles ya cha pallakayon chicha. Ot

* 15:1 15:1 Leviticus 12:3

imbyegacha cha losan un killingwan Apudyus mipagapu kan chicha.

⁵ Ngim summiked cha uchum un mamati un lampeypu si grupun cha Pariseo, ot kalancha, “Masapuy’n ibyega taku un mampasogyat cha Gentil ya tuttuwaoncha bo lintog Moses.”

⁶ Hachi ked, lammimiting cha apostoles ya cha pal-lakayon ta man-uuguchencha alla’n byaleg. ⁷ Lagamput pu labyeyeg un lansisillongbyatancha, summiked si Peter ot kalala, “Susulud, ammuyu si sin-eygew, sakon chi chilutukan Apudyus kan chitaku un mangibyegbyega si bibiyu’n chameg kan cha Gentil ta chongyoncha ugud Apudyus ya mamaticha. ⁸ Ked si Apudyus un sin-ammu si somsomok cha tagu, impailala un ilawatla cha Gentil un lamati ti illidchola Ispiritun Apudyus kan chicha un isun chi langidchela kan chitaku. ⁹ Lappun laksigon Apudyus kan chitaku ya chicha, ti pileykasla somsomokcha un mipagapu si pammaticha. ¹⁰ Payuggey mangin-in-an si Apudyus? Puggey paligatan cha mamati si mancheg-son un achipun cha chachakkey taku ya ulay chitaku’n mismu achipun taku kabyeeyan? ¹¹ Ngim mamati taku un matagu taku mipagapu si kachegun Apu Jesus, ked siya bo kan chicha.”

¹² Lagamput pun, lappun akit umsiyong kan cha achu’n tagu ot lanchochongngeycha si ilug-uggud cha Barnabas kan Paul mipanggop kan cha lakaskaschaaw ya sinyey un killingwan Apudyus kan cha Gentil mipagapu kan chicha.

¹³ Lagamputcha pun, lan-ugud si James ot kalala, “Susulud, chongyonyu ibyegak. ¹⁴ Imbyegan Simon kan chitaku in-ilon Apudyus si chamu un langipaila si mampopotogla kan cha Gentil, ti chilutukala cha tagula. ¹⁵ Ha killingwan Apudyus, liyulud si inggilin chi propeta un kalala,

- 16 ‘Lu magamput cha alla, mangulilak si umali’n eygew ta isaedku kasin chi layam-an un manturayan David ta mileyam un ustustu.
- 17 Ta losan un Gentil un pililiyak un mantaguk mansagungcha kan sakon.
- 18 Allaya imbyegan chi Apu un impatigammula si awi.’ †
- 19 Intuyuy James lan-ugud, “Ha kasomsomkak achi taku paligatan cha Gentil un mansagung kan Apudyus. ²⁰ Ngim maluyat taku kan chicha ta ibyega taku un achipuncha kalon cha michatun un makan si silan-apudyus, achicha makachegchegas ya achicha kalon chi ischa’n cha lapsey’n ayam ya chaya. ²¹ Ti ammun losan cha Judio alla’n lintog, ti malipud si awi, libyasabyasa si kacha Sabyechu chi lintog Moses si losan un sinagoga ya mibyegbyega cha ugudla si kaili-ili.”

Ha Suyat Kan Cha Mamati’n Gentil

- ²² Oli pun lan-uugud cha apostoles ya cha pallakayon ya losan un mamati un manchutukcha si grupucha un mibiyun kan cha Paul kan Barnabas un umoy ud Antioch. Cha lachutukan ked cha Judas un ngadloncha Barsabbas ya si Silas, cha chuwa’n mangipangpangu kan cha mamati.
- ²³ Impaw-itcha alla’n suyat kan chicha:
 “Chikami’n apostoles ya pallakayon un susuludyu utla Jerusalem. Allaya suyatmi kan chikayu’n Gentil un mamati utlat Antioch, Syria ya Cilicia.
- ²⁴ Chingngeymi un inggew cha uchum un leyaki’n lampeypu utla un ummali utlat un mangallilaw kan chikayu si itudtuchucha. Ngim achipunmi illidchen chicha si kalobbongan un mangwa si katchi.

† 15:18 15:18 Amos 9:11-12

- ²⁵ Lan-asiteulanmi un chumutuk kami si ibuunmi kan chikayu. Mitun-udcha kan cha Barnabas kan Paul un ay-ayatonmi, un
- ²⁶ langichuya si biyegcha un lansimbi kan Apu Jesu Kristu.
- ²⁷ Ked ibuunmi cha Judas kan Silas un mangipakaammu kan chikayu si alla'n suyatmi.
- ²⁸ Ti lan-asiteulanmi ya ha Ispiritun Apudyus un achipunmi chikayu paligatan malaksig kan cha alla'n masapuy'n koonyu.
- ²⁹ Achiyu kalon cha michatun kan cha silan-apudyus, chaya ya cha ischan cha lapseyn ayam ya achi kayu makachegchegas. Lu koonyu cha alla, bibiyu mambibiyegyu. Abus hachi ibyegami kan chikayu.”
- ³⁰ Lagamputcha pun laluyat, pileyung-udcha cha alla'n opat ot lan-osogcha ud Antioch. Gummatongcha pun udchi, chilagupcha cha mamati ot illidchoncha hachi'n suyat. ³¹ Bilasacha pun chi suyat, amod chi galascha si bibiyu'n byegbyegacha.
- ³² Achu cha imbyegbyegan cha Judas kan Silas un malegeg ya mampakoschey si pammaticha.
- ³³ Illinggewcha ud Antioch si piga'n eygew ot pileyung-ud cha mamati chicha un kalancha, “Binchisyulan otyan Apudyus chikayu ya ayyuwalala chikayu si ayanyu.” Oli pun langulincha kan cha langibuun kan chicha.
- ³⁴ Ngim pion Silas un matelan.† ³⁵ Ngim illinggew cha Paul kan Barnabas ud Antioch, ot lantudtuchucha ya imbyegbyegacha ugud Apudyus. Achu cha kadwacha'n lamati un tummuyung kan chicha si kawachicha.

Ha Lansilaan Cha Paul Kan Barnabas

† 15:34 15:34 v. 34 lappun si kaachuwan un manuscript si Greek. Ngim simsimmok Silas un inggew ud Antioch.

³⁶ Lummaus pu achu'n eygew, kalan Paul kan Barnabas, "Inta geggakayon cha susulud un mamati si kacha siudad un ummoyanta langibyegbyeg-an si ugud Apudyus ya inta itullong lu ma in-iloncha." ³⁷ Pion Barnabas un iyawitcha si John Mark. ³⁸ Ngim issan Paul, ti tilelala chicha si lummaus un eygew ud Pamphylia ya achipunla intuyuy tiluyungan chicha si kawachicha. ³⁹ Oli pun amod chi lansongsongbyatancha ot lansilacha. Si Barnabas inyawitla si John Mark ot lanlügencha si bapur un umoy ud Cyprus. ⁴⁰ Ngim si Paul pililiyala si Silas un kadwala. Illuwaluwan cha mamati chicha ta kacheguwan ya ayyuwalan chi Apu chicha si losan un ayancha. ⁴¹ Oli pun ummoycha si ili-ili ud Syria ya Cilicia ta pakoskoscheyoncha pammatin cha mamati.

16

Ha Litun-uchen Timothy Kan Cha Paul Kan Silas

¹ Ummoy bo cha Paul ud Derbe ya Lystra. Udchi inggewan Timothy, un osa'n mamati, ha ilala ked Judio un mamati ngim ha amala Grego. ² Masm-asom cha mamati ud Lystra ya Iconium kan Timothy. ³ Pion Paul un iyawit siya. Ngim gapu ta ammun cha losan un tagu udchi un Gentil chi amala, impasogyatla siya ta achipun mansigeb chi somsomok cha Judio si kaili-ili un ayancha. ⁴ Si kacha ili un ummoyan cha, impakaammucha kan cha mamati cha bilin un lan-uuguchen cha apostoles ya cha pallakayon ud Jerusalem un masapuy'n tuttuwaoncha. ⁵ Ot kummoschey pammatin cha mamati ya lachogchog-an chi bilangcha si ileygew.

Ha In-ilop Paul Ud Troas

⁶ Ot ummoy cha Paul si ili'n sakupon Phrygia ya Galatia, ti impalit chi Ispiritun Apudyus un mambyegbyega si

ugud Apudyus ud Asia. ⁷ Gummatongcha pun si kiged chi Mysia un probinsiya, umoycha oyya ud Bithynia, ngim achipun chi Ispiritun Jesus impalubus chicha. ⁸ Ot langoycha ud Mysia ot lan-osogcha ud Troas.

⁹ Si hachi'n labi, inggew chi impailan Apudyus kan Paul un isun chi in-ilop, intullongla osa'n leyaki'n iMacedonia un summisiked un mangkadhachegu kan siya, "Umalika ud Macedonia ta tuyungam chikami."

¹⁰ Lagamput pu hachi lipaila, kakma kami lansingit si lanlugelanmi un umoy ud Macedonia ti ammumi un siya mangibuulan Apudyus kan chikami ta ibyegami bibiyu'n chameg kan cha tagu udchi*.

Lamati Si Lydia

¹¹ Lanlugen kami si bapur ud Troas ot langkaw-as kami ud Samothrace. Labigat pun, intuyuyumi ud Neapolis.

¹² Lanchissaeg kami udchi ot malidchayan kami un umoy ud Philippi, osa'n kachakyan un ciudad si sakup chi Macedonia. Kaachuan un tagu'n inggew udchi ked iRome. Ked iRome bo cha turay. Ot illinggew kami si pigan eygew.

¹³ Si eygew chi Sabyechu'n man-illongan, ummoy kami si lasin chi ciudad un igid chi chewwang, ti kalanmi pun lu siya lugey un luluwaluwan. Ummamuy kami ot lakaug-uggud kami kan cha byebbyeyai un lachagup udchi.

¹⁴ Osa kan cha lanchochongney ked si Lydia un iThyatira un mallalaku si langilan luput un man-ayumamon. Siya ked Gentil, lanchaychayaw kan Apudyus. Si lanchochongneyyala si imbyegbyegan Paul, impakaawat Apudyus kan siya ot lamati. ¹⁵ Ot lampabunyeg cha losan un simbyeyan. Ot ilayagela chikami ud uwacha, un kalala,

* 16:10 16:10 Ha 'kami' si alla, piola'n uguchon si Luke un langigili si liblun alla litun-ud kan cha Paul.

“Lu ibilangyu’n lamatiyak kan Apu Jesus, umali kayu inggew ud uwami.” Ot impatutla un ingkami uwacha.

Labayayud Cha Paul Kan Silas Ud Philippi

¹⁶ Si osa’n eygew un ummoyanmi si lugey’n lu-luwaluwan, ilabotmi osa’n musassun byebyeasang un lalaing un pin-a mammadtu, ti alla ayunganla. Gapu si kilalaingla, achu-achu cha pilak un pin-an chi sinmusassu kan siya ayan. ¹⁷ Lituntun-ud kan chikami kan Paul, ked ip-ipkawla, “Cha alla’n leyaki ked bubùulon chi Kangatuwan un Apudyus, ibyegbyegacha kan chikayu chi chayan un mataguwan.” ¹⁸ Achun eygew un kamatchi pin-ala killingwa inggalà lasngay si Paul. Ot lansagung kan siya ot kalala si ayunganla, “Gapu si kilabyelin chi ngachen Jesu Kristu ibyegak un lumawaka kan siya.” Ot kakma lummawa chi ayunganla.

¹⁹ Laammuwan pun chi sinmusassu kan siya un lappun mangancha si pilak, chilokmaancha cha Paul kan Silas ot giluyuguyudcha chicha illiyoy si inggewan cha papangat chi ili. ²⁰ Illiyoycha chicha kan cha kuis cha Romano ot kalancha, “Cha alla’n Judio, pin-acha manggulu si ciudad taku, ²¹ ti itudtuchucha ugalin sumupling si lintog taku ya achipun makwan suyuton taku’n Romano.”

²² Si hachi lichoga cha amod un tagun simpapakuy mamabyasuy kan chicha. Ot imbilin cha kuis un lusayan-cha chicha ya impabyautcha chicha. ²³ Lagamputcha pun chicha pilatunged bilaubyautan, illiggacha chicha si byabyayyuchen ot imbilincha si man-aachug ta ammala chicha aadchugen. ²⁴ Illiggan chi man-aachug chicha si sugok chi byabyayyuchen ot inyusukla ikicha si mambyeatan chi manchegson un kayu’n lagoobyen.

²⁵ Gawan labi pun, lalluwaluwalu ya langkankanta cha Paul kan Silas un manchaychayaw kan Apudyus. Mancho-chongngey cha kadwacha'n byayud kan chicha. ²⁶ Oli pun, illiggala kaog-ogyat un chita ot liyog-on chi lisaachen chi byabyayyuchen. Ot kakma liwalit cha losan un sawang ot laamin lapuksay cha kaweyn cha byayud.

²⁷ Bummangon pu man-aachug, intullongla un laamin liwalit cha sawang chi byabyayyuchen, lilukpusla sablila ta otoyola oyya long-egla, ti kalala lu ummawid losan cha byayud. ²⁸ Ngim lapalakuy si Paul, un kalala, "Achim otoyon chi long-eglu, ti wechewed kami utla!"

²⁹ Lampaaya hachi'n man-aachug si silaw kan cha kadwala. Ot masaswok si inggewancha Paul kan Silas, ot lamaypayogpog un lampalintuming si sangwalancha. ³⁰ Ot illawala chicha ot makaimus, "Simma masapuy'n kook ta mataguwak."

³¹ Kalancha, "Mamatika kan Apu Jesus ked matataguka, ya pati bo cha kabyeyoylu." ³² Ot intuyuycha imbyeg-byega ugud chi Apu kan chicha losan un inggew si byeyoyla. ³³ Si hachi'n gawan labi, intallay chi man-aachug chicha si awechen chi chelum ot chuysala cha sugatcha. Lagamput pun, kakma lampabunyeg ya losan un kabyeyoyla. ³⁴ Intallayla cha Paul kan Silas ud uwacha ot pilakalala chicha. Lagalas siya ya losan un kabyeyoyla gapu ta lamaticha kan Apudyus.

³⁵ Labigat pun, lambuun cha kuis cha iRome si pulis un umoy mangibyega si man-aachug, "Ibukatlu cha hachi'n leyaki."

³⁶ Ot kalan chi man-aachug kan Paul, "Imbilin cha kuis un mibukat kayu kan Silas. Ked bibiyu'n umoyon."†

† 16:36 16:36 Ha piola'n uguchon si Greek, ingkayun ked mallin-ot chi somsomokyu.

³⁷ Ngim kalan Paul kan cha pulis, “Bilautancha chikami si inggewan cha achu’n tagu un lappun inchesancha si lakabyasuyanmi ya imbyayudcha chikami ked sigud un Romano kami. Ked si sala pioncha’n gigillok kami’n umoyon. Achipun makwa katchi! Cha kuis cha umali utla ta chicha mismu’n mangitallay kan chikami.”

³⁸ Ot ummoy cha pulis imbyega hachi’n ugud kan cha kuis, ot ummogyatcha si chingngeycha un Romano cha Paul kan Silas. ³⁹ Ot ummoycha si byabyayyuchen ta mampakawancha kan chicha. Lagamput pun impeyawacha chicha ot ilàayukcha chicha ta telancha siudad. ⁴⁰ Lummawacha si byabyayyuchen ot ummoycha ud uwan cha Lydia. Udchi inchesancha cha mamati ot silegegcha chicha. Ot umoyoncha.

17

Cha Paul Ud Thessalonica

¹ Langoy cha Paul kan Silas ud Amphipolis ya Apollonia ot gummatongcha ud Thessalonica un awechen chi sinagogan cha Judio. ² Ked liyugali kan Paul un pin-a umoy si sinagoga. Tiyu’n Sabyechu un lakasongsongbyat kan cha tagu mipanggop si ugud Apudyus. ³ Impakaawatla ya pilaloklokala un masapuy’n mapaligatan si Kristu ya matoy ked umuli matagu kasin. Kalala, “Ha alla’n Jesus un pin-ak ibyegbyega kan chikayu, ked siya Kristu.” ⁴ Lamati cha uchum un Judio, ot litun-udcha kan Paul ya Silas. Lamati bo cha achu’n mangapudyus un Gentil ya cha langangatun byebbyebyai.

⁵ Ngim maapos cha achipun mamati’n Judio ot chilagupcha cha mangkatingang si cha kekkesa ta manggulucha inggala lagulu losan cha umili. Ummoycha lillok chi byeyoy Jason, singsingtoncha cha Paul kan Silas ta ipeyawacha chicha si inggewan cha amod un tagu.

⁶ Ngim achipuncha pun chicha maochesan, giluyudcha si Jason ya cha uchum un mamati ot illiyoycha kan cha papangat si ciudad, ot ipakupakuycha un, “Cha alla’n tagu langgulugulucha si ili-ili ked allachà utla’n ciudad taku. ⁷ Ked limangilin Jason chicha. Losan un mitun-ud kan chicha, sumuplingcha si lintog chi Emperador un kangkalanचा’n awed chi sabyali’n Ari un mangngachen Jesus.” ⁸ Chingngeyn pun cha papangat ya amod un tagu chi hachi’n impabyasuycha, patungedcha lachalagen. ⁹ Ot lampiyansaoncha si Jason ya cha uchum un mamati ot ibukatcha chicha.

Cha Paul Kan Silas Ud Berea

¹⁰ Si hachi’n labi imbuun cha mamati cha Paul kan Silas ud Berea. Gummatongcha pun udchi, ummoycha si sinagogan cha Judio. ¹¹ Cha Judio ud Berea, bibiyu ugalicha lu cha iThessalonica, ti ammancha chongyon chi ugud Apudyus ya ileygew un acha-achayoncha ta ilanचा lu tuttuwa ibyegbyegan Paul. ¹² Achu cha lamati kan chicha, pati cha achu’n lelleyaki’n Gentil ya cha langangatu’n byebbyebyai.

¹³ Ngim laammuwan pun cha Judio un inggew ud Thessalonica un imbyegbyegan Paul chi ugud Apudyus ud Berea, ummoycha udchi ot silubsubcha cha amod un tagu ta manggulucha. ¹⁴ Ot kakman cha mamati imbuun si Paul si igid chi byeybyey, ngim latelan cha Silas kan Timothy ud Berea. ¹⁵ Cha leyaki’n lamiyun kan Paul intiyudcha siya inggala’d Athens. Sakbyey un langulinचा’d Berea, imbilin Paul kan cha Silas kan Timothy un chesonचा’n mituntun-ud kan siya.

Si Paul Ud Athens

¹⁶ Si languuwayan Paul kan chicha ud Athens, patunged laasusu somsomokla si intullongla cha achu'n silan-apudyus si hachi'n ciudad. ¹⁷ Ot ummoy si sinagoga, lakasongsongbyat kan cha Judio ya cha mangapudyus un Gentil. Ileygew bo un lakaug-uggud kan cha tagu'n awed si mekit ya lakasongsongbyat kan cha tagu'n inggew udchi. ¹⁸ Inggew bo cha mimistulun cha Epicurean* ya Stoic un pin-a lakasongsongbyat kan siya. Kalan cha uchum, "Himmaga ibyegbyegan chi alla'n aginlalastug un tagu?" Kalan cha uchum, "Siya lin ibyegbyegala kàichatun apudyus." Imbyegacha hachi, ti pin-an Paul imbyegbyega chi bibiyu'n chameg mipanggop kan Jesus ya umuliyen mataguwan kasin.†

¹⁹ Ot illayacha si Paul ot illiyoycha siya si sangwalan cha kukunsisey un ngadloncha Areopagus. Ot kalancha, "Lu makwa ipakaammum kan chikami chi alla'n kàichatun tudtuchu un pin-am ibyegbyega, ²⁰ ti cha uchum un imbyegbyegam, lappun chingchingngeymi kamatchi ked pionmi un maammuwan lu simma piola'n uguchon." ²¹ Imbyegacha hachi ti losan cha tagu'n iyAthens ya ulay cha lakaumili kan chicha, eygewoncha'n mangibyegbyega mipanggop si hachi ya manchochongney si kàichatu'n tudtuchu.

²² Oli pun summiked si Paul si sangwalan cha Areopagus ot kalala, "Chikayu'n iyAthens, mailak un ipapatiyu

* 17:18 17:18 Epicurea, kalancha lu lummoswa lawa lubung, lappun langwa. Kalancha lu matoy chi tagu, ha ispiritula lappun. Ked ha koola si biyegla ked ganggalasola si malungpayala si losan un piola. Ha Stoic kalancha ha ispiritula lappun lu matoy. Ngim kalancha ha tagu masapuyn suyutola awed si somsomokla ulay lu awed sakit, sigeb willu galas un maliklala si long-egla, ti somsomok chi masapuyn mangituray si long-eg. † 17:18 17:18 Anastasis - ugud un lausey si Greek si umuliyen mataguwan. Cha iyAthens langkamalicha si somsomokcha un Jesus ya Anastasis ked ngachen cha chuwan apudyus.

un manchaychayaw si apudyusyu. ²³ Si langaggakayak si alla'n siudadyu ot intullongku cha lugey'n pin-ayu manchaychayawan, inggew chi inchesak un chachattulan un lakasuyat chi ugud un, 'Para si Apudyus un chaampunmi maagammuwan.' Hachi'n Apudyus un chaychayawonyu un ulay lu achipunyu ammu siya, ked siya inyak ipakaammu kan chikayu si sala. ²⁴ Siya Apudyus un langwa si pita ya cha losan un inggew, ked achipun inggew si templo un kingwan cha tagu, ti siya Apu ud langit ya pita. ²⁵ Achipunla masapuy tuyung chi tagu. Siya mismu mangatod si biyeg cha losan, angos ya losan un masapuy taku. ²⁶ Killingwan Apudyus chi ossaan un tagu si chamu ked siya lampeypuwan cha losan un kalasin cha tagu ot killingwala chicha un inggew si intilun chi pita. Siya langikodchong si timpu un manturayan chi kacha ili ya kiged cha lugey un inggewancha. ²⁷ Killingwala hachi ta sington cha tagu siya ked maochesancha otyan si pin-acha malingsingtan, ti chakampun un adchayuwana si kacha osa kan chitaku. ²⁸ Awed chi imbyegan chi osa, 'Siya mangatod si biyeg taku, ya siya mangayyuwan kan chitaku si malidtidchayalan taku ya mataguwan taku.' Kalan bo cha uchum un kachechegchegtu, 'Aalakla chitaku bo.'

²⁹ "Ked gapu ta aalak chitaku kan Apudyus, masapuy'n achi taku otyan kalan un miyisu kila-Apudyusla si kilaapudyus cha alla'n silan-apudyus un byalitik willu pilak willu byetu un killingwan cha lalaing un tagu. ³⁰ Pileyaus Apudyus cha timpu un lappun tagammun cha tagu kan siya. Ngim si sala, imbilinla kan cha losan un tagu ta mambyabyawicha kan cha byasuycha. ³¹ Ti ingkodchongla eygew un manguisala kan cha losan un tagu utla lubung. Awed bo tagu'n chilutukala un manguis

un ustu kan chicha. Pilaloklokala un siya chilutukala si lalaguwala kasin kan siya.”

³² Chingngeycha pu imbyegan Paul mipanggop si umuliyen cha latoy mataguwan kasin, liyokyok cha uchum siya ngim kalan cha uchum, “Pionmi un chongyon kasin chi mipanggop si alla.” ³³ Ot tilelan Paul cha kukunsisey. ³⁴ Ngim cha uchum kan chicha lichogacha kan siya ot lamaticha. Osa kan chicha ked si Dionysius, osan membron chi kukunsisey un Areopagus. Osa bo byebyai un mangngachen Damaris ya awed bo cha uchum.

18

Si Paul Ud Corinth

¹ Lagamput pu hachi, tilelan Paul ud Athens ot ummoy ud Corinth. ² Udchi inchesala osa'n Judio un lampeypu'd Pontus un mangngachen Aquila ya si asawala'n Priscilla. Kaggegetongcha un lampeypu'd Italy, ti imbilin Emperador Claudius un umoyon cha losan un Judio ud Rome. Ummoy Paul chicha gileggakay. ³ Gapu ta man-iisu kawachicha un mangwa si kambas, illinggew ya lakakawachi kan chicha. ⁴ Ot Silabyechu'n ummoy si Paul si sinagoga ya pilachasla'n ilawis cha Judio ya cha Gentil un mamati kan Jesus.

⁵ Gummatong pun cha Silas kan Timothy un lampeypu'd Macedonia, impapuut Paul imbyegyega ugud Apudyus ya pilaloklokala kan cha Judio un Kristu si Jesus. ⁶ Ngim silupling pun cha Judio siya ya lan-uguuguchencha si lawwing, pilukpukala tapuk si silupla ta ipailalan isitola ot kalala kan chicha, “Lu chusaon Apudyus chikayu, ha long-egyu amuyuwanyu! Lappun biyangku. Mallugi si sala inyak kan cha Gentil.”

⁷ Ot tilelan Paul chicha ot ummoy likabyeyoy kan Titius Justus, osa un Gentil un pin-a manchaychayaw kan

Apudyus. Ha byeyoyla ked cheeg chi sinagoga. ⁸ Inggew si Crispus un pangat chi sinagoga ya losan un kabyeyoyla lamaticha kan Jesus. Achu bo cha lampeypu'd Corinth un lamati si chingngeycha imbyegbyegan Paul ya lampabun-yegcha.

⁹ Si osa'n labi lampaila chi Apu kan Paul ot kalala, "Achika umogyat, ngim ipapatim un mangibyegbyega si ugudku. Achim iyagey! ¹⁰ Ti awechak kan sika, ked lappun tagu si mangaluka kan sika ti achu cha taguk si alla'n siudad." ¹¹ Ot illinggew siya si sintawon ya olom buyan un pin-a mantudtuchu si ugud Apudyus.

¹² Si langgubillachuyan Gallio ud Achaia, lantitimpuyug cha achipun mamati'n Judio un chokmaancha si Paul ked illiyoycha siya si kurti ta ichiyumcha kan Gubillachuy. ¹³ Kalancha, "Allaya tagun pin-ala awison cha tagu taplu manchaychayawcha kan Apudyus si kopya un sumupling si lintog."

¹⁴ Ngim man-ugud oyya si Paul, ot kalan Gallio kan cha Judio, "Lu awed byasuyula willu lawwing un killingwala, alusak chongyon cha chiyumyun Judio. ¹⁵ Ngim gapu ta mipanggop si pion chi ugud un ibyega ya cha ngachen cha tagu ya lintogyu chi man-is-isikanyu, chikayu mangamung. Issak un manguis kan cha katchi." ¹⁶ Ot pileyawala chicha si korti. ¹⁷ Ot chilokmaan cha si Sosthenes un pangat chi sinagoga ot bilautancha siya si paway chi kurti. Ngim achipun Gallio biliyangan chicha.

Langulin Si Paul Ud Antioch

¹⁸ Illinggew si Paul kan cha mamati ud Corinth si labyeyeg. Lampakacha ot tilelala chicha ot ummoy ud Cencrea un kadwala cha Priscilla kan Aquila. Gummatongcha pun ud Cencrea, lampaapulug si Paul ta ipailala

un lanlugencha chi insapatala kan Apudyus.* Ot lanlugencha si bapur un umoy ud Syria. ¹⁹⁻²¹ Gummatongcha pun ud Ephesus, tilelan Paul cha Aquila kan Priscila. Ot ummoy ud sinagoga ot lakasongsongbyat kan cha Judio. Tilawichencha si Paul ta inggew yan kan chicha udchi ngim achipunla inteun. Lampakacha kan chicha ot kalala, “Lu siya pion Apudyus, mangulilak kan chikayu.” Ot lanlugen kasin si bapur un umoy ud Syria.

²² Gummatong pun ud Caesarea un osa'n ili ud Syria, lalagecha ummoy ud Jerusalem ot gilaggakayla cha mamati. Ot lan-osog ummoy ud Antioch. ²³ Lagamput pu illinggewala si pigan eygew udchi, lanlubbyat ot ummoyla gilaggakay cha ili-ili'n sakupon chi Galatia ya Phrygia ta pakoscheyola cha mamati.

Si Apollos Ud Ephesus Ya Corinth

²⁴ Si hachi, gummatong ud Ephesus chi osa'n Judio un lampeypu'd Alexandria. Ha ngachenla Apollos. Lalaing siya un man-ugud ya achu ammula mipanggop si liigili'n ugud Apudyus. ²⁵ Laachayan siya mipanggop kan Apu Jesus ya mallagpot un man-ugud ya lappun mangkuyangan chi mantutudtuchula mipanggop kan Jesus. Ngim abus chi lambunyagen John si ammula. ²⁶ Lateyod un lan-ugud ud sinagogan cha Judio. Chingngeyn pun cha Priscilla kan Aquila siya, ilayagencha siya ud uwacha ot impakaawatcha'n ustu-ustu cha achipunla ammu mipanggop kan Jesus ya in-ilon Apudyus un malagu kan cha tagu. ²⁷ Pion pun Apollos un umoy si probinsiyan chi Achaia, silegeg cha mamati'd Ephesus siya ot laluyatcha kan cha mamati ud Achaia ta mangilyoncha siya. Gummatong pun udchi, chakey intuyungla kan cha lamati mipagapu si kachegun Apudyus. ²⁸ Ti lalaing un lakasongsongbyat

* 18:18 18:18 Numbers 6:18

kan cha Judio, ot ilabyakla chicha ti pilaloklokala si ugud Apudyus un Kristu si Jesus.

19

Ha Illingewan Paul Ud Ephesus

¹ Si illingewan Apollos ud Corinth, ummoy si Paul ud Ephesus un lampeypu'd Frigia un lalidtidchayan langoy si bibbilig. Gummatong pun udchi, inchesala cha uchum un mamati. ² Ot ilimusla kan chicha, "Ha ilawatyu kamma Ispiritun Apudyus si lamatiyanyu?"

Kalancha, "Lai, lappun chingchingngeymi un awed Ispiritun Apudyus."

³ Ot ilimus Paul, "Simma tudtuchu un siluyutyu si labunyagen kayu?"

Kalancha, "Ha tudtuchun mipanggop si bunyeg un insuyun John."

⁴ Oli pun kalan Paul, "Ha bunyeg un intudtuchun John ked mipanggop si mambyabyawiyen cha tagu kan cha byasuycha. Ngim imbyegala bo kan cha tagu un mamaticha si misagsagulud kan siya un si Jesus."

⁵ Chingngeycha pu hachi, lampabunyegcha kasin ta ipakaammucha un si Jesus chi Apucha. ⁶ Impatay pun Paul chi imala kan chicha, ummoy chi Ispiritun Apudyus kan chicha ot lan-ugudcha si sabyali'n ugud ya impakaammucha ugud Apudyus. ⁷ Umoy un lasawayan si chuwa'n lelleyaki.

⁸ Lilumluk si Paul si sinagogan cha Judio ot lateyod un pin-a langibyebyega si ugud Apudyus si tiyun buyan. Lateyod un lakasongsongbyat ya langawis kan cha tagu mipanggop si Mampangatan Apudyus ta mamaticha. ⁹ Ngim mangkatangkin cha uchum ot achipuncha lamati. Lan-ugu-uguchencha si lawwik cha pammatin cha kristiano kan cha kadwacha si sangwalan cha grupu. Ot

tilelan Paul chicha ot intallayla cha mamati ot ummoycha si iswilaan Tyrannus. Ot ileygew un man-iillacheycha. ¹⁰ Lantuytuyuy alla si chuwa'n tawon. Ot losan cha tagu'n inggew si probinsiyan chi Asia, Judio man kan Gentil, chingngeycha ugud Apudyus mipanggop kan Apu Jesus.

Cha Aalak Sceva

¹¹ Achu-achu cha lakaskaschaaw un killingwan Apudyus gapu kan Paul. ¹² Ti ulay chi panyu ya luput un pin-an Paul ilusey, lu iyoycha kan cha lasakit willu laayan, ked lummin-awacha ya telan cha ayan chicha. ¹³ Ngim inggew cha uchum un Judio un pin-a umoy manliklikwos un mampeyyaw kan cha ayan, ot pilachascha ilusey chi ngachen Apu Jesus. Ha pin-acha koon, kalancha, "Sikan ayan, gapu si kilabyelin chi ngachen Jesus un pin-an Paul ibyegbyega, ibyegak un lumawaka kan siya." ¹⁴ Cha pin-a mangwa si katchi ked cha pitu'n lelleyaki'n alak Sceva un osa'n ap-apun cha papachin cha Judio. ¹⁵ Osa'n eygew summongbyat chi ayan kan chicha un kalala, "Ammuk si Jesus ya ammuk bo si Paul, ngim chikayu ngay, silu kayu?" ¹⁶ Ot lawalaswas chi leyaki'n laayan kan chicha ot patunged lakatiliw kan chicha inggala laabyakcha losan. Ot ummawidcha un simpapatiwayway ya lasugasugat.

¹⁷ Laammuwan pun cha losan un tagu'd Ephesus, Judio man ya cha Gentil, laam-amodcha ummogyat ot chilayawcha ngachen Apu Jesus. ¹⁸ Achu cha mamati'n ummoy langipudlu ya langipakaammu un lambyabyawicha si lawwing un pin-acha killingwa si sangwalan cha tagu. ¹⁹ Ot chilagup cha uchum un pin-a mansalsalamangka liblucha ot singgobcha si sangwalan cha tagu. Ha gated chi liblucha ked umoy un limampuyun libun pilak.*

* 19:19 19:19 Osa'n drachma un pilakcha ked balor chi mangeygew un tangchen.

²⁰ Ot gapu si hachi'n laklakwa, lanchinchilameg chi ugud Apudyus mipanggop kan Apu Jesus ya ummachu-achu cha lamati kan siya.

Ha Gulu Ud Ephesus

²¹ Lagamput pu hachi'n lakwa, simsimmok Paul un mangoy si probinsiyan chi Macedonia ya Achaia asi ot umoy ud Jerusalem. Kalala, "Lu magampatak umoy udchi, masapuy'n inyak bo ud Rome." ²² Ot pilaulala'd Macedonia cha Timothy kan Erastus un chuwa'n pin-a tumuyung kan siya, ngim illinggew siya si sin-akitan ud probinsiyan chi Asia un awechen Ephesus.

²³ Si hachi'n timpu inggew chi kaog-ogyat un gulu ud Ephesus mipanggop si pammatin chi kristiano. ²⁴ Ti inggew chi osa'n leyaki un mangngachen Demetrius un osa'n mambobosey si palata,† pin-a mangwa si silan-templon Artemis un apudyuscha. Ked amod chi galan-siyacha un maayan cha mamboboseyola. ²⁵ Chilagup Demetrius cha losan un mamboboseyola ya cha uchum un mambobosey ot kalala kan chicha, "Kakadwa, amuyu un ha alla'n kawachi taku siya bummaklangan taku. ²⁶ Intutullong taku ya chingchingney taku pin-ala itudtuchu kan cha achu'n tagu. Ibyegbyegala'n chakampun un tuttuwa'n apudyus cha pin-an chi tagu koon. Ked achu cha ilawisla'n tagu un lamati utla Ephesus ya alla' akit un losan cha ili si probinsiyan chi Asia. ²⁷ Lu lawwik chi chameg chi kawachi taku, si umali'n eygew lappun mangngila. Chakampun un abus chi hachi, ngim mambyalin lappun simbin chi alla'n templon chi apudyus taku'n Artemis. Ked mayam-an bo potogla un siya pin-an

† 19:24 19:24 Chakampun un pilak ngim ha kilapotogla ked mikadwa si buyawan.

cha tagu chaychayawon si kaili-ili si probinsiyan chi Asia ya losan un lubung!”

²⁸ Chingngeyn pun cha tagu hachi, amod chi silangacha kan Paul ya cha kadwala, ot lanchichisaloncha lampakuy un kalancha, “Machayaw si Artemis un apudyus taku utla Ephesus!” ²⁹ Achipun labyeyeg lagulu cha losan un umili ot sintotodchakcha’n ummoy si palasa ot chilokmaancha cha Gaius kan Aristarchus un kadwan Paul un iMacedonia. ³⁰ Pion Paul un umoy si sangwalan cha amod un tagu ngim achipun cha mamati impalubus. ³¹ Inggew bo cha uchum un pangat si hachi’n probinsiya un gagayyom Paul, langibuuncha si ummoy langibyega kan siya ta mampakpakaasicha ta achipun siya mampappaila kan cha tagu si palasa.

³² Oli pun, amod cha atingey un lappun kapuutan chi ipakupakuycha, ti lagulu cha tagun lachagup ked kaachuwan kan chicha lappun ammucha lu pachaggey langgetgetong. ³³ Ot inchulun cha Judio si Alexander si sangwalan cha amod un tagu ta ipakaawatla kan chicha, ti ummogyatcha lu pabyasuyon cha amod un tagu chicha. Intayeg Alexander chi imala ta pagingkola cha tagu ta man-ugud si malakcheyala. ³⁴ Ngim immatulan pun cha tagu un Judio siya, lanchichisaloncha impakupakuy si chuwa’n uras un kalancha, “Machaychayaw si Artemis un apudyus taku utla Ephesus.”

³⁵ Ot lampaila chi iskubenti’n chi siudad. Pilagilokla ked chicha, kalala, “Susulud un iyEphesus, ammu taku losan un ha siudad ud Ephesus chi mangay-ayyuwan si templon chi machaychayaw un Artemis ya ha byetu’n laodcheg un lampeypu’d langit. ³⁶ Lappun makwa’n makaibyega un chakampun un tuttuwa alla. Ked gumilok taku ya achi taku mangkamukamu. ³⁷ Cha tagu’n inggetongyu utla, lappun ilakawcha si templo taku ya lappun bo

imbyegbyegacha si lawwing mipanggop si apudyus taku. ³⁸ Lu si Demetrius ya cha kadwala'n mambobosey, lu awed ipabyasuyyu si osa'n tagu, awed cha kuis ya cha pangat chi ili si opisilacha. Udchi masapuy'n ayanyu'n manchiyuman. ³⁹ Ngim lu awed sabyali un masapuyyu, masapuy'n uwayonyu ta man-uuguchenmi si ustun' mammimitin-ganmi. ⁴⁰ Ti machalagelak lu ichiyumcha chitaku kan cha papangat taku ud Rome gapu si alla'n gulu si sala'n eygew. Ked simman li ilasun taku ti lappun ustun' bibiyu'n mallasun taku." ⁴¹ Lagamputla pun imbyega hachi, pilaoyonla cha tagu.

20

Ha Langulilan Cha Paul Ud Macedonia Ya Achaia

¹ Lagamput pu hachi'n gulu, chilagup Paul cha mamati ot silegegla chicha. Ot imbyegala'n umoyon ot ummoy ud Macedonia. ² Ummoy kan cha ili-ili ot silegegla cha mamati si achu'n imbyegbyegala, ot ummoy ud Achaia un ngadloncha bo Greece. ³ Illingew udchi si tiyu'n buyan. Alla oyyan umoy mallugen si bapur un umoy ud Syria si laammuwala pin-an cha Judio siya manuumayan otoyon. Ot simsimoklan mangulin malliglig ud Macedonia. ⁴ Kadwala cha Sopatro un alak Pyrrhus un iBerea, Aristarchus ya Secundus un iThessalonica, Gaius un iDerbe, Timothy, Tychicus ya Trophimus un iyAsia. ⁵ Ummun-ula cha kadwala ot iluway chikami ud Troas. ⁶ Lagamput pu pisyasta un mangalancha si tilapay un lappun mampabotey, lanlugen kami si bapur malipud Philippi ta tun-uchonmi chicha. Lummaus pu lima'n eygew, lichuum kami kan cha kadwami ud Troas. Ot illingew kami si pitu'n eygew udchi.

Ha Alungus Chi Langgagakayan Paul Ud Troas

⁷ Si umula'n eygew chi Chuminggu, lachagup kami losan un mamati ta mangan kami si tilapay un malom-somkanmi si latoyan Jesus. Lagamput pun, lantudtuchu si Paul kan cha tagu inggala gawan labi, ti kalala lu umoyon si mabigatala. ⁸ Achu silaw si langingngatu'n kuwetu un lammimitinganni. ⁹ Inggew chi bumaru un mangngachen Eutychus un ummaammuy si binta. Labyeyeg pu lan-ugu-uguchen Paul, lanchukchukmog inggala leeyot chi suyopla ot laodcheg lampeypu si mikatlu'n sag-on chi byeyoy. Achangoyon cha pun siya, latoy. ¹⁰ Lan-osog si Paul ot lukbubyela ya kiloskosla siya un kalala, "Achi kayu machalagen, ti latattagu." ¹¹ Oli pun langulin ud ngatu ot bilisakla tilapay ot killanmi. Ot intuyuyula lakaug-uggud kan chicha inggala si summilè ilit, ot ummoyon kami. ¹² Illiyoycha hachi'n bumaru ud uwacha ked amod chi tileyokcha ti latagu.

Ha Ummoyan Paul Ud Miletus

¹³ Ummula kami ummoy lanlugen si bapur un umoy ud Assos un malagasanmi kan Paul. Siya imbyegala kan chikami ti malidchayan un umoy udchi. ¹⁴ Lan-oochas kami pun ud Assos, lakalugen kan chikami ked ummoy kami ud Mitylene. ¹⁵ Labigat pun, lanlugen kami udchi ot lichuum kami ud chomangon Chios. Kasin pun labigat, ummillong kami ud Samos. Ot kasin bo labigat, gummatong kami ud Miletus. ¹⁶ Simsimmok Paul un achipun kami manchegas ud Ephesus ta achi kami mataktak udchi probinsiyan chi Asia, ti makamu si Paul un gumatong ud Jerusalem, ta lu makwa, maabutala eygew chi Pentecost.

Ha Lantudtuchuwan Paul Kan Cha Pallakayon Ud Ephesus

¹⁷ Si inggewanmi ud Miletus, impaayeg Paul cha pallakayon cha mamati ud Ephesus. ¹⁸ Gummatongcha pun,

kalala kan chicha, “Ammuyu mambibiyegku si inggewak kan chikayu malipud si chamu un ummaliyak utla probinsiyan chi Asia. ¹⁹ Lansimsimbiyak kan Apu Jesus un si papakumbyabya. Lantodtodtod bo cha luwak un maas-asusu somsomokku gapu si lampapaligat cha Judio kan sakon, lan-uumayancha otoyon sakon. ²⁰ Ammuyu bo un ilaminku imbyegbyega cha bumayuwanyu ya lantudtuchuwak kan chikayu si kaachuan cha tagu ya ulay si byebbyeoyyu. ²¹ Imbyegbyegak un ustu-ustu kan cha Judio ya cha Gentil un masapuy’n mambyabyawicha kan cha byasbyasuycha ya mansagungcha kan Apudyus ya mamaticha kan Apu Jesus.

²² “Ked si sala, inyak ud Jerusalem ti siya imbilin chi Ispiritun Apudyus kan sakon, ked lappun ammuk lu silu makwa kan sakon utlat. ²³ Ha ammuk abus ked mabyayuchak ya mapaligatalak si kacha ciudad un ayak, siya impatigammun chi Ispiritun Apudyus kan sakon. ²⁴ Ngim ulay lu matoyak, ti lappun bilang chi biyegku, piok un gangamputok losan cha kawachin impakwan Apu Jesus kan sakon, un mangibyegbyega si bibiyu’n chameg mipanggop si kachegun Apudyus kan chitaku.

²⁵ “Chikayu illiinggewak si langibyegbyeg-ak si mipanggop si Mampangatan Apudyus, ked si sala ammuk un achipun taku man-asitullong kasin. ²⁶ Ked ibyegbyegak kan chikayu si sala’n eygew, lu awed misila kan Apudyus machusa, chakampun un byasuyk. ²⁷ Ti ilaminku imbyegbyega kan chikayu cha losan un pion Apudyus.

²⁸ “Ammanyu allechen cha long-egyu ya cha losan un tagu’n impaayyuwan chi Ispiritun Apudyus kan chikayu, ti siya biyangyu un pangpangucha. Ayyuwalanyun ustu cha tagun Apudyus, ti silakala chicha si chayan chi misumu’n Alakla. ²⁹ Ammuk un lu umoyolak, umali cha tuntullin mimistulu manyam-an kan chikayu, un isucha

laatap un asu, ked lappun kacheguwancha. ³⁰ Awed bo cha uchum kan chikayu un mamati un asi mantudtuchu si tilutuli taplu awisola cha mamati un mitun-ud kan chicha. ³¹ Ked man-alled kayu. Somsomkonyu un bilegbyeg-ak chikayu losan si tiyu'n tawon un illinggewak kan chikayu, ileygew ya lilabin malluluwaak gapu si kacheguk kan chikayu.

³² "Si sala ipuyangku chikayu kan Apudyus ya ingkarila un kacheguwala chikayu. Siya mallakabyalin un mampakoschey si pammatiyu ya mangatod si binchisyun un ingkarila kan cha losan un pileykasla un tagula. ³³ Kan sakon, lappun langkochewak si pilak, buyawan willu silup ulay silu kan chikayu. ³⁴ Ammuyu mismu un lummabbuwak ta siya idchok si kasapuyak ya cha kasapuyan cha kakadwak. ³⁵ Siya pasigku killingwa ta awed mantuyachenyu, ti masapuy'n mampangog taku'n mangkawachi ta awed maituyung taku kan cha makasapuy. Somsomkon taku imbyegan Apu Jesus un kalala, 'Laganggalas chi mangatod lu mangkochew.' "

³⁶ Lagamput pun Paul imbyega cha alla, lampalintuming cha losan ot lalluwalu si Paul. ³⁷ Ot sin-iibincha un mangoskos ya mangikis kan siya. ³⁸ Manchachauycha si imbyegala un achipuncha kasin man-asitullong. Ot litun-udcha kan siya inggala si igew chi bapur.

21

Ummoy Si Paul Ud Jerusalem

¹ Lansisila kami pun kan chicha, lanlugen kami si bapur ot langawkaw-as kami ud Cos. Labigat pun, ummoy kami ud Rhodes, ot kasin labigat, ud Patara ot udchi lan-chissaagenmi. ² Ot inchesanmi osa'n bapur un umoy ud Phoenicia, ot lanlugen kami. ³ Si machuwigi, maotapmi ud Cyprus un langoyanmi, ot langawkaw-as kami ud Tyre

un osa'n ili si probinsiyan chi Syria. Lanchissaeg kami udchi, ti siya mangichissaagen chi bapur kan cha keygala. ⁴ Udchi inchesanmi cha uchum un mamati ot illinggew kami kan chicha si pitu'n eygew. Gapu si Ispiritun Apudyus ilàayokcha si Paul ta achila ituyuy un umoy ud Jerusalem. ⁵ Ngim lagamput pu illinggewanmi udchi, intuyuyumi un lambiyasi. Losan cha mamati pati cha byebbyeyyai ya cha aalakcha litun-ud kan chikami inggala lichuum kami si teyanteg. Udchi lampalintuming kami si teyanteg ot lalluwalu kami. ⁶ Ot imbyegami'n ingkami si kacha osa ot lanlugen kami si bapur ked langulincha si byebbyeyoycha.

⁷ Intuyuyumi un lambiyasi ot gummatong kami'd Ptolemais un lampeypu'd Tyre, ot lanchissaeg kami. Ot umoyumi gileggakay cha mamati ot illinggew kami kan chicha si osa'n eygew. ⁸ Ummoyon kami si labigat ot ummoy kami ud Caesarea. Gummatong kami pun udchi, illinggew kami ud byeyoycha Philip, osa'n mangibyegbyega si bibiyu'n chameg. Siya osa kan cha pitu'n lachutukan ud Jerusalem un tumuyung kan cha apostoles. ⁹ Awed cha opat un alakla'n byebyeyasang un mangibyegbyega si ugud Apudyus. ¹⁰ Si illinggewanmi udchi si piga'n eygew, gummatong chi osa'n propeta un mangngachen Agabus, un lampeypu'd Judea. ¹¹ Ummali kan chikami ot illayala sintulun Paul ot siya lamayudla si imala ya ikila. Ot kalala, "Allaya imbyegan chi Ispiritun Apudyus, 'Kamatla bo koon cha Judio ud Jerusalem un mamayud si singkuwa si alla'n sintulun ked impuyangcha siya kan cha Gentil.' "

¹² Chingngeymi pu alla, ilàayokmi kan cha tagu udchi ta achipun umoy si Paul ud Jerusalem. ¹³ Ngim kalala, "Pakayuggey sin-iibin ya paasusuwon chi som-somokku? Lakasagalaak un mabyayud ya ulay pay matoy

ud Jerusalem mipagapu kan Apu Jesus.”

¹⁴ Gapu ta achipunmi maàayok, gummilok kami ot kalanmi, “Otyan lu siyad makwa pion Apudyus.”

¹⁵ Achipun labyeyeg chi illingewanmi ot lansagala kami ot ummoy kami’d Jerusalem. ¹⁶ Kiladwaan chikami kan cha uchum un mamati’n iCaesarea. Gummatong kami pun, illiyoycha chikami ud uwancha Mnason un iCyprus, osa kan cha ummun-ula’n mamati ot illingew kami ud uwacha.

Ha Imbyegan James Un Koon Paul

¹⁷ Gummatong kami pun ud Jerusalem, amod chi tileyok cha mamati’n lammangili kan chikami.

¹⁸ Labigat pun ummoymi kan cha Paul gilaggakay si James. Wechewed cha pallakayon cha mamati. ¹⁹ Si pilakumustan Paul chicha, ilug-uggudla cha losan un killingwan Apudyus kan cha Gentil mipagapu si kawachila.

²⁰ Chingngeycha pu alla, chilaychayawcha si Apudyus. Ot kalancha kan Paul, “Sulud, pionmi un somsomkom un kalibulibu cha Judio un lamati kan Jesus ked siya iyaangoscha tuttuwaon chi lintog taku’n Judio.

²¹ Chingngeycha un intudtuchum kan cha Judio un billumyoy si igew cha Gentil un man-awichen cha lintog Moses. Ibyegbyegam kalu kan chicha un achipuncha sogyatan cha aalakcha willu achipuncha suyuton cha ugalin cha Judio. ²² Ked simma koon taku lù ta maammuwancha’n chakampun si tuttuwa chingngeycha,

sigulachu’n chongyoncha’n gummatongka. ²³ Bibiyu lu siyà koom cha alla. Awed cha opat kan chikami un lelleyaki un lansapata kan Apudyus. ²⁴ Mibiyunka kan chicha si templo ta mampailaka kan pachi ked makakopyaka kan chicha si ugalin mampapeykas. Lu magamput, byayachem chi masapuycha un peytion,

ta makwa un apulugen pachi uyucha ta maila un lagamput chi sapatacha.* Ta ammuwon cha tagu un lappun katuttuwaan chi ugud un chingchingneycha mipanggop kan sika ngim sika mismu ked tuttuwaom chi lintog taku. ²⁵ Ngim kan cha Gentil un lamati, allaya abus cha imbilinmi insuyat kan chicha un masapuy'n tuttuwaoncha. Achipuncha kalon cha michatun si silan-apudyus ya achicha bo kalon chi chaya willu cha ischa'n chi mapsey'n ayam ya achicha makachegchegas." Allaya cha imbyegan James kan Paul.

²⁶ Labigat pun, lakaoy si Paul kan cha hachi'n opat un lelleyaki ot lakakopya si hachi'n ugali'n mampapeykas si long-egcha. Oli pun ummoycha si templo, ot imbyegan Paul kan pachi chi eygew un magamputan chi ugalicha'n mampapeykas. Ked hachi mampeytiyan cha kadwalan opat si michatun ya mampakuskuscha si uyucha.

Ha Lalokmaanacha Kan Paul

²⁷ Alla pun akit un magamput chi pitu'n eygew, inggew cha uchum un Judio un lampeypu'd Asia un langitullong kan Paul si templo. Ot silubsubcha cha amod un tagu ta sumangacha, ot chilokmaanacha si Paul. ²⁸ Lampakuycha kalan un, "Chikayu'n iyIsrael! Tuyunganyu chikami! Ti allaya tagu'n langibyegbyega kan cha tagu un chitaku'n Judio lawwik ya lawwik bo lintog Moses ya templo taku. Ked si sala ummoyla bo chilimok chi templo taku ti illillokla cha uchum un Gentil."† ²⁹ Imbyegacha hachi ti intullongcha si Trophimus un iyEphesus un libiyun kan Paul si ummoyanacha si siudad. Ked kalanacha lu illillok Paul siya si templo.

* 21:24 21:24 v. 23-24, Numbers 6:13-20 † 21:28 21:28 Cha Judio ibilangcha un paliyaw lu lumlok chi Gentil si templocha. Mibiyasey si lintog, lu awed Gentil un lumlok udchi, makwa'n otoyoncha siya.

³⁰ Achipun labyeyeg ot lagulu cha tagu ot langgung-gulod cha losan ummoy si templo. Ot chilokmaancha si Paul ot giluyuguyudcha impeyawa'd lasin ot kakmacha inyolob. ³¹ Alla oyyan otoyoncha si Paul, mangwa ked chi osa'n tagu ummoyla imbyega si komander cha suychachu'n iRoma un lagulu cha umili. ³² Kakman chi komander lan-ayeg kan cha kapitan ya cha susuychachu ot sintotodchakcha'n ummoy si inggewan cha amod un tagu. Ot intullong pun cha tagu si komander ya cha susuychachula, kakmacha inggilok un malatey kan Paul. ³³ Oli pun ummoy chi komander chilokmaan siya ot imbilinla un byayuchoncha si chuwa'n kawey. Ot ilimusla kan cha tagu, "Silu tagun alla? Simma killingwala?" ³⁴ Ngim mansabyasabyali ip-ipkawcha ibyega ya amod atingeycha. Gapu ta achipun chi komander maawatan chi tuttuwa'n lakwa, imbilinla kan cha susuychachu un itallaycha si Paul ud kampucha. ³⁵ Lichuumcha pun si eyeychen chi kampu, impangatun cha susuychachu siya ti manggegeyamsan cha amod un tagu gapu si sangacha. ³⁶ Michogchogchog cha amod un tagu un ip-ipkawcha kalan un, "Patoyon taku siya!"

Summongbyat Si Paul Kan Cha Judio

³⁷ Si langipelokancha kan Paul si kampu, kalala si komander, "Awed chi ibyegak kan sika?" Laschaaw chi komander, ti Griego ilugudla, ot kalala, "Mugga ammun gey un man-ugud si Griego?" ³⁸ Kalak pun lu sika hachi'n iyEgypt un langgulu si gubillu si sin-eygew. Siya langipangpangu si opat libu'n lelleyaki'n kapapatoy si lugey un lappun ummili."

³⁹ Summongbyat si Paul, "Sakon ked, Judiowak un lampeypu'd Tarsus si probinsiyan chi Cilicia, un osa'n

machaychayaw un ciudad. Kewam ta makauguchak kan cha alla'n tagu.”

⁴⁰ Impalubus chi komander siya, ot summiked si Paul si ey-eychen ot impangatula imala ta pagingkola cha amod un tagu. Gummilokcha pun, illugilan lan-ugud si Hebrew un ugud cha Judio. Kalala,

22

¹ “Susulud kan aamma, chongyonyu alla'n malongby-atku kan chikayu.” ² Ot chingngeycha pun un lan-ugud si Hebrew kan chicha, gummilokcha. Ot intuyuy Paul kalan un, ³ “Judiowak un liyalak ud Tarsus ud Cilicia, ngim chummakeyak utla Jerusalem ya lan-iswilaak kan Gamaliel. Ammala intudtuchu kan sakon cha losan un lintog cha aappu taku. Lapingotak un lansimbi kan Apudyus un isuyu si sala. ⁴ Ti pilaligatak cha mamati kan Jesus ya impapatoyku bo cha uchum. Lelleyaki ya byebbyebyai, chilokmaak chicha ot impaibyayudku chicha. ⁵ Ked pilaloklokan chi kangatuwan un pachi ya cha kukunsisey un tuttuwa, ti chicha mismu langipaw-it si suyat kan sakon un ilawitku kan cha susulud ud Damascus. Ot ummoyak udchi manchokma kan cha mamati ked inggetongku chicha ud Jerusalem un byayud ta machusacha.

Ilugud Paul Chi In-ilola'n Lamati

⁶ “Ngim inggewak pun si chayan si mamatuk un ummachali'd Damascus, maeg chi lalisingak si amod chi lilangla'n lampeypu'd langit, ⁷ ot laodchegak ot chingngeyk chi ginga un kalala, ‘Saul, Saul, puggey sakon palpaligatan?’

⁸ “Ot ilimusku, ‘Siluka, Apu?’ Ot kalala, ‘Sakon si Jesus un iNazareth un pin-am palpaligatan.’ ⁹ Intullong cha

kadwak chi lummilang, ngim achipuncha chingngey chi imbyegan chi gumminga.

¹⁰ “Ot ilimusku, ‘Apu, simma kook?’ Ot kalala kan sakon, ‘Lumibbyatka ta ingka ud Damascus, ti awed udchi mangibyega kan sika si cha losan un simsimmokkun ipakwa kan sika.’ ¹¹ Ngim achipulak makatullong ti lalisingak si hachi’n lummilang, ot kiliwichak kan cha kadwak ot ipuyutak ud Damascus.

¹² “Inggew chi osa’n leyaki un mangngachen Ananias. Mangapudyus un tungtungpayola lintog taku ya mas-oman cha losan un Judio un inggew udchi. ¹³ Ummali kan sakon ot summiked si cheegku. Ot kalala, ‘Suludku’n Saul, mantullongka kasin.’ Ot si hachi’n uras lakatullongak ot lailak siya. ¹⁴ Lagamput pu hachi kalala, ‘Si Apudyus un chilaychayaw cha chachakkey taku, chilutukala sika ta agammuwom cha piola ya itullonglu lappun byasuyla un Alakla un lansimbi kan siya ya chongyom bo gingala. ¹⁵ Ti sika mangitistigu kan cha losan un tagu si cha intullonglu ya chingngeym. ¹⁶ Ked si sala, simman bo uwayom? Lumibbyatka ta ingka mampabunyeg ked iluwalum kan Apu Jesus ta pakawalola cha byasuym.’ Kalan Ananias kan sakon.

Imbuun Jesus Si Paul Un Mantudtuchu Kan Cha Gentil

¹⁷ “Langulilak pun ud Jerusalem, ummoyak lalluwalu si templo ot inggew chi impailan Apudyus kan sakon un isun chi in-ilop. ¹⁸ Intullongku si Apu Jesus un kalala kan sakon, ‘Chesam! kakmam telan ud Jerusalem, ti achipun cha tagu utla mamati si ibyegbyegam mipanggop kan sakon.’

¹⁹ “Ngim summongbyatak, ‘Apu, mamaticha lin, ti ammucha un sakon chi pin-a ummoy kan cha sinagoga lanchokma kan cha lamati kan sika ot imbyayudku ya

bilautak chicha. ²⁰ Ammuha bo un lagalasalak si lamatoyancha kan Stephen un lantistigu mipanggop kan sika. Ti inggewak un langachug si silup cha lamatoy kan siya.’

²¹ “Ot kalala kan sakon, ‘Ingkan, ti ibuunku sika si adchayuwan si cha tagun Gentil.’ ”

²² Imbyegan pun Paul hachi, cha amod un tagu lanchochongngeycha kan siya, illugicha impakuy, “Patoyon taku siya! Achiyu ipalubus un matagu!” ²³ Ot lampakupakuycha ya impayapayapaycha silupcha ya lan-igapuycha tapuk si ngatu. ²⁴ Ot imbilin chi komander kan cha suychachula’n iyoycha si Paul ud kampu ked silapchukancha taplu ammuwola lu puggey simpapakuy cha tagu kan siya. ²⁵ Ngim si lamayuchenchu ta sapchukancha siya, kalan Paul si kapitan un summisiked udchi, “Ha ipalubus kamman chi lintog un sapchukam chi osa’n tagu un Romano lu chaampunlu imbistigeyon?”

²⁶ Chingngeyn pun chi kapitan chi hachi, ummoyla imbyega kan komander. Kalala, “Man-alledka si koom si alla’n tagu, ti osa siya un Roman.”

²⁷ Ot ummoy chi komander kan Paul ot ilimusla kan siya, “Kewam ta ibyegam kan sakon, ha Romanka?”

Ot kalala, “O.”

²⁸ Ot kalan chi komander, “Chakey lambyayedku si lambyalilak un Romano.”

“Ngim sakon, liyalakak un Romano,” kalan Paul.

²⁹ Ot kakma lan-olat cha suychachu’n mangimbistigey kan siya, ked ulay chi komander, ummogyat ti laammuwala un Romano si Paul ya imbilinlan mabyayud siya.

Ilimbistigeyn Cha Kukunsisey Si Paul

³⁰ Pion chi komander un ammuwon lu simma ustu’n ipabyasuy cha Judio kan Paul. Ot labigat pun, impaayegla cha ap-apun cha papachi ya cha losan un kukunsisey

ta mammimitingcha. Ot illiyoyla si Paul si igew cha mammimiting ot pilasikedla si sangwalancha.

23

¹ Intutukkeyn Paul chicha ot kalala, “Susulud, ammun Apudyus un mampeykas chi somsomokku mipanggop si in-ilok un lansimbi kan siya malipud si chamu inggala si sala’n eygew.” ² Imbyegala pu hachi, imbyegan Ananias un kangatuwan un pachi kan cha liyaadchali kan Paul ta tippaponcha tupokla. ³ Ot kalan Paul kan siya, “Agin-agin kan kuis, asin Apudyus sika tippapon! Miyaligka si chingching un lapuntuyan si mamputilak. Umaammuyka utlat un manguis kan sakon un mibyasey si lintog taku, ngim sika mismu lalupling si lintog ti imbilinlun tippapon cha sakon.”

⁴ Ot kalan cha liyaadchali kan Paul, “Puggey pabiilan chi kangatuwan un pachin Apudyus?”

⁵ Ot kalan Paul un summongbyat, “Susulud, achipunku ammu un kangatuwan un pachi siya, lu ammu achipunku pilabiilan, ti awed chi liigili si ugud Apudyus un kalala, ‘Achiyu man-ugu-uguchen si lawwing chi pangat si iliyu.’ ”

⁶ Laammuwan pun Paul un lagodwa cha papangat, cha uchum Saduceo ked cha uchum Pariseo, lan-ichakeyla gingala un kalala, “Susulud, Pariseowak ya alak chi osa’n Pariseo. Siyad lichiyumak si sala’n eygew gapu ta lamla-maok un matagu kasin cha latoy!”

⁷ Imbyegala pu hachi, illugin cha Pariseo kan cha Saduceo un lansisillongbyat, ot lagodwacha. ⁸ Achipun cha Saduceo mamati un umuli matagu cha latoy. Achipuncha bo mamati un awed anghel ya kalichodwa. Ngim cha Pariseo, mamaticha losan kan cha alla. ⁹ Oli pun ngum-moyacha. Ot cha uchum un Pariseo un mimistulun chi

lintog, summikedcha'n langipatut si kasomsomkancha, ot kalanca, "Lappun mit inchesanmi si byasuy'n chi tagu'n alla. Lakaug-uggud lin chi osa'n ispiritu willu anghel kan siya."

¹⁰ Laam-amod chi sillongbyatcha ot lachalagen chi komander pakalawa ta mambilbillatanca si Paul. Ot imbilinla kan cha suychachula'n umoycha ayan si Paul kan chicha ked inyoycha siya ud kampu.

¹¹ Si hachi'n labi lampaila si Apu Jesus kan Paul ot kalala, "Pakoscheyom chi somsomoklu, ti masapuy'n sika mantistigu mipanggop kan sakon ud Rome un isun chi killingwam utla Jerusalem."

Lantutuyeg Cha Judio Un Mamatoy Kan Paul

¹²⁻¹³ Labigat pun, inggew cha lasuyuk si opat puyu'n Judio un lantutuyeg un mamatoy kan Paul. Insapatacha losan un achipuncha teyon mangan ya umilum inggala mapatoycha siya. ¹⁴ Ot ummoycha kan cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio ot kalanca, "Insapatami un achipun kami mangan inggala otoyonmi si Paul. ¹⁵ Si sala chikayu ya cha kukunsisey, mangibuun kayu si umoy mangibyega si komander ta igetongla si Paul utla, ta isun chi imbistigeyonyu un ustu-ustu chi kasusla. Ked isalobmi si chayan ta otoyonmi siya sakbyey un gumatong utla."

¹⁶ Ngim chingngeyn chi amulakon Paul chi mipanggop si hachi'n lantutuyagencha ot ummoy si kampun cha susuychachu ot imbyegala kan Paul. ¹⁷ Ot ilayagen Paul chi osa'n kapitan ot kalala, "Kewam ta iyoylu yan chi alla'n bumaru kan komander, ti awed chi ibyegala kan siya."

¹⁸ Ot illiyoy chi kapitan siya kan komander ot kalala, “Ilayagen Paul un byayud sakon ot imbyegala un ige-tongku bumaru’n alla kan sika, ti awed chi piola’n ibyega kan sika.”

¹⁹ Ot kiliwid chi komander hachi’n bumaru ot ummoyla intalin ot ilimusla, “Simma piom un ibyega kan sakon?”

²⁰ Ot kalan chi bumaru, “Lantutuyagen cha papangat cha Judio un chawatoncha kan sika ta iyoylu si Paul lu bigat udchi mammimitingancha, ta isun chi imbistigeyoncha un ustu-ustu kasusla. ²¹ Ngim achim tuttuwaon, ti lasuyuk si opat puyun lelleyaki cha mangisalob kan siya. Lansapatacha losan un achipuncha mangan ya umilum inggala patoyoncha si Paul. Lakasagalacha ked uuwayoncha ibilinlu.”

²² Ot pilaoyon chi komander siya ya bililinla un, “Achim pay ibyegbyega ulay silu’n tagu un ummoylu imbyega kan sakon.”

Intallaycha Si Paul Ud Caesarea

²³ Oli pun ilayagen chi komander cha chuwa’n kapitan ot kalala kan chicha, “Umisagala kayu si chuwa’n gasut un suychachu ya chuwa’n gasut un mantutubyey ya pitumpuyu’n mangabyayu ta ingkayu itiyud si Paul ud Caesarea. Ingkayu lu labi lu masuyop cha tagu.

²⁴ Idchenyu bo si Paul si mangabyayuwala ked ammanyu siya itiyud ta lappun makwa kan siya inggala gumatong kayu kan Gubillachuy Felix.” ²⁵ Ot laluyat si komander un kalala, ²⁶ “Apu Gubillachuy Felix, sakon si Claudius

Lysias chi alla’n maluyat kan sika. Kumustaka. ²⁷ Ha alla’n leyaki un impaitiyudku kan sika ked chilokmaan cha Judio ot amas cha otoyon siya. Ngim laammuwak pun un osa’n Romano, ummoymi silayaklibyen siya kan cha susuychachuk. ²⁸ Piok un ammuwon lu silu ipabyasuycha kan siya, ot illiyoyku siya kan cha papangatcha. ²⁹ Ot

laammuwak un lappun lakabyasuyala un umalay si matoyala willu mabyayuchela, ti ha ipabyasuycha mipang-gop abus si lintogcha. ³⁰ Inggew pu langibyega kan sakon un lantutuyagen cha Judio un otoyon si Paul, kakmak imbuun siya kan sika. Imbyegak bo kan cha langichiyum kan siya un umoycha ichateg chi chiyumcha kan sika.” Hachi losan.

³¹ Si hachi’n labi, tiluttuwan cha susuychachu cha imbilin chi komandercha, ot intiyudcha si Paul inggala’d Antipatris. ³² Labigat pun, langulin cha susuychachu’n lalidtidchayan si kampucha ud Jerusalem ot cha langak-abbyayu intuyuycha intiyud si Paul. ³³ Gummatong cha pun ud Caesarea, illidchoncha suyat kan Gubillachuy Felix ot impuyangcha si Paul kan siya. ³⁴ Bilasan ked chi Gubillachuy suyat, ilimusla kan Paul lu silu probinsiya un lampeypuwala. Ot laammuwala pun un iCilicia, ³⁵ kalala, “Asik sika imbistigeyon lu umali cha mangichiyum kan sika.” Oli pun imbilinla un achugen cha susuychachu si Paul ud byeyoyla un impapaud Ari Herod.

24

Inchiyumcha Si Paul Kan Gubillachuy Felix

¹ Lummaus pu liman eygew, gummatong chi kangatuwan un pachi ya cha uchum un pallakayon cha Judio ud Caesarea. Inggew bo abugachu un inyawitcha un mangngachen Tertullus. Ummoycha losan si ingge-wan Gubillachuy Felix ot ichiyumcha si Paul kan siya. ² Impaayeg pun Gubillachuy si Paul, lan-ugud si Tertullus un pabyasuyola siya. Kalala, “Apu Gubillachuy! Gapu si kilalainglu un mangituray kan chikami, lummin-awa biyegmi si labyeyeg. Achu cha killingwam un bum-mayuwan chi ili taku. ³ Ked chiluman un ayanmi ya losan un timpu, chakeyn iyananmi kan sika. ⁴ Ngim achipunku

pion un taktakon sika. Kewam ta chongyom yan akit chi allan ibyegami.

⁵ “Inchesanmi alla’n tagu un kagugulu, ti pin-a ummoy langgulu kan cha Judio si intilun chi lubang, ked siya bo osa’n pangat chi grupun chi Nazarenes. ⁶ Impachasla bo chilimok chi templo’d Jerusalem, ot chilokmaanmi siya. ⁷ Ngim gummatong si komander Lysias ya cha suychachula ot pilloscha kan chikami, ⁸ ked imbinla un umali kami utla ta ichiyummi kan sika.* Lu imbistigeyom siya’n mismu, asim maammuwan kan siya un tuttuwa losan cha ipabyasuyi kan siya.” ⁹ Lipati cha kadwalan Judio pilaloklokancha un tuttuwa losan cha imbyegala.

Tilakcheyan Paul Long-egla Si Sangwalan Felix

¹⁰ Ot silinyasan pun chi Gubillachuy si Paul un man-ugud. Kalan Paul, “Apu Gubillachuy, amruk un labyeyegka un lanturay ya langkuis kan chikami’n Judio si alla’n ili. Ked magalasalak un malongbyat si impabyasuycha kan sakon. ¹¹ Lalaka un maammuwan un simpuyu ya chuwa’n eygew chi lummaus si ummoyak ud Jerusalem lakachaychayawan kan Apudyus. ¹² Si inggewak udchi, lappun langitullong kan sakon un lakasongsongbyat ud templo willu langgulu kan cha amod un tagu ud sinagoga willu uchum un lugey. ¹³ Lappun ustù mampaloklokcha kan cha ipabyasuycha kan sakon si sala. ¹⁴ Ngim awed chi ibyegak kan sika. Suysuyutok chi pammatin cha kristiano si manchaychayawak si Apudyus cha chachakkey taku ked hachi kalancha un achipun ustu’n tudtuchu. Ngim mamatiyak si losan un liigili si Lintog Moses ya cha losan un inggilin cha propeta. ¹⁵ Mallamlamaak kan Apudyus un taguwola kasin cha losan un latoy, cha bibiyu man kan

* 24:8 24:8 Ha bogas chi alla ked lappun si uchum un manuscript si Greek.

lawwik un isun chi mallalamlaman cha alla'n tagu. ¹⁶Gapu ta hachi patiyok, iggak chi kabyeeyak un mangwa si bibiyu ta mampeykas chi somsomokku si sangwalan Apudyus ya cha tagu.

¹⁷ “Lummaus ka pigan tawon un lalelak ud Jerusalem,† ummoyak udchi ta inyak idchon chi pilak kan cha chogak un Judio un makasapuy ya inyak bo manchatun kan Apudyus si templo. ¹⁸ Katla cha pin-ak kingwa si langchesancha kan sakon udchi templo. Kaggamputku ugali taku'n manchiyus. Lappun amod si tagu ya lappun bo langgulu. ¹⁹ Ngim inggew cha uchum un Judio un lampeypu'd Asia. Masapuy'n awedcha utla si sangwalam ked manchiyumcha lu awed ipabyasuycha kan sakon. ²⁰ Ngim lu lappuncha, ibyegan otyan cha alla'n tagu lu simma byasuyk un inchesancha si summisikkachek si sangwalan cha kukunsisey ud Jerusalem. ²¹ Ti ha inggewak udchi, illipkawku un kalak, ‘Mamatiyak un umuli matagu kasin cha latoy. Siya chi lichiyumak si sala.’ Hachi abus un imbyegak kan chicha.”

²² Gapu ta ad-achu ammun Gubillachuy Felix mipanggop si pammatin cha kristiano, pilagilokla imbistigeyn chi kasus Paul un kalala, “Lu gumatong si komander Lysias, asik mangamung si kasuslu.” ²³ Ot imbilinla si kapitan ta byentayan cha si Paul ngim idchenna si wayala ya palubusan cha gagayyomla un mangtod si kasapuyala.

²⁴ Lummaus ka pigan eygew, ummoy cha Felix kan Drusilla un asawala'n Judio udchi. Impaayegla si Paul ta chongyoncha ibyegala mipanggop si pammati kan Jesu Kristu. ²⁵ Ngim si lantudtuchuan Paul mipanggop si

† 24:17 24:17 Olom tawon malipud si ummoyala'd Jerusalem ta tungpayola ingkarila 18:22. Siyam tawon lummaus malipud si langabtala kan cha apostoles ya pallakayon cha mamati 15:1-29.

lalintog un ugali, kilaattom ya gumatngan chi eygew un manguisan Apudyus kan cha tagu, ummogyat si Felix ot kalala, “Ustu hachi, ingkan yan si sala. Asik sika ayagen kasin lu awed wayak.”²⁶ Si hachi met laing un timpu lilamlamala un idchen Paul siya si pilak, ked siya gapu un pin-ala ayagen siya ya kaug-uggud siya.

²⁷ Lummaus pu chuwa’n tawon, lipasali si Porcius Festus kan Felix un Gubillachuy. Ngim ummoyon pun si Felix, tilelala si Paul si byabyayyuchen ti pion cha Judio siya.

25

Chilawat Paul Un Michiyum Kan Emperador

¹ Gummatong si Gubillachuy Festus si probinsiya ud Caesarea. Lummaus pu tiyu’n eygew, ummoy ud Jerusalem. ² Gummatong pun udchi, ummoy cha ap-apun cha papachi ya cha papangat cha Judio ta ichiyumcha si Paul kan siya. ³ Chilawatcha kasin un iyulinla si Paul ud Jerusalem, ti panggopcha’n umoy isalob siya si chayan ta otoyoncha. ⁴ Summongbyat si Festus kan chicha un kalala, “Labyabyantayan si Paul ud Caesarea, ked achipun mabyeyeg chi mangulilak udchi. ⁵ Ked ibyegayu kan cha uchum un pangatyu ta mitun-udcha kan sakon ked ichiyumcha alla’n tagu lu awed lakabyasuyala.

⁶ “Illinggew si Festus si wayu willu simpuyu’n eygew ud Jerusalem, ot langulin ud Caesarea. Labigat pun, ummamuy langkuis ud korti ot impaayegla si Paul. ⁷ Gummatong pun, lachaliguyup cha Judio un lampeypu’d Jerusalem, ot achu mangkachegson un ipabyasuycha kan siya ngim achipuncha mapaloklokan.”

⁸ Oli pun tilakcheyan Paul chi long-egla, un kalala, “Lappun killingwak si sumupling si lintog takun Judio

willu sumupling si templo taku willu sumupling si Emperador.”

⁹ Ngim pion Festus un mas-oman cha Judio siya, ot kalala kan Paul, “Ha piom un umoy ud Jerusalem ta udchi mangimbistigeyak si cha ipabpabyasuycha kan sika?”

¹⁰ Ngim kalan Paul, “Issak ti allaak utla si sangwalam, un masapuy’n maimbistigeyak. Sikan mismu chilutukan chi Emperador un manguis kan sakon. Ya ammun un lappun byasuyk kan chicha. ¹¹ Ked lu awed byasuyk un umalay un matoyak, achipulak mangkadmachegu ta milisiyak. Ngim lu lappun katuttuwaan cha ipabyasuycha kan sakon, lappun kalintogen chi ulay silun tagu’n mangiyawat kan sakon kan chicha. Chawatok un miyoy chi kasuku kan Emperador.”

¹² Oli pun inyintuud Festus kan cha kukunsiseyla, un kalala, “Gapu ta chilawatlu’n maiyoy chi kasuslu kan Emperador, ibuunku sika kan siya.”

Lipasangu Si Paul Kan Cha Agrippa Kan Bernice

¹³ Laeygewalan pun, gummatong cha Ari Agrippa kan Bernice un suludla’n byebyai ud Caesarea ta umoycha geggakayon si Festus. ¹⁴ Si illingewancha udchi si achu’n eygew, ilug-uggud Festus kan Ari Agrippa chi kasus Paul, un kalala, “Awed chi byayud utla un tilelan Gubillachuy Felix. ¹⁵ Si inggewak ud Jerusalem, inchiyum cha ap-apun cha papachi ya cha pallakayon cha Judio ya chilawatcha’n kodchongak un mapatoy siya. ¹⁶ Imbyegak kan chicha un chakampun si ugalin cha Romano un mangiyawat si tagu un lichiyum lu achipun yan makasillangu kan cha langichiyum kan siya ta awed wayala un malakchey si long-egla si ipabyasuycha kan siya. ¹⁷ Gummatongcha pun utla, achipunku intantan chi kasusla, ngim labigat pun ummamuyak si kukuisan ot impaayegku si Paul

¹⁸ Summiked pun cha langichiyum kan siya un man-ugud. Kalak lu awed manchegson un ipabyasuycha kan siya, ngim lappun mit. ¹⁹ Ha lan-is-isikancha abus kan siya ked mipanggop si pammatin cha Judio ya mipanggop si osa'n latoy un mangngachen Jesus un ibyegbyegan Paul un ummuli latagu kasin. ²⁰ Gapu ta lappun ammu un man-imbistigey si kamatchin kasus, ilimusku kan Paul lu piola'n maiyoy chi kasusla ud Jerusalem, ta udchi maimbistigey. ²¹ Ngim chilawatla un matelan un isun chi byayud taplu ha Emperador chi manguis kan siya. Ot imbilinku'n mabyantayan siya inggala paitiyudku siya kan Emperador."

²² Ot kalan Ari Agrippa kan Festus, "Piok un chongyon chi alla'n tagu mismu."

"Lu bigat, makwan chongyom siya," kalan Festus.

Si Paul Si Sangwalan Ari Agrippa

²³ Ot labigat pun, ummoy cha Ari Agrippa kan Bernice si kurti, un illiggacha ang-anggacha. Lakaoy bo cha komander cha susuychachu ya cha papangat si hachi'n siudad. Lilumlokcha pun losan, impaayeg Gubillachuy Festus si Paul. ²⁴ Ot kalan Festus, "Ari Agrippa ya chikayu losan un alla utla. Itullongyu allayan tagu un inchiyum cha losan un Judio ud Jerusalem ya utla Caesarea kan sakon, un ip-ipkawcha un lappun lobbongla'n matagu. ²⁵ Ngim lappun inchesak si kabyasuyala un umalay un matoyala, ngim chilawatla'n maiyoy chi kasusla kan Emperador, simsimmokku'n ibuun siya udchi. ²⁶ Ngim lappun ustustu si isuyatku kan Emperador mipanggop kan siya. Ked siya gapun chi mangipasanguwak kan chikayu losan, amod gey kan sika Ari Agrippa ta lu magamput taku imbistigeyon siya awed misuyatku. ²⁷ Ti lappun simbin

chi ibuunku byayud kan Emperador lu lappun ustu si ipabyasuycha kan siya.”

26

Ha Lalakcheyan Paul Si Long-egla Kan Agrippa

¹ Oli pun kalan Ari Agrippa kan Paul, “Makwa un man-ugudka ta takcheyam chi long-eglu.” Lan-ulat si Paul ot kalala, ² “Ari Agrippa! Bibiyu ta awedka si sala’n eygew ta makwa’n takcheyak chi long-egku si sangwalam mipanggop si losan un ipabyasuy’n cha chogak un Judio. ³ Ti ammun losan cha ugali taku’n Judio ya cha pin-ami mansongsongbyatan. Chawatok un alusam yan chongyon sakon.

⁴ “Ammun losan cha Judio kilatataguk malipud si kabyen-ogku, ti illiinggewak kan chicha si ili taku ya siya bod Jerusalem. ⁵ Labyeyeg un am-ammucha sakon malipud si chamu’n inggewak si grupun cha Pariseo un mangipapati si religionmi ya impapatik tilungpey cha lintogcha. Makwan paloklokancha un tuttuwa cha alla lu pioncha. ⁶ Ked awechak si sala un lichiyum gapu si lamlamak un matungpey ingkarin Apudyus kan cha chachakkey taku un taguwola kasin cha latoy. ⁷ Ha likari un lamlamaon cha simpuyu ya chuwan tribu un matungpey kan chicha gapu si palagchaychayawcha kan Apudyus si ileygew ya lilabi. Gapu si alla’n lamlama, inchiyumak kan cha Judio. ⁸ Payuggey ligaton un patiyon un kasin Apudyus taguwon cha latoy?

⁹ “Ulay sakon si sin-eygew, kalak si long-egku masapuy’n kook cha losan un kabyeeyak un sumupling kan cha mamati kan Jesus un iNazareth. ¹⁰ Ot katchi killingwak ud Jerusalem. Imbyayudku cha achu’n mamati, ti illidchen cha ap-apun cha papachi sakon si kalobbongak. Ked lu kodchongancha osa’n tagu’n matoy, inteunku matoyala.

¹¹ Langam pigan chilusak chicha si losan un sinagoga. Ked impachasku impatut kan chicha un man-awichencha pammaticha kan Jesus. Gapu ta amod chi sangak kan chicha, ummoyak ulay cha adchayuwan un ciudad cha Gentil ta paligatak chicha.”

Imbyegan Paul Lamatiyala

¹² “Siya gapulan ummoyak ud Damascus. Ilawitku suyat un lampeypu kan cha ap-apun cha papachi un langatod si kalobbongak un manchokma ulay silu un mamati kan Jesus. ¹³ Si inggewak si chayan si mamatuk, Apu Ari, intullongku lummilang un silaw un lampeypu’d langit un amod lilangla lu ilit. Lalilangalak ya cha kakadwak. ¹⁴ Ot laodcheg kami losan ot chingngeyk chi ginga un kalala si ugud un Hebrew, ‘Saul, Saul, puggey palpaligatan sakon? Palpaligatam laing chi long-eglu lu suplingom chi piok un isun chi ipatudlu songkap.’

¹⁵ “Ot ilimusku, ‘Silu ka, Apu?’

“Ot kalala, ‘Sakon si Jesus un palpaligatam. ¹⁶ Lumibbyatka, ti lampailaak kan sika ta chutukak sika un mansimbi kan sakon ya mangibyega kan cha tagu si cha intullonglu mipanggop kan sakon si sala’n eygew ya cha asik ipaila kan sika si umali’n eygew. ¹⁷ Seyaklibyek sika kan cha chogam un Judio ya cha Gentil un mangibuulak kan sika. ¹⁸ Ibuunku sika kan chicha ta maammuwancha katuttuwaan ta masilawan cha somsomokcha ya man-awichencha lawwing ya mansagungcha si padcha. Man-awichencha pallakabyelin Satalas ked mansagungcha si pallakabyelin Apudyus ta mamaticha kan sakon, ked mapakawan cha byasbyasuycha ya mibilangcha kan cha chilutukan Apudyus un tagula.’ ”

¹⁹ “Siya gapula, Apu Ari Agrippa, tiluttuwak chi impailan Apudyus kan sakon un lampeypu’d langit. ²⁰ Ti umoyku imbyegbyega kan cha tagu un masapuy’n mambyabyawicha kan cha byasbyasuycha ya mansagungcha kan Apudyus ya kooncha bibiyu ta maammuwan un tuttuwa’n lambyabyawicha. Hachi pin-ak imbyegbyega lanlugi ud Damascus, oli pun ud Jerusalem ya cha ili-ili si probinsiya ud Judea ya siya bo kan cha Gentil. ²¹ Allaya gapulan chilokmaalak kan cha Judio si inggewak si templo ot amascha otoyon sakon. ²² Ngim tiluyungalak kan Apudyus ot intuyuyku imbyegbyega kan cha losan un tagu, langatu man willu labyabya inggala si sala. Lapun uchum si imbyegbyegak lu achi cha imbyegbyegan Moses ya cha propetan Apudyus un matungpey si umali’n eygew. ²³ Ti impadtucha un masapuy’n mapaligatan ya matoy chi Kristu, ta siya umula umuli matagu kasin ta mansilaw kan cha somsomok cha tagu, Judio man willu Gentil, ta maammuwan chi in-ilon Apudyus un malagu kan chicha.”

²⁴ Si langibyegbyeg-ala lalakcheyan si long-egla, lapalakuy si Festus un kalala, “Paul, latingangka! Ha kilaachu’n chi ilacheym chi lalingang kan sika!”

²⁵ Ngim kalan Paul, “Chakampun si latingangka, Apu Gubillachuy, ti katuttuwaan chi ibyegbyegak. ²⁶ Lateyochak un man-ugud ti ammun Ari cha mipanggop kan cha alla’n byaleg, ti chakampun un lakwacha si litatayun lugey. Ked ammuk un makwa’n ibyebyegek chi ibyegak kan siya. ²⁷ Ari Agrippa, ha mamatika kan cha imbyegan cha propeta? Ammuk un mamatika.”

²⁸ Ngim kalan Ari Agrippa, “Si somsomoklu lalaka kamman un maawislu sakon un mankristiano?”

²⁹ Ot kalan Paul, “Lalaka man willu laligat, Apu Ari ya cha losan un manchochongney kan sakon si sala’n

eygew, iluluwaluk kan Apudyus un mamati kayu otyan losan kan Apu Jesus un isuk un mamati, malaksig si allan kaweyk.”

³⁰ Oli pun summiked si Ari ya si Gubillachuy ya si Bernice ya cha lakaamuy kan chicha, ³¹ ot si lummawaancha, lan-uugudcha un kalancha, “Lappun killingwan chi alla’n tagu un umalay si matoyala willu mibyayuchela.” ³² Ot kalan Ari Agrippa kan Festus, “Mawayawayaan otyan chi alla’n tagu lu achila chilawat un maiyoy chi kasusla kan Emperador.”

27

Illiyoycha Si Paul Ud Rome

¹ Chillumtong pu eygew un ingkami kan cha Paul ud Italy. Impuyangcha si Paul ya cha uchum un byayud kan Julius un kapitan cha susuychachu’n ngadlonchan, “Man-aachug kan Emperador.” ² Lanlugen kami si bapur un lampeypu’d Adramyttium un umoy kan cha ili-ili si probinsiya ud Asia. Kadwami si Aristarchus un iMacedonia un lampeypu’d Thessalonica.

³ Labigat pun, lanchegas kami ud Sidon. Ot kum-machegu si kapitan Julius kan Paul ot impalubusla siya un umoy manggeggakay kan cha gagayyomla ta idchencha siya si kasapuyala. ⁴ Lallubbyat kami kasin, ot lalliglig kami si igidla’d Cyprus un maseilan, ti liyabot chi bidbid kan chikami. ⁵ Chilemangmi byeybyey ud Cilicia ya Pamphylia, ot lanchissaeg kami ud Myra si probinsiyan chi Lycia. ⁶ Udchi langchesan kapitan Julius si osa’n bapur un lampeypu’d Alexandria un umoy ud Italy ot siya lanlugalanmi. ⁷ Ilam-ammaan chi lugenmi si pigan eygew ot lampaligat kami un gummatong ud Cnidus. Gapu ta pummigsa bidbid achipun makaoyon chi bapur, ot lalliglig kami si igid Crete ot lilausanmi’d Salmone.

⁸ Ngim ulay lu langigiigid kami ud Crete, laligatan kami bo inggala gummatong kami si osa'n lugey un kalancha'n Bibiyu'n iillongan chi Bapur, adchaliyan si ili ud Lasea.

⁹ Gapu ta labyeyeg kami udchi ked kaog-ogyat chi mangituyuy si biyahimi ti lagamput chi eygew un mamakawalan si byasuy. Ot bilegbyegaan Paul chicha, un kalala. ¹⁰ "Bubuyun, lu ipatut taku ituyuy mambiyasi, amruk un achu cha mayam-an kan cha keyga taku ya ulay chi alla'n bapur ya awed bo matoy." ¹¹ Ngim ha kapitan, achipunla tiluttuwa imbyegan Paul, ti siyad tiluttuwala imbyegan chi kapitan chi bapur ya singkuwa si bapur. ¹² Kaachuwan kan cha kalugenmi, pioncha un mantuyuy, ti lawwik udchi un inggewan chi bapur si timpun chi bilali. Ot kalancha pachason taku ichuum ud Phoenix, osa'n iillongan chi bapur ud Crete, ta udchi inggewan taku si timpun chi bilali, ti achipun lansagung si meypuwan chi bidbid.

Ha Byali Si Byeybyey

¹³ Hachi ked, gummatong chi bidbid un lampeypu'd chaya ot kalancha lu makwa un ituyuycha chi pangopcha. Ot giluyudcha impangatu chi kagan sasanguy un mampaillong si bapur ot lallubbyat kami langigiigid si kapit ud Crete. ¹⁴ Ngim achipun labyeyeg, gummatong chi lapigsan bidbid un leypud chi lagud chi Crete. ¹⁵ Ot chilongseyla bapur ot lappun in-iloncha'n mansagung si bidbid ot impatuyaymi un iturung chi bidbid chi bapur si ayala. ¹⁶ Langoy kami si igid chi paat un ili ud Cauda, illugenmi cha byangka un pin-an chi bapur guyguyuchon ti laseilan kamì akit, ngim lampaligat kami un langigga si bapur. ¹⁷ Lagamput pun lipuwistu cha byangka, tilakodcha si mangkachakkey'n tali chi bapur ta achi machosyang. Inchedcheyacha bo layeb ta am-ammaan

chi bapur un miyalud ti lachalagencha un michongsey si kaleglegelan ud Syrtis. ¹⁸ Ngim intuyutuyuyula'n bummali si lapigsa, ot labigat pun, illugicha'n langibyellu kan cha keyga si byeybyey ta lumangpaw. ¹⁹ Si mikatlu'n eygew, lan-ibyellucha kan cha lamintan chi bapur. ²⁰ Lummaus pu achu'n eygew, un lappun intullongmi si ilit willu cha bituwon ked intuyutuyuyula'n bummali si lapigsa inggala lappun lamlamami un matagu.

²¹ Ked labyeyeg bo'n achipun kami langan ot summiked si Paul ot kalala, "Bubuyun, lu tiluttuwayu otyan chi imbyegak un achi taku ummoyon ud Crete, lappun otyan layam-an ya libyellu. ²² Ngim si sala, achi kayu machalagen ti lappun matoy kan chitaku. Ha bapur abus chi mayam-an. ²³ Ti si labi lampaila anghel Apudyus un singkuwa kan sakon un chaychayawok ya mansimbiyak. ²⁴ Kalala, 'Achika umogyat Paul, ti masapuy'n maimbistigeyka si sangwalan Emperador. Ked mipagapu kan sika, kilacheguwan Apudyus cha kalugenlu, ked lappun matoy kan chicha.' ²⁵ Ked pakoscheyonyu somsomokyu, ti mantegochak kan Apudyus un matungpey cha losan un imbyegala kan sakon. ²⁶ Ngim masapuy'n mipeyakleg chi bapur si osa'n ili'n langgawa si byeybyey."

²⁷ Lummaus pu chuwa'n chuminggu malipud si lugin chi byali, sissiyon lipepeyakleg kami si gawan chi byeybyey un Adriatic. Gawan labi pun ladlaw cha marinero un lichuum kami si igid chi byeybyey. ²⁸ Ilisongcha pun chi kachayom chi chelum, umoy si chuwapuyun chopa kachayomla.* Lapalos pun chi chummedcheliyanmi, ilisongcha kasin ot umoy si lasawayan si liman chopa. ²⁹ Ot ummogyatcha lu michongsey bapur si kabyetbyetuan. Ot incheyacha opat un kilagan sanguy si ammutan chi

* ^{27:28} ^{27:28} umoy un 120 ft.

bapur ta paillongola, ot illuwalucha'n pumadpadcha. ³⁰ Ot pioncha marinero un umawid. Ot impacheyacha byangka si byeybyey, un ag-agincha un igga cha uchum un kilagan sanguy si sangwalan chi bapur. ³¹ Ngim imbyegan Paul si kapitan ya cha suychachula, "Lu achipun inggew cha marinero si alla'n bapur, lappun matagu kan chikayu." ³² Ot pilogsat cha susuychachu talin cha byangka ot bilayan-ancha un liyalud.

³³ Alla pun un pumadpadcha, ilàayuk Paul chicha losan ta mangancha, un kalala, "Chuwa'n chuminggu lum-maus un lappun langlangalanyu, ti labyey-an si ogyatyu. ³⁴ Kewayu ta mangan kayu ta awed ikoscheyyu'n matagu si alla'n byali. Achi kayu manchaleg, ti lappun mit laing matoy kan chitaku. Ulay masugatan." ³⁵ Lagamput pun Paul imbyega hachi, langaya si tilapay ot lanyaman kan Apudyus si sangwalan cha losan. Ot pilispis-igla ot ilugila'n mangan. ³⁶ Intullongcha pu hachi, lasegeg cha losan ot langancha. ³⁷ Umoy si chuwanggasut ya pitumpuyu ya olom kami losan un illinggew si bapur. ³⁸ Lagamput kami pun langan, imbyellucha wheat si byey-byey ta lumangpaw chi bapur.

Ha Layam-alan Chi Bapur

³⁹ Pummadpadcha pun, intap cha marinero chi igid chi byeybyey. Achipuncha mailasin lu silu ili'n hachi. Ngim intullongcha'n leglegen chi igidla ot simsimmokchan siya mangipooyancha si bapur, lu makwa. ⁴⁰ Ot pilogsatcha talin litakochen cha kilagan sanguy ot tilelancha si byey-byey, ya ilukasancha bo cha tali'n takod chi chalaibla. Oli pun impangatucha layeb si sangwalan chi bapur ta ipooy chi bidbid chi bapur si teyanteg.

⁴¹ Ngim lichongsey chi bapur si legen ot lisubsub un ustu sangwalanla ked achipun makagichi. Ngim ha ammutala, silaksakyabyen chi challuyun ot lachosyang.

⁴² Panggop cha susuychachu'n otoyon cha byayud ta lappun mangkiyat ya umawid. ⁴³ Ngim impalit chi kapitan, ti piola'n matagu si Paul. Ot imbilinla kan cha sin-ammun mangkiyat ta lumayugcha si byeybyey ta umulacha umoy si igid. ⁴⁴ Ked cha uchum mitun-udcha un mallakit si tabla willu layam-an un long-eg chi bapur. Ot lichuum kami si teyanteg un lappun lakwa kan chikami.

28

Ud Malta

¹ Gummatong kami pun si teyanteg, laammuwanmi un Malta chi ngachen chi ili un gummatnganmi. ² Bibiyu inilon cha umili udchi un lammangili kan chikami. Lanapuycha si man-lichuwanmi, ti ummuchen ya tumunglin. ³ Lanchagup si Paul si simposot un kayu ot inggabbyala si apuy. Gapu si atungla, lummoswa umtoy un uyog ot intataòmle iman Paul. ⁴ Intullong pun cha umili un likikisin chi uyog si imala, kalanha si kacha osa kan chicha, "Lappun chuwachuwalan kapapatoy chi tagu'n alla, ti ulay lu lakalaset si byeybyey, ngim achipun chi mangchon si lintog ipalubus un matagu siya." ⁵ Ngim iwweyegweg Paul chi uyog si apuy ot lappun lakwa kan siya. ⁶ Lilamlamacha un lumtog chi imala willu mabyelikted matoy. Ngim labyeyeg un iluwaycha ot intullongcha'n lappun lakwa kan siya, ot laobos chi somsomokcha ot kalanha osa'n apudyus siya.

⁷ Inggew chi pita'n adchaliyan si lanchissaagenmi un uwan Publius un pangat si hachi'n ili. Limangilila chikami ud uwacha si tiyu'n eygew. ⁸ Liyaspuy'n lapalating ya lachug-an chi aman Publius. Ummoy Paul intullong siya

si kuwetu ot lalluwalu pun, impatayla imala kan siya ot lummin-awa siya. ⁹ Laammuwan pu lakwa kan siya, ummoy cha losan un lasakit si hachi'n ili kan Paul ot pilalin-awala chicha. ¹⁰ Achu cha impakchew cha umili kan chikami. Ingkamin pun bo, inggetongcha bo losan un kasapuyanmi un mambiyasi.

Ha Gummatngan Cha Paul Ud Rome

¹¹ Illinggew kami ud Malta si tiyu'n buyan, oli pun lanlugen kami si osa'n bapur un lampeypu'd Alexandria un illinggew udchi si timpun chi agilid. Ha meykala si sangu ked "Kapin un apudyus."* ¹² Ummoy kami ud Syracuse, ot illinggew kami udchi si tiyu'n eygew. ¹³ Malipud udchi, intuyuyumi lambiyasi ot gummatong kami ud Rhegium. Labigat pun bo, illugin chi bidbid ud chaya un lampeypuwanmi ot lanlubbyat kami kasin ot si mikadwa'n eygew, lichuum kami ud Puteoli. ¹⁴ Udchi inchesanmi cha uchum un mamati ot ilayagencha chikami un inggew kan chicha si pitu'n eygew. Ot intuyuyumi lalidchayan un umoy ud Rome. ¹⁵ Chingngeyn pun cha mamati'd Rome chi mipanggop kan chikami, ummalicha ilabot chikami ud mekit Appius ya Tiyun Checheggusan.† Intullong pun Paul chicha, lanyaman kan Apudyus ya lasegeg chi somsomokla.

¹⁶ Gummatong kami pun ud Rome, lapalubusan si Paul un inggew si osa'n byeyoy un byabyantayan chi osa'n suychachu siya.

Kilaugud Paul Cha Judio Ud Rome

* 28:11 28:11 Ha kapin un apudyus un kalancha, chicha cha Castor kan Pol-lux, chicha apudyus un chaychayawon cha mangkawachi si bapur. † 28:15 28:15 Ha mekit ud Appius, ha kaachayula ked 70 un kilometro malipud Rome. Ha tiyun checheggusan, 53 kilometro chi kaachayula.

¹⁷ Lummaus pu tiyu'n eygew, ilayagen Paul cha papan-gat cha Judio un inggew ud Rome. Lanchetchetongcha pun, kalala kan chicha, "Susulud, lappun killingwak si lawwik un sumupling kan cha kailian taku willu ugalin cha chachakkey taku. Ngim isula'n chilokmaalak ud Jerusalem ot inyawatcha sakon kan cha Romano. ¹⁸ Ilimbistigeyn pun cha Romano sakon, pioncha'n way-awayaan sakon ti lappun inchesancha si killingwak un umalay un matoyak. ¹⁹ Ngim ilisit pun cha Judio, kapilitan un chilawatku'n maiyoy chi kasusku kan Emperador. Achipulak manchiyum kan chicha. ²⁰ Hachi gapula un ilayagek chikayu ta itullongku chikayu ya makauguchak kan chikayu, ti piok un ipakaammu kan chikayu lu himma gapun chi labyayuchek. Siyad gapula pammatik si lamla-maon taku'n galak Israel."

²¹ Kalancha kan siya, "Lappun ilawatmi si suyat un lam-peypu'd Judea mipanggop kan sika. Ya lappun lawwing un imbyegacha willu ilugudcha mamati un lampeypu udchi. ²² Ngim ammumi un pepewingon cha tagu si ili-ili cha kakadwam un sumuysuyut kan Jesus, ked pionmi un chongyon chi kasomsomkam."

²³ Ot langibyegacha si eygew un man-uuguchencha. Chillumtong pu hachi'n eygew, achu-achu cha ummoy si inggewan Paul. Ot illugila si bigbigat inggala maschom un langipakaawat ya langibyegbyega mipanggop si mam-pangatan Apudyus. Ilawisla chicha'n mamati mipanggop kan Jesus un iluseyla lintog Moses ya cha liblu'n inggilin cha propeta. ²⁴ Laawis cha uchum si imbyegbyegala, ngim cha uchum, achipuncha mamati. ²⁵ Ot ummoyoncha'n, lagodgodwa ya lansisillongbyatcha. Ngim sakbyey un umoyoncha, inyalungus Paul imbyega, "Tuttuwa imbye-gan chi Ispiritun Apudyus kan propeta Isaiah mipanggop kan cha chachakkey taku, ²⁶ un kalala,

'Ingka kan cha alla'n tagu ya ibyegam: Chochongyonyu
 ibyegak ngim achipunyu
 maawatan. Itutullongyu cha kook ngim achipun
 kayu makailasin.

²⁷ Ti cha alla'n tagu tummangkin cha somsomokcha.
 Atunguyoncha katuttuwaan
 ya kilimitcha cha atacha ta achipuncha makatullong,
 achipuncha chongyon ya
 achipuncha makaawat. Ked lu mansagungcha
 kan sakon palin-awaok chicha.' "‡

²⁸ "Ked masapuy un ipakaammuk kan chikayu un awed
 cha imbuun Apudyus un umoy mangibyega kan cha Gentil
 mipanggop si in-ilon Apudyus un malagu kan cha tagu,
 ked chumngeycha." ²⁹ Lagamput pun Paul imbyega cha
 alla, ummoyon cha Judio un pin-acha lansisillongbyat. §

³⁰ Chuwa'n tawon chi illingewan Paul si ilabyangala'n
 byeyoy ud Rome. Limangilila cha losan un ummoy
 langgagakay kan siya. ³¹ Lateyod un langibyegyega
 mipanggop si mampangatan Apudyus ya langitudtuchu
 mipanggop kan Apu Jesu Kristu ked lappun langipalit kan
 siya.

‡ 28:27 28:27 v. 26-27 Isaiah 6:9-10 § 28:29 28:29 Ha alla'n bersikulu
 lappun si kaachuwan un manuscript si Greek.

Ha Ugud Apudyus

Kalinga, Lubuagan: Ha Ugud Apudyus (New Testament)

copyright © 2019 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kalinga, Lubuagan)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 8 Feb 2022

a19fa55b-374d-526a-9fee-6924d9f6cec8